

בבלי ירושלמי תוספתא

חוברת שבועית ללימוד בי"ת
ביחד עם **תכשיטי הבית**
פרק נ"ך ליום

בעידודו של מו"ר הרח"ץ שליט"א

לשבוע קודם
סוכות
ט' – ט"ו תשרי תשפ"ד

יוצא לאור ע"י חסידי ברסלב
יבנאל עיר ברסלב – עיר השמחה

ניתן להשיג בתיבה בכניסה ל'היכל מוהרא"ש'
או שלח צרף למייל: breslevsheli1@gmail.com

נדפס לזכות נשמתו הטהורה
של כ"ק אדמו"ר עט"ר

מוהרא"ש

ר' אליעזר שלמה בן

ר' מנחם זאב זי"ע

לזכות
מורנו ורבנו הרה"צ

ר' יצחק שמואל אהרן

לעזער שליט"א

יהי רצון שימשיך להנהיג את הקהילה
הקדושה מתוך בריאות איתנה ונחת מכל
יצ"ח ותלמידיו

בפסח אחד – אף על פי שאין בו בזית לכל אחד, דקסבר: אכילת פסחים לא מעכבא, אלא זריקת דם לחודא. **מיהו** – מן המקרא עצמו, דמכל מקום אחד מהן שוחטו בשליחותם. **ראית ליה שותפות** – דהא של כל הקהל הוא, אבל שליח בעלמא – לא. **ויקחו להם איש וגו'** – אחד לוקח לכל המשפחה. **איש יוכה** – ולעולם משום דאית ליה שותפות בגויוהו. דקאמרת: אם אינו ענין – ענין הוא לו, דאיצטריך לו למעוטי קטן, שאין לו כח ליקח בשביל אחרים להיותו זוכה להן במקחו. **ואכתי מיבעי ליה** – "איש לפי אכלו תכוסו" — דשוחטין את הפסח על היחיד, ולא אייתר לן שליחות היכא דלא שייר: **אין שוחטין את הפסח על היחיד** — רבי יהודה אומרה. וליקח לה מ"לא תוכל לזבוח את הפסח באחד" — ביחיד. **והא הוו נמי קמנים** — בנוחלי הארץ. וכי הזוכים להם בתורת שלוחין באו? והלא אין שליחות לקטן, דגבי "ושלח" "ושלחה" — איש כתיב (דברים כד) "כי יקח איש", ומינה ילפינן (בבבא מציעא עא,ב) דאין הקטן עושה שליח! **אלא** — ההוא לאו לאתויי שליח אתא, אלא לזכין לאדם שלא בפניו אתא, דקטנים כשלא בפניו דמו, וכיון דנחלת הארץ זכות היא להם — היתה חלוקתם חלוקה. **אלא בידיבא** — כלומר, לא זכות שלא בפניו גרידתא איכא למשמע מינה לגדולים, אלא לאורויי נמי דלקטנים — אפילו חובה דבאה מחמת זכות, רשאין בית דין לעשות להן, כי הבא דלזכותם בנחלה באו. ואף על פי שפעמים שחלוקה זו חובתם, דאיכא דלא ניתא ליה בחלק שנפל לו — אפילו הכי לא הדרי בהו. **לחוב אמאי** — אי פשיטא לן שיכא לחובתם – מה לנו להעמיד אפוטרופוס לכך? **אלא** לחוב **על מנת לזכות** – אנו נעמידו לדון ולערער בשבילם לזכותם ולהנאתם, ואם יתחייבו בדין — מה שעשו עשו. **נשיא אחד** — והכא זכות וחובה הוה, כדאמרן, דאיכא דניתא ליה (בהו) בהכי כו' כדאמרן. ובירדין לו חלק **יפה** — לכל אחד, יפה לזה ויפה לזה. **שום הדיינים** — ששמו נכסי לזה למלוה שלא בפני לזה. או שלא מדעתו, משום דלא הוה צייתי דינא.

הא

ודילמא שאני התם דאית ליה שותפות בגויוהו — פירוש: אבל לשוויה שליח היכא דליכא שותפות — מנליה? ואין לומר דאין הכי נמי, היכא דליכא לו שותפות בגויוהו לא מצי שוויה שליח — דהא תנן בפרק "האשה" (פסחים פח,ב); הרי שאמר לו רבו "צא ושחוט עלי הפסח", ושכח מה אמר לו רבו, גדי או טלה – יקח גדי וטלה ויאמר: אם גדי שלי הוא – גדי שלי וטלה שלו, ואם טלה אמר לי רבי – טלה שלי וגדי שלו, ומדקאמר "טלה שלי וגדי שלו" — משמע שאין לו שותפות בגדי, אפילו הכי שוחט גדי עבור רבו. אלמא דמצי לשוויה שליח אפילו היכא דלית ליה שותפות בגויה. ואם תאמר: אמאי לא דחי לעיל נמי, דההיא דרבי יהושע בן קרחה מיירי דאית ליה שותפות בגויה, כדאמר הכא? ויש לומר: דלרבי יונתן דמפיק מדאי קרא דרבי ישראל דיצאין בפסח אחד, דקסבר אבילת פסחים לא מעכבא — אם כן האי דקאמר אחד שוחט לכולן מיירי דאית ליה שותפות בגויה, דהא בהכי קרא מיירי. אבל לרבי יהושע בן קרחה, דאמר דכל ישראל אין יוצאין בפסח אחד, לפי שצריך דכל אחד יאכל בזית — אם כן האי "ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל" — רוצה לומר דאחד שוחט פסחים הרבה, דמחד פסח ליכא לכל אחד בזית. ואם כן מפיק שפיר דהיכא דליכא שותפות, דמצי שוחט.

איש זוכה ואין קטן זוכה — ואם תאמר: ולמה לי קרא? הא קיימא לן (גיטין לט,א) דאין יד לקטן! ויש לומר: דלגבי פסח איצטריך, דסלקא דעתך הואיל דשייך באבילת פסחים, וצריך אפילו קטן — אימא אף לאחרים זכה, קא משמע לן. **אלא** לחוב על מנת לזכות — וקשה: דאמר בפרק "הניזקין" (גיטין נב,א) דאין האפוטרופוס רשאין לחוב ולזכות בנכסי יתומים, ופריך התם: לזכות אמאי לא? ומשני: לחוב על מנת לזכות! ויש לומר: דהתם מיירי בתביעת חובות שיש לאחרים עליהם, ובהא ודאי אין רשאין, דשמא לא יתבעום בשתן גדולים. אבל כשתן תובעין בשביל היתומים, כי הכא בחלוקה דקרקעות, דבי גדלי נמי צריכין לחלוק בהם — ודאי מעמידין אפוטרופוס לחוב על מנת לזכות. **יתומים** שבאו – אומר רבינו תם: דדוקא שבאו, אבל אם היה האחד מוחה — אין להעמיד אפוטרופוס לחלוק בעל כרחם. ומחלוקת הארץ אין להביא ראיה, שהיו שם כמה יונקי שדים, דשאני התם שהיה על פי הדיבור ואורים ותומים. ומיהו, קשה מהא דאמר פרק "אלמנה לכהן גדול" (יבמות סה,א) גבי כהן שמת והניח אשה מעוברת ועבדים, וקאמר התם: זכרים יאבלו. ואי משום חלק העובר, פירוש: דשמא ימצא עובר זכר, וקיימא לן (שם) יולד — מאבל, שאינו יולד — אינו מאבל, עבדינן להו תקנתא ברב נחמן. דאמר רב נחמן

בְּפֶסַח אֶחָד – שֶׁנֶּאֱמַר "וְשָׁחֲטוּ אֹתוֹ כֹּל קְהַל עֲדַת יִשְׂרָאֵל בֵּין הָעַרְבָּיִם", וְכִי כָּל הַקָּהָל כּוּלָּם שׁוֹחֲטִים? וַהֲלֹא אֵינוֹ שׁוֹחֵט אֶלָּא אֶחָד! אֶלָּא מִכָּאן שֶׁכָּל יִשְׂרָאֵל יוֹצְאִים בְּפֶסַח אֶחָד. שֶׁלֹּחַ בְּקָדָשִׁים מָנָא לֵיהּ? - מִינַּיהּ. - וְדִילְמָא שָׁאנֵי הָתָם דְּאִית לֵיהּ שׁוּתָּפוּת בְּגַוֵּיהוּ! - אֶלָּא מַהֲכָא: "וְיִקְחוּ לָהֶם אִישׁ שֶׂה לְבֵית אָבֹת שֶׂה לַבָּיִת". - וְדִילְמָא הָתָם נַמִּי, דְּאִית לֵיהּ שׁוּתָּפוּת בְּגַוֵּיהוּ! - אִם כֵּן תֵּרֵי קְרָאֵי לָמָּה לִי? אִם אֵינוֹ עָנִין לְהֵיכָא דְּשַׁיְּיךָ - תְּנֵיהוּ עָנִין לְהֵיכָא דְּלָא שַׁיְּיךָ. - הַאי מִיבָּעֵי לֵיהּ לְכִדְרָבִי יִצְחָק. דְּאָמַר רַבִּי יִצְחָק: אִישׁ זוֹכֶה וְלֹא הַקָּטָן זוֹכֶה. הַהוּא מ"אִישׁ לְפִי אָכְלוֹ" נָפְקָא. - וְאַבָּתֵי מִיבָּעֵי לֵיהּ: דְּשׁוֹחֲטִין אֶת הַפֶּסַח עַל הַיָּחִיד! - סָבַר לָהּ כְּמַאן דְּאָמַר: אֵין שׁוֹחֲטִין אֶת הַפֶּסַח עַל הַיָּחִיד. - וְאֶלָּא הָא דְּאָמַר רַב גִּידֵּל אָמַר רַב: מִנַּיִן שֶׁשְּׁלִּוחוֹ שֶׁל אָדָם כְּמוֹתוֹ - שֶׁנֶּאֱמַר "וְנָשִׂיא אֶחָד נָשִׂיא אֶחָד מִמַּטֵּהוּ". תֵּיפּוֹק לֵיהּ שְׁלִיחוּת מֵהָכָא! - וְתִיסְבְּרָא דְּהָא שְׁלִיחוּת הוּא? וְהָא "נָשִׂיא אֶחָד נָשִׂיא אֶחָד". - וְתִיכְּבְרָא זְכוּת הִיא? הָא חוֹבָה נַמִּי אִיכָּא! דְּאִיכָּא דְּנִיחָא לֵיהּ בְּהַר וְלָא נִיחָא לֵיהּ בְּבִקְעָה, וְאִיכָּא דְּנִיחָא לֵיהּ בְּבִקְעָה וְלָא נִיחָא לֵיהּ בְּהַר! וְאֶלָּא כְּדְרָבָא בַּר רַב הוּנָא. דְּאָמַר רָבָא בַּר רַב הוּנָא אָמַר רַב גִּידֵּל אָמַר רַב: מִנַּיִן לִיתְמִים שֶׁבָּאוּ לַחֲלוֹק בִּנְכָסֵי אֲבִיהֶן, שֶׁבַּיִת דִּין מְעַמְּידִין לָהֶם אַפּוֹטְרוֹפּוֹס לַחוֹב וְלִזְכוֹת. - לַחוֹב בְּמַאי?! - אֶלָּא: לַחוֹב עַל מְנָת לִזְכוֹת - תַּלְמוּד לוֹמַר "וְנָשִׂיא אֶחָד נָשִׂיא אֶחָד מִמַּטֵּה תִקְּחוּ". אָמַר רַב נַחְמָן אָמַר שְׁמוּאֵל: יְתוֹמִים שֶׁבָּאוּ לַחֲלוֹק בִּנְכָסֵי אֲבִיהֶם - בֵּית דִּין מְעַמְּידִים לָהֶם אַפּוֹטְרוֹפּוֹס, וּבוֹרְרִים לָהֶם חֵלֶק יָפֶה, וְאִם הִגְדִּילוּ - יְכוֹלִים לִמְחוֹת. וְרַב נַחְמָן דַּיְּידֵיהּ אָמַר: אִם הִגְדִּילוּ - אֵינָם יְכוֹלִים לִמְחוֹת, דְּאִם כֵּן מַה כֹּחַ בֵּית דִּין יָפֶה? - וּמִי אִית לֵיהּ לְרַב נַחְמָן "אִם כֵּן מַה כֹּחַ בֵּית דִּין יָפֶה"? וְהָתָנַן: שׁוּם הַדַּיָּנִים שֻׁפְּחָתוֹ שְׁתוּתִּי אוֹ הוֹתִירוּ שְׁתוּת - מִבְרָן בְּטֵלָּ, רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: מִבְרָן קַיָּם, (וְאָמַר רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל:) אִם כֵּן מַה כֹּחַ בֵּית דִּין יָפֶה? וְאָמַר רַב הוּנָא אָמַר רַב נַחְמָן: הֲלָכָה כִּדְבֵרֵי חֲכָמִים! - לָא קַשְׁיָא;

הא

לְחוֹב עַל מְנָת לִזְכוֹת - תַּלְמוּד לוֹמַר "וְנָשִׂיא אֶחָד נָשִׂיא אֶחָד מִמַּטֵּה תִקְּחוּ". אָמַר רַב נַחְמָן אָמַר שְׁמוּאֵל: יְתוֹמִים שֶׁבָּאוּ לַחֲלוֹק בִּנְכָסֵי אֲבִיהֶם - בֵּית דִּין מְעַמְּידִים לָהֶם אַפּוֹטְרוֹפּוֹס, וּבוֹרְרִים לָהֶם חֵלֶק יָפֶה, וְאִם הִגְדִּילוּ - יְכוֹלִים לִמְחוֹת. וְרַב נַחְמָן דַּיְּידֵיהּ אָמַר: אִם הִגְדִּילוּ - אֵינָם יְכוֹלִים לִמְחוֹת, דְּאִם כֵּן מַה כֹּחַ בֵּית דִּין יָפֶה? - וּמִי אִית לֵיהּ לְרַב נַחְמָן "אִם כֵּן מַה כֹּחַ בֵּית דִּין יָפֶה"? וְהָתָנַן: שׁוּם הַדַּיָּנִים שֻׁפְּחָתוֹ שְׁתוּתִּי אוֹ הוֹתִירוּ שְׁתוּת - מִבְרָן בְּטֵלָּ, רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: מִבְרָן קַיָּם, (וְאָמַר רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל:) אִם כֵּן מַה כֹּחַ בֵּית דִּין יָפֶה? וְאָמַר רַב הוּנָא אָמַר רַב נַחְמָן: הֲלָכָה כִּדְבֵרֵי חֲכָמִים! - לָא קַשְׁיָא;

הא

אמר שמואל: יתומים שבאו לחלוק כר'. מכל מקום שמעינן מהתם דאף על גב שהאחד קטן ביותר, ואין בו דעת לישאל אם רוצה לחלוק אם לאו, דומיא דעובר – דעבדינן ליה הקנאה. והכא דאמרינן דוקא באו! ושמא יש לומר: דהתם הקנאה היא לעובר, שמתעלה חלקו בכך שהעבדים אוכלים בתרומה, לפי שהתרומה בזול. ועוד: משם לא משמע שאם האחד היה מחה בפירוש שנוכל להעמיד לו כרחו אפוטרופוס לחלוק. **ובוררין** לתם חלק יפה — מלשון "בוררין" היה מדקדק רבינו יצחק דהיינו בלא גורל, דמה ברירה שייך בגורל? והיה מפרש שאין צריכין גורל ולא שומת בית דין, וכל החלוקה תלויה בדעתו, כמו שהיו עושים יתומים עצמם אם היו גדולים, ושהיה כל אחד בורר לעצמו חוזה בשלו. וכן לענין דינא דגוד או אינוד נמי נראה לרבינו יצחק דהוו ביתומים עצמן יכולין לחלוק שני חפצים, אף על גב דתרוויהו צריכי להאי וצריכי להאי. ושייך ביה גוד או אינוד. שהעמידו חכמים אלו אפוטרופוס שנעשו על ידי בית דין כמו יתומים עצמן, לחלוק בלא שומת בית דין ובלא גורל, דבסברותם לבד תלויה החלוקה, כשני אחים גדולים החולקים בנכסי אביהן, שבורר כל אחד לעצמו. והוא הדין לענין דינא דגוד או אינוד, דמדאניא חלוקת האפוטרופוס לגמרי, ולא יוכלו למחות בשיגדלו. ורבינו תם מפרש: דהיינו דוקא בגורל. וכי טרחיתוה להטיל גורלות? וגם צריך שומת בית דין. ודוקא בדבר דלא שייך ביה גוד או אינוד. ובוררין שייך בגורל. כגון אם יש שם שלש שדות, שלא יחלוקו כל אחת לשלשה חלקים, אלא בוררין כל אחת לבדה שיהא כל אחד חלקו אחד בבת אחת. וכמה ענייני ברירות יש בחלונות וסולמות, ושייך לומר שפיר "חלק יפה". ושוב הורה רבינו יצחק לפירוש רבינו תם.

הא

הא דטעו הא דלא טעו — הוא הדין דמצי למימר: הא — דטעו בשתות, והא — דטעו בפחות משתות. ולא איצטריך לומר יכולין למחות ברוחות. **אבל** שויה שליח מצי אמר ליה לתקוני שדרתיך כו' — ואם תאמר: הא אמרינן בפרק "אלמנה ניזונת" (כתובות ק,א): שליח במאן? רבא אמר רב נחמן: שליח בדיניין. משמע דפחות משתות — המקח קיים, בדיניין. ורבא גופיה קאמר הכא דאי שויה שליח מצי אמר ליה: לתקוני שדרתיך כו'. משמע דהמקח בטל אף בפחות משתות! ואומר רבינו שמואל בן מאיר: דהתם רבא משום דרב נחמן קאמר, ולית לה לסברא ליה. והכא משמיה דשמואל. ורבינו תם מפרש: דהתם מיירי בשליח הדיניין, דאלמודו רבנן להיות כמותם. והכא מיירי בשליח דשויה הלוקח בעצמו. אי נמי יש לומר: דנהי דקאמר התם שליח בדיניין, והמקח קיים — האונאה מיהא צריך להחזיר. והכא נמי הכי קאמר: לתקוני שדרתיך כו' — וצריך להחזיר האונאה. ולא בשאר אדם דפחות משתות הויא מחילה. **הכי** גרסינן בקונטרס: הא דאמרן יתר משתות בטל מקח לא אמרן אלא דלא אמר נפלוג בשומא דבי דינא אבל אמר נפלוג בשומא דבי דינא לא — כלומר, המקח קיים. ולפי גירסא זו מייתי ראיה מרבן שמעון בן גמליאל דאמר מכרן קיים, ולא סבירא ליה לרבא הא דאמר רב נחמן לעיל, דהלכה כחכמים. והא דאמרן שתות קנה ומחזיר אונאה — לא אמרן אלא במטלטלים, דהא כתוב בהן אונאה "או קנה מיד עמיתך או תונו" — דבר הנקנה מיד ליד, עד כאן לשונו. וקשה לרבינו תם: חדא, מדנקט גבי שתות אין אונאה לקרקעות — משמע דביתר משתות יש להן אונאה, ובפרק "המקבל" (בבא מציעא קח,א) מסיק רב נחמן: זבין שוה מאה במאתן — אין להם אונאה! ועוד קשה: דפירש"י בפרק אלו מציאות (בבא מציעא מט,ב): פחות משתות מחזיר אינשי. דהתם — אין כל אדם יכול לצמצם הדמים, אבל טועה במדה — טעות הוא, ואדעתא דהכי לא עביד. **נימא** שלחו של **אדם** כמותו — יתחייב שלחו ולא השליח. **אין** שליח — חשוב שליח לדבר עבירה, שיתחייב שלוחו, אלא הרי הוא כעושה מאליו. **שליח שלא עשה** שליחותו — גבי הקדש קאי; שהיו אצלו מעות הקדש, וטעה בסבור שהן של חולין, ומסרו לשליח ליקח בהן חלוק, וקנה בהן טלית — שליח מעל ולא השולחו, שבדבר זה אינו שלוחו. **אבל אם עשה** שליחותו **בעל הבית מעל** — ומביא קרבן מעילה. **חמא חמא** מתרומה — לרוב דברים היא למודה מתרומה במסכת מעילה (יח,ב): כתיב הכא "וחטאה בשוגגה מקדשי ה'" וכתיב בתרומה באובלה בשוגג "ולא ישאו עליו חטא". **משוי** שליח — להדמתה. **ונילף מינה** — לכל דבר בעבירה, דיש שליחו של שליחות יד — בפקדון. **על כל דבר פשע** — בתר "אם לא שלח ידו" כתיב. **לחייב** על המחשבה — או על הדיבור, שאם אמר או חשב לשלוח יד בפקדון — הרי הוא ברשותו מאותה שעה ואילך להתחייב בכל אונסין שיעלו בו, אפילו הוא שומר חנם. שלא היה חייב עד שיעשי אלא בפשיעה. אין לי — שנתחייב באונסין בשליחות יד — אלא בזמן ששלח בה יד הוא עצמו.

הא דטעו — הא דפיחת שתות או הותיר. **ברוחות** — מי שנפל לו חלק בדרום, אומר: נוח לי חלק בצפון, שהיתה לו שם שדה סמוכה לה, שנפלה לו מאמו. **הרי הן כלקוחות כו'** — כך דינן של לקוחות קצוב, בפרק "הזהב" (בבא מציעא מט,ב). הכי גרסינן: **והא דאמרן יתר על שתות בטל מקח לא אמרן אלא דלא אמר נפלוג בשומא דבי דינא** — הא דאמר יתר על שתות בטלה חלוקה לגמרי — לא אמרן אלא שלא התנו מתחילה להיות שומת הנכסים בשלשה, שהן בית דין. אבל קבלו עליהם להיות חלוקתם כדין שום הדיינין — אפילו יותר על שתות מכרן קיים. דקיימא לן כרבן שמעון בן גמליאל דאמר מכרן קיים, במסכת כתובות פרק "אלמנה ניזונית" (צט,ב), ולא סבירא ליה לרבא הא דאמר רב נחמן לעיל: הלכה כדברי חכמים. **והא דאמרן שתות צריך להחזיר אונאה לא אמרו אלא במטלטלי** — דאונאה כתיבה בהן "או קנה מיד עמיתך אל תונו" — דבר הנקנה מיד ליד. **בעלויא** — שלא חלקום בחבל ליטול כל אחד ברעה וביפה, אלא העלום בדמים, ונטל זה ברעה כפי דמים, וזה ביפה כפי דמים. **חזור** — שאין זה כשאר אונאות, דקיימא לן ב"הזהב" (בבא מציעא מט,ב): פחות משתות מחזיר אינשי. דהתם — אין כל אדם יכול לצמצם הדמים, אבל טועה במדה — טעות הוא, ואדעתא דהכי לא עביד. **נימא** שלחו של **אדם** כמותו — יתחייב שלחו ולא השליח. **אין** שליח — חשוב שליח לדבר עבירה, שיתחייב שלוחו, אלא הרי הוא כעושה מאליו. **שליח שלא עשה** שליחותו — גבי הקדש קאי; שהיו אצלו מעות הקדש, וטעה בסבור שהן של חולין, ומסרו לשליח ליקח בהן חלוק, וקנה בהן טלית — שליח מעל ולא השולחו, שבדבר זה אינו שלוחו. **אבל אם עשה** שליחותו **בעל הבית מעל** — ומביא קרבן מעילה. **חמא חמא** מתרומה — לרוב דברים היא למודה מתרומה במסכת מעילה (יח,ב): כתיב הכא "וחטאה בשוגגה מקדשי ה'" וכתיב בתרומה באובלה בשוגג "ולא ישאו עליו חטא". **משוי** שליח — להדמתה. **ונילף מינה** — לכל דבר בעבירה, דיש שליחו של שליחות יד — בפקדון. **על כל דבר פשע** — בתר "אם לא שלח ידו" כתיב. **לחייב** על המחשבה — או על הדיבור, שאם אמר או חשב לשלוח יד בפקדון — הרי הוא ברשותו מאותה שעה ואילך להתחייב בכל אונסין שיעלו בו, אפילו הוא שומר חנם. שלא היה חייב עד שיעשי אלא בפשיעה. אין לי — שנתחייב באונסין בשליחות יד — אלא בזמן ששלח בה יד הוא עצמו.

נילף

הָא דְּטָעוּ, הָא דְּלָא טָעוּ. - אִי דְּלָא טָעוּ מַאי יְכוֹלִים לְמֵחוֹת? - יְכוֹלִים לְמֵחוֹת בְּרוּחוֹת. מַאי רַב נַחְמָן: הָאַחַיִן שֶׁחָלְקוּ הֲרֵי הֵן כְּלָקוֹחוֹת; פָּחוֹת מִשְּׁתוּת - נִקְנֶה מִקָּה, יָתֵר עַל שְׁתוּת - בְּטֵל מִקָּה, שְׁתוּת - קָנָה וּמַחֲזִיר אוֹנָאָה. אָמַר רָבָא: הָא דַּאֲמַרַן פָּחוֹת מִשְּׁתוּת נִקְנֶה מִקָּה - לָא אֲמַרַן אֶלָּא דְּלָא אָמַר "נִיפְלֹגִינַן בְּשׁוּמָא דְּבֵי דִּינָא", אֲבָל אָמַר "נִפְלֹוג בְּשׁוּמָא דְּבֵי דִּינָא" - מִכְּרָן קַיָּים. דְּתַנְיָן: שׁוּם הַדַּיָּנִים שֶׁפִּיחֲתוּ שְׁתוּת אוֹ הוֹתִירוּ שְׁתוּת - מִכְּרָן בְּטֵל, רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: מִכְּרָן קַיָּים. וְהָא דַּאֲמַרַן שְׁתוּת קָנָה וּמַחֲזִיר אוֹנָאָה - לָא אֲמַרַן אֶלָּא בְּמִטַּלְטְלֵי, אֲבָל בִּמְקַרְקְעֵי - אֵין אוֹנָאָה לְקַרְקָעוֹת. וּבִמְקַרְקְעֵי לָא אֲמַרַן אֶלָּא דִּפְלֹוג בְּעִילּוּיָא, אֲבָל פְּלוֹג בְּמִשְׁחָתָא - לָא, כְּדְרַבָּה. דְּאָמַר רַבָּה: כָּל דָּבָר שֶׁבְּמִדָּה וְשֶׁבְּמִשְׁקָל שֶׁבְּמִנְיָן, אֲפִילּוּ פָּחוֹת מִכְּדֵי אוֹנָאָה - נָמֵי חוֹזֵר. וְהָא דְּתַנְיָן: הַשּׁוֹלֵחַ אֶת הַבְּעֵירָה בְּיַד חֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן - פְּטוּר מִדִּינֵי אָדָם, וְחַיָּב בְּדִינֵי שָׁמַיִם. שִׁילַּח בְּיַד פִּיקֵחַ - פִּיקֵחַ חַיָּב. - וְאַמַּאי? נֵימָא: שְׁלִיחוּתוֹ שֶׁל אָדָם כְּמוֹתוֹ! - שָׁאנֵי הָתָם, דְּאִין שִׁילַּח לְדָבָר עֲבֵירָה. דְּאָמְרִינַן: דִּבְרֵי הָרַב וְדִבְרֵי תַּלְמִיד דִּבְרֵי מִי שׁוֹמְעִים. וְהַדְרַתְּנִיָא: שִׁילַּח שֶׁלֹּא עָשָׂה שְׁלִיחוּתוֹ - שִׁילַּח מָעַל, עָשָׂה שְׁלִיחוּתוֹ - בַּעַל הַבַּיִת מָעַל. כִּי עָשָׂה שְׁלִיחוּתוֹ דְּבַעַל הַבַּיִת - בַּעַל הַבַּיִת מִיהָא מָעַל, אַמַּאי? נֵימָא: אִין שִׁילַּח לְדִבַּר עֲבֵירָה! - שָׁאנֵי מְעִילָה, דְּיָלְפָא "חֵטְא" "חֵטְא" מִתְּרוּמָה; מָה תְּרוּמָה מְשַׁוֵּי שְׁלִיחַ - אַף מְעִילָה מְשַׁוֵּי שְׁלִיחַ. - וְנִילַף מִינָּהּ! - מִשּׁוּם דְּהָוֵי מְעִילָה וְשִׁילּוּחֵי יָד שְׁנֵי כְּתוּבִים הַבָּאִים כְּאֶחָד, וְכָל שְׁנֵי כְּתוּבִים הַבָּאִים כְּאֶחָד אֵין מַלְמְדִין. מְעִילָה - הָא דַּאֲמַרַן. שִׁילּוּחֵי יָד מַאי הִיא? דְּתַנְיָא: "עַל כָּל דְּבַר פֶּשַׁע"; בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: לְחַיֵּב עַל הַמַּחְשָׁבָה כְּמַעֲשֶׂה, וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: אֵינוֹ חַיָּב עַד שֶׁיְּשַׁלַּח בּוֹ יָד, שֶׁנֶּאֱמַר "אִם לֹא שָׁלַח יָדוֹ" וגו'. אָמְרוּ בֵּית שַׁמַּאי לְבֵית הִלֵּל: וַהֲלֹא נֶאֱמַר "עַל כָּל דְּבַר פֶּשַׁע"! אָמְרוּ לָהֶם בֵּית הִלֵּל לְבֵית שַׁמַּאי: וַהֲלֹא נֶאֱמַר "אִם לֹא שָׁלַח יָדוֹ בִּמְלֶאכֶת רֵעֵהוּ". אָמְרוּ בֵּית שַׁמַּאי לְבֵית הִלֵּל: אִם כֵּן "עַל כָּל דְּבַר פֶּשַׁע" לָמָּה לִי? - שֶׁיְּכוֹל אֵין לִי אֶלָּא הוּא, אֲמַר לְעַבְדּוֹ וְלִשְׁלוּחוֹ מַגֵּן - תַּלְמוּד לוֹמַר "עַל כָּל דְּבַר פֶּשַׁע". - הֲנִיחָא לְבֵית הִלֵּל, אֶלָּא לְבֵית שַׁמַּאי דִּמְוֹקְמֵי לֵיהּ לְהַאי קְרָא בְּמַחֲשָׁבָה בְּמַעֲשֶׂה,

נילף

אבמ"ע מעל נימא אין שליח לדבר עבירה - תימה: הא על כרחך מיירי בשוגג, דאי במזיד — ליכא מעילה, דאין מעילה במזיד. אם כן יש שליח לדבר עבירה, דלא שייך למימר "דברי מי שומעים" — כיון שהוא שוגג! דהכי קאמר "מרובה" (בבא קמא עט,א) דקאמר: הרי שגנב טלה מן העדר ואמר להבן "טול טלה זה שהוא שלי", או נתנו להבן לבכורות בנו והראה לו בטלה של חבירו, ומסיק דמיד שהרציאו הכהן מרשות בעלים — נתחייב הגנב במשיכת הכהן. והקשה רבינו יצחק החם: אמאי חייב הגנב? נימא אין שליח לדבר עבירה! ותירץ: כיון שאין הכהן יודע שהוא בא מגניבה — לא שייך למימר "דברי מי שומעין"! ואומר רבינו יצחק: דהכא מיירי אפילו הנותנ הטלה קאמר דמעל בעל הבית. והשתא פריך: אמאי מעל? נימא אין שליח לדבר עבירה, דדברי הרב דברי התלמיד — דברי מי שומעין! ואף על גב דנותנ הטלה — מעל בעל הבית, כדמוכח במעילה (כא,א), דתני: נותנ בעל הבית ולא נותנ שליח — השליח מעל, נותנו שניהם — חנוני מעל. והטעם, לפי דמעילה אינו אלא בשוגג בדפרישית, לפיכך מעל אותו שלא נותנ, ואותו שנותנ — מזיד הוא. מכל מקום דוקא אם נותנו שניהם, הא אם נותנ השליח לבד — בעל הבית מעל.

מורד

נילף מיניה – ממעילה. מה מביחה — אינה מתקיימת אלא על ידי אחר — הנגב מזכר והלוקח לוקח, אף מביחה — אפילו טבחה שליח נתחייב הנגב בתשלומי ארבעה וחמשה. או מברי — לרבות אפילו שליח. תחת השור תחת השה — דחד מיניהו יתירה הוא, ודרוש: לרבות שליח מינה שליח תחתיו לטבוח — חייב הנגב. מאי איבא למימר – נילף מיניה דיש שליח לדבר עבירה: הוא ולא שלחו גרסינן. ולמאן דאמר אין מלמדין – ולית לן למילף ממעילה וטביחה דיש שליח לדבר עבירה. ומסברא אין שליח, דאית לן למימר דיש לו לשמוע דברי הרב, והני "ההוא" "ההוא" "ההוא" מאי דריש בהו? למעוטי שנים אוהזין וכו' — שפטורין מחטאת דשחוט חוץ. ההוא ולא אנוס — ד"ההוא" משמע שיהא בהוייתו ובישוב דעתו. קסבר שני כתובים הבאים כאחד מלמדים — וילף ממעילה וטביחה דיש שליח לדבר עבירה. והני "ההוא" דריש להו: חד — למעוטי שנים אוהזים, וחד — למעוטי אנוס. ולית ליה דרשה ד"ההוא" "ההוא". מכלל דתנא קמא כו' — בתמיה. דינא רבה ודינא זוטא איבא ביניהו — לשמאי מיחייב בדינא רבה — בעונש גדול. ולתנא קמא לא מיענש כולי האי כדהורו עצמו, אלא בגזרה. ואדוני יואב — והו מרה, שקראו "אדון" בפני המלך. אם תמצי לומר — דהאי חייב דקאמר שמאי — בדיני אדם קאמר, וליליף ממעילה וטביחה, וקסבר שני כתובים הבאים כאחד כו' — אפילו הכי מודה הוא באומר כו', הואיל ונהנה שליח זה. שליח נעשה עד — בין לקידושין, בין ששלח ממון לבעל חובו — מצטרף שליח עם עד להיות שנים. או אם שניהם שלוחים היו ביחד — שניהם מעידים בדבר. הכי נמי דלא הוו קידושי? — דרי ראו וכי אמרינן בסנהדרין (כט,א): צריך שיאמר "אתם עדיי" — דני מילי בעדי הדאה, שפעמים שאדם מודה לתובעו מנה ואומר "הדין עמך" מפני שרוצה להשתיקו מעליו עד לאחר זמן, ואף על פי שאינו חייב לו בלום. לפיכך אין השומע יכול להעיד "בפני הודה" עד שיאמר "אתם עדיי", אבל בעלמא — לא. אלומי אלמוה למילתא — דעדות, בשעשה הדבר על ידי השליח. הוא דאמר — רב. שליח ועד אחד — יכולין להעיד על הדבר. איפוך — דבית הלל לבית שמאי. מתני איפכא — לפלוגתא דאמוראי. והלכתא שליח נעשה עד גרסינן. הן הן עדיו — דשליח נעשה עד. וכן בגרושין — אם שלח גט לאשתו על ידי שנים.

וכן

מורד במלכות הוה דקאמר ליה ואדוני יואב כו' — פירש בקונטרס: דמורד היה מהא דקאמר "אדוני יואב" בפני דמלך דוד. ולא נהירא, שהרי יואב לא היה מורד במלכות! ואומר רבינו מאיר אביו של רבינו תם: מה שאמר לו דוד שילך לביתו לאבול ולשתות והוא מיאן בדבר, כדכתיב "כל עבדי אדוני על פני השדה הונים ואני אבא אל ביתי לאבול" וגו'? בתמיה, ולא היה לו לשרב. ויש מפרשים דהמרד היה — שהקדים לומר "אדוני יואב" קודם המלך דוד.

שלא מצינו בכל התורה כולה זה נהנה וזה מעילה, שאם אמר הגזבר לשליח "אבול בכר זה של הקדש", והשליח לא ידע שהוא של הקדש — דחייב המשלח, ואמאי? זה נהנה וזה מתחייב הואי! ויש לומר: דמעילה לא מתחייב המשלח על ידי הנאת השליח, אלא על ידי הגבהה דשליח, דמיד דאגבהיה שליח — קנייה, וההיא שעתא חייב משלח. אמנם מסופק היה רבינו יצחק באומר לשליח "הושט ידך לבד של שמן ותהנה מן הסיכה", או "שב על עורות של הקדש", או "התחתם בגיזי עולה", דהשליח לא ידע דהם של הקדש. דהשתא לא עשאו שליח, אלא מן ההנאה — אם יתחייב המשלח, כדאמרינן גבי מעילה, או דילמא: זה נהנה וזה מתחייב לא אמרינן.

ולא אמר להם אתם עדי הכי נמי דלא הוו קידושי — ופשיטא דהוו קידושין משמע דלא מצרכי לומר "אתם עדיי" כי אם בהודאה, כדאמר בסנהדרין (כט,א) שאם אמר לחבירו "אתה חייב לי מנה" והודה בפני שנים, אם לא אמר אחד מהם "אתם עדיי" — יכול לומר לו היום או למחר "משטה אני בך". מיהו, אי לא טעין — לא טענינן ליה. אבל עשוי אדם שלא להשביע עצמו, כגון אם הודה הלוה בפני שנים "חייב אני לך" בלא תביעת המלוה — טענינן ליה אפילו כי לא טעין.

עד כאן לא פליגי אלא כו' — תימה: אמאי קאמר "עד כאן לא פליגי"? כי נמי פליגי — מי לא פריך שפיר ממילתיה דבית הלל? ויש לומר: היינו טעמא דלא רצה למיפרך מבית הלל, דהוה מצי לשנויי איפוך, כדמשני בסמוך.

וכן

1 נִילַף מִינֵיהּ! – מְשׁוּם דַּהֲוָה מְעִילָה טְבִיחָה וּמְכִירָה
2 שְׁנֵי כְּתוּבִים הַבָּאִים כְּאֶחָד, וְכָל שְׁנֵי כְּתוּבִים הַבָּאִים
3 כְּאֶחָד - אֵין מְלַמְּדִין. מְעִילָה - הָא דַּאֲמָרַן, טְבִיחָה
4 וּמְכִירָה מַאי הִיא? - אָמַר קְרָא "וּטְבָחוֹ אוֹ מְכָרוֹ",
5 מַה מְּכִירָה עַל יְדֵי אַחֵר - אַף טְבִיחָה עַל יְדֵי אַחֵר.
6 דְּבֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל תָּנָא: "אוֹ" - לְרַבּוֹת אֶת הַשָּׁלִיחַ.
7 דְּבֵי חִזְקִיָּה תָּנָא: "תַּחַת" - לְרַבּוֹת אֶת הַשָּׁלִיחַ.
8 - הָנֵיחָא לְמַאן דַּאֲמַר שְׁנֵי כְּתוּבִים הַבָּאִים כְּאֶחָד
9 אֵין מְלַמְּדִין, אֶלָּא לְמַאן דַּאֲמַר מְלַמְּדִין מַאי אִיכָּא
10 לְמֵימַר? - גַּלִּי רַחֲמָנָא בִּשְׁחוּטֵי חוּץ "דָּם יֶחָשֵׁב לָאִישׁ
11 הַהוּא דָּם שָׁפָךְ", הוּא - וְלֹא שְׁלוּחוֹ. - אֶשְׁכַּחַן נְבִי
12 שְׁחוּטֵי חוּץ, בְּכָל הַתּוֹרָה מִנַּלָּן? - דִּילֵיף מִשְּׁחוּטֵי
13 חוּץ. - אַדַּיילֵיף מִשְּׁחוּטֵי חוּץ - נַיילֵף מֵהֲנָךְ! - הֲדַר
14 כָּתַב רַחֲמָנָא "וְנִכְרַת הָאִישׁ הַהוּא", אִם אֵינוֹ עִנְיָן
15 לְגוּפוֹ - תְּנֵהוּ עִנְיָן לְכָל הַתּוֹרָה כּוּלָּהּ. - וְלִמַּאן
16 דַּאֲמַר שְׁנֵי כְּתוּבִים הַבָּאִים כְּאֶחָד אֵין מְלַמְּדִים, הֲנֵי
17 "הַהוּא" "הַהוּא" מַאי דָּרֵישׁ בְּהוּ? - חַד - לְמֵעוּטֵי
18 שְׁנַיִם שֶׁאוֹחֲזִים בְּסָפֵק וְשׁוֹחֲטִים, וְחַד - "הוּא" וְלֹא
19 אָנוּס, "הוּא" - וְלֹא שׁוֹגֵג, "הוּא" - וְלֹא מוּטְעֶה. -
20 וְאִידָךְ: מֵ"הוּא" "הַהוּא". - וְאִידָךְ: "הוּא" "הַהוּא"
21 לָא דָּרֵישׁ. - וְהָא דְּתָנֵי: הָאוֹמֵר לְשָׁלוּחוֹ "צֵא חָרוֹג
22 אֶת הַנֶּפֶשׁ" - הוּא חַיָּב וְשָׁלוּחָיו פְּטוּר. שַׁמַּאי הַזָּקֵן
23 אוֹמֵר מְשׁוּם חַגַּי הַנָּבִיא: שׁוֹלְחָיו חַיָּבִים, שֶׁנֶּאֱמַר "אֹתוֹ
24 הָרַגְתֶּם בְּחֶרֶב בְּנֵי עַמּוֹן" - מַאי טַעֲמָיהּ דְּשַׁמַּאי הַזָּקֵן?
25 - קְסָבַר: שְׁנֵי כְּתוּבִים הַבָּאִים כְּאֶחָד מְלַמְּדִין, וְ"הוּא"
26 "הַהוּא" לָא דָּרֵישׁ. וְאִידָךְ אֵימָא: לְעוֹלָם דָּרֵישׁ,
27 וּמַאי חַיָּב - חַיָּב בִּדְיָנֵי שָׁמַיִם. - מִכְּלָל דְּתָנָא קַמָּא
28 קָבָר אֲפִילּוּ מִדְּיָנֵי שָׁמַיִם נָמֵי פָּטוּר?! - אֶלָּא: דִּינָא רַבָּה וְדִינָא זוּטָא אִיכָּא בֵּינַיְיהוּ, וְאִיבָּעְיָא
29 אֵימָא: שָׁאנֵי הָתָם דִּגְלֵי רַחֲמָנָא "אֹתוֹ הָרַגְתָּ בְּחֶרֶב בְּנֵי עַמּוֹן". - וְאִידָךְ: הֲרֵי לְךָ בְּחֶרֶב
30 בְּנֵי עַמּוֹן, מַה חֶרֶב בְּנֵי עַמּוֹן אֵין אַתָּה נֶעֱנָשׁ עָלָיו - אַף אוּרְיָה הַחִתִּי אִי אַתָּה נֶעֱנָשׁ
31 עָלָיו. מַאי טַעֲמָא - מוֹרֵד בְּמַלְכוּתוֹ הָוָה, דְּקָאָמַר לֵיהּ "וַאֲדֹנִי יוֹאָב וְעַבְדֵי אֲדֹנִי עַל פְּנֵי
32 הַשָּׂדֶה חֹנִים". אָמַר רָבָא: אִם תִּמְצֵי לוֹמַר, קָבָר שַׁמַּאי שְׁנֵי כְּתוּבִים הַבָּאִים כְּאֶחָד מְלַמְּדִין,

33 וְ"הוּא" "הַהוּא" לָא דָּרֵישׁ - מוֹדֶה בְּאוֹמֵר לְשָׁלוּחוֹ "צֵא בְּעוֹל אֶת הָעֲרוֹה" "וְאֶכוֹל אֶת הַחֵלֶב" - שֶׁהוּא חַיָּב פָּטוּר,
34 שֶׁלֹּא מָצִינוּ בְּכָל הַתּוֹרָה כּוּלָּהּ זֶה נֶהֱנֶה וְזֶה מִתְחַיֵּב. אֵיתְמַר, רַב אָמַר: שָׁלִיחַ נַעֲשָׂה עֵד, דְּבֵי רַבִּי שִׁילָא אָמְרִי: אֵין שָׁלִיחַ
35 נַעֲשָׂה עֵד. מַאי טַעֲמָא דְּבֵי רַבִּי שִׁילָא? אֵילֵימָא מִשּׁוּם דְּלָא אָמַר לֵיהּ "הֱוֵי לִי עֵד", אֶלָּא מֵעַתָּה, קִדּוּשֵׁי אִשָּׁה בְּפָנֵי שְׁנַיִם וְלֹא
36 אָמַר לָהֶם "אַתֶּם עֵדַיי" - הָכִי נַמִּי דְּלָא הָוֵי קִידּוּשֵׁי?! אֶלָּא, רַב אָמַר: שָׁלִיחַ נַעֲשָׂה עֵד - אֲלוּמֵי קָא מְאַלֵּימְנָא לְמִילְּתֵיהּ.
37 דְּבֵי רַבִּי שִׁילָא אָמְרִי: אֵין שָׁלִיחַ נַעֲשָׂה עֵד, כֵּיוָן דְּאָמַר מָר "שְׁלוּחוֹ שֶׁל אָדָם כְּמוֹתוֹ" - הָוֶה לֵיהּ כְּגוּפֵיהּ. מֵיתִיבִי: אָמַר
38 לְשָׁלֹשָׁה "צְאוּ וְקַדְּשׁוּ לִי הָאִשָּׁה" - אֶחָד שָׁלִיחַ, וּשְׁנַיִם עֵדִים, דִּבְרֵי בֵּית שַׁמַּאי. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: כּוּלָּם שְׁלוּחֵין הֵן, וְאֵין
39 שָׁלִיחַ נַעֲשָׂה עֵד. עַד כָּאן לָא פְּלִיגִי אֶלָּא בְּשִׁלְשָׁה, אֲבָל בִּשְׁנַיִם - דִּבְרֵי הַכֹּל לָא! - הוּא דַּאֲמַר כִּי הַאי תַּנָּא, דְּתָנְיָא: רַבִּי
40 נָתָן אוֹמֵר, בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: שָׁלִיחַ וְעֵד אֶחָד, וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: שָׁלִיחַ וּשְׁנֵי עֵדִים. - וְרַב כְּבֵית שַׁמַּאי?! - אִיפּוֹךְ. וְרַב
41 אַחָא בְּרֵיהּ דְּרָבָא מָתֵי אִיפְּכָא: רַב אָמַר: אֵין שָׁלִיחַ נַעֲשָׂה עֵד, דְּבֵי רַבִּי שִׁילָא אָמְרִי: שָׁלִיחַ נַעֲשָׂה עֵד. וְהִילְכְתָא: שָׁלִיחַ
42 נַעֲשָׂה עֵד. אָמַר רָבָא אָמַר רַב נַחְמָן: אָמַר לִשְׁנַיִם "צְאוּ וְקַדְּשׁוּ לִי אֶת הָאִשָּׁה" - הֵן הֵן שְׁלוּחָיו, הֵן הֵן עֵדָיו. וְכֵן בְּגִירוּשִׁין,

וכן

וכן בדיני ממונות — תימה, דאמר בירושלמי: וכן בקרושין — הדא דתימא בשטר, אבל בכסף — לא! ויש לומר: דהתם, המאורסה היא, ואביה מקבלין גיטה — פירש הקונטרס: דוקא נערה, אבל קטנה — דברי הכל אביה ולא היא. ואף על גב דאמרינן בפרק "התקבל" (גיטין סה,א) שלש מדות בקטן, וקאמר: וכנגדן בקטנה מתגרשת בקרידושי אביה, פירוש: שמקבלת גיטה. צריך לומר דמיירי ביתומה, או בנשואה ואפילו יש לה אב. אבל מן האירוסין — אביה ולא היא. ומיהו, קשה: דלקמן בשמעתין קאמר: קטנה שאמרה "התקבל לי גיטי" — אינו גט, עד שיגיע גיטה לידה. משמע: אבל כשהגיע גט לידה — מגורשת. ואף על גב דמוקי בשאין לה אב — היינו משום דקשיא ליה דיוקא דהא נערה הרי היא גט. אבל מכל מקום מתחלה הוה סלקא דעתך דמיירי בשיש לה אב, ואפילו הכי משמע בשיגיע גט לידה מגורשת. שמע מינה — קטנה יש לה יד לקבל גיטה! לכך פירש רבינו יצחק בן רבינו מאיר דנקט נערה, והוא הדין קטנה. והא דנקט נערה — להודיעך כחו דרבי יהודה, דאפילו בנערה — אביה ולא היא. ושוב חזר בו רש"י והגיה בפירושו, דנקט נערה והוא הדין קטנה.

ובל שאינה יכולה לשמור את גיטה אינה יכולה להתגרש — פירש בקונטרס: לא על ידי עצמה לא על ידי אביה, לפי שהיא בשוטה, ושוטה ממעטינן בפרק "חרש" (יבמות קיג,ב) מ"משלחה ואינה חוזרת". ואם כן, לפי זה קטנה שאינה יודעת לשמור גיטה — אינה מתגרשת לא על ידי אביה ולא על ידי עצמה. ורבינו משה פירש: דקטנה מתגרשת על ידי אביה. ומביא ראיה מירושלמי, דקאמר התם: מה טעם שוטה אינה מתגרשת? פליגי בה אמוראי, חד אמר: משום גירדה, פירוש שלא יהו נמשכים אחריה להפקירה. וחד אמר: משום שאינה יכולה לשמור את גיטה, פירוש, שתחזרנו. ובעי: מאי ביניידהו? — איכא בינייהו הלת מילי: ערב וגירש, יש לה אב ויכול לשמור גיטה, ופירש רבינו חם: ערב וגירש: למאן דאמר משום גרירה — מגורשת, דכיון דלא הוי האי איסורא דנגררת אלא מדרבנן — שרי בדיעבד. למאן דאמר משום דמשלחה וחוזרת — אינה מגורשת, דכיון דהוי האי איסורא דאורייתא — אסור אפילו בדיעבד. יש לה אב ויכול לשמור גיטה: למאן דאמר משום גרירה — אסור לגרשה לכתחילה, ולמאן דאמר משום דמשלחה וחוזרת — אפילו לכתחילה מתגרשת, דזו אינה חוזרת, לפי שאביה בשמרה שלא תחזור. עתים שוטה ועתים חולמת: למאן דאמר משום גרירה — אסור לגרשה לכתחילה, דילמא ינהגו בה מנהג הפקר. למאן דאמר משום דמשלחה וחוזרת — זו אינה חוזרת בשמגרשה בשהיא חלומה, ויכול לגרשה בשהיא חכמה. אם כן משמע מתוך הירושלמי דקטנה בשיש לה אב — יכולה להתגרש, כדפרישית: יש לה אב לשמור את גיטה: למאן דאמר משום דמשלחה וחוזרת — מתגרשת, דזו אינה חוזרת, שאביה משמרה שאינה חוזרת. אף על גב דקאמר התם דמשום גרירה אסור — הני מילי בגדולה והיא שוטה, לפי שיש לה תאוה ובני אדם להוטים אחריה. דניהי נמי שאינה חוזרת — מכל מקום איכא למיחש משום גרירה, אבל בקטנה דלאו בת תאוה — ליכא למיחש כלל, ומתגרשת.

במאמר

וכן בדיני ממונות — אם שלח חוב למלוה על ידי שנים. **דלמיפרע קאתי** — הלכך, מה להם לאוסרה עליהם ועל כל העולם בשקר. **דאיתא לבי תרי לא חזיא** — וכיון דתרי ניגדו — לא משקרי. **מאי קסבר** — רב נחמן, דאמר: וכן בדיני ממונות. **אי קסבר המלוה את חבירו בעדים צריך לפורעו בעדים** — ואין נאמן לומר "פרעתי" — היכי מהימני לומר "נתנתם למלוה"? הרי נוגעים בעדותם הן! **דאי לא** — שאם לא יאמרו "מעידין אנו שקבלם המלוה" — אמר להן לוה "פרעוני מה שמסרתי לכם". דפעמים שמסרו להם בעדים. **אהדרינהו ללוה** — למשלח, ואין עליהם אפילו שבועה, שהרי אין הודאה במקצת כאן. **יבלי למימר** — נמי, "יהיב יהבינא למלוה" ודריזקן קיימין, ובתורת עדות, שאינם נוגעין בעדותן. **והשתא דתקון רבנן שבועת היסת** — שאפילו מי שאינו מודה במקצת הטילו עליו שבועה. מהשתא, אפילו סבירא לן המלוה את חבירו בעדים אין צריך לפורעו בעדים — אפילו הכי נוגעין בעדותן; דאי אמרי "אהדרינהו ניהלך" בעי אשתבועי — לפיכך הן מעידין שקבל מלוה מידם, כדי שיפטרו מן השבועה. ונוח הוא להם להפסיד הממון למלוה מלהשבעו בשקר, דאף על גב דחשידי אממונא — לא חשידי אשבועתא. הילכך בממון לא אמרינן "הן הן עדיך". וכיון דעדים לא הוו — הרי הדין הזה כדין משתבעי אינשי דיהבו להו למלוה ונפטרון מן השולח, דהוא האמינן בשבועה שמסר להן מעותיו. אבל מלוה אומר שאין נאמנין לו בשבועה, ומשתבע דלא שקיל מידייהו — ופרע לוה למלוה. **נערה המאורסה** — הוא הדין לקטנה. והאי דפליגי בנערה — להודיעך כחו דרבי יהודה. **היא ואביה** — או היא או אביה. היא — שהרי גדולה היא ויש לה יד, ואמרה תורה (דברים כד) "ונתן בידה". ואביה — שהתורה זיכתה לו לקבל קידושיה, ואיתקש יציאה להנייה. ודוקא נערה, אבל קטנה — אביה ולא היא. ודוקא מן האירוסין, אבל מן הנישואין — היא ולא אביה, דבשנשאת אין לאביה רשות בה. **אין שתי ידים זוכות כאחד** — בגוף אחד. **וכל שאינה יכולה לשמור את גיטה אינה יכולה להתגרש** — אפילו על ידי אביה, דהא שוטה היא, ואמר רבי יצחק "ושלחה מביתו" (שם) — מי שמשלחה ואינה חוזרת, יצתה זו שמשלחה וחוזרת, במסכת יבמות בפרק "חרש שנשא" (קיג,ב). **כך מחלוקת בקידושין** — מגירושין נשמע לקידושין, דלרבנן אם קדשה עצמה — מקודשת, ולרבי יהודה — אינה מקודשת. **מאי טעמא דרבי יוחנן אליבא דרבנן** — דשני ליה בין קידושין לגירושין. **גיירוש דמכנסת עצמה** — בקבלת גיטה לרשות אביה, אמרינן דאביה נמי ניתא ליה שתקבל היא, והוי גיטא. **מאמר** — קידושי יבם ביבמתו קרויה מאמר.

קטנה

קְטָנָה מִן הָאֵירוּסִין אֵין עוֹשִׂים בָּהּ מַאֲמָר אֶלָּא מְדַעַת אָבִיהָ, וְהַנַּעֲרָה - בֵּין מְדַעַת אָבִיהָ, (מַה שֶּׁאֵין כֵּן בִּקְידּוּשִׁין)! אֶלָּא אִי אִיתְּמַר, הָכִי אִיתְּמַר: אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי חֲנִינָא: מַאי טַעְמַיְיהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן אֶלֵּיבָא דְּרַבָּנָן? קִידּוּשִׁין, דְּמִדַּעְתָּהּ - אָבִיהָ וְלֹא הִיא. גֵּירוּשִׁין, דְּבַעַל כָּרְחָהּ - בֵּין הִיא בֵּין אָבִיהָ. - חֲרֵי מַאֲמָר דְּמִדַּעְתָּהּ, וְקָתָנֵי: בֵּין הִיא וּבֵין אָבִיהָ! - הָתָם בְּמַאֲמָר דְּבַעַל כָּרְחָהּ, וְרַבִּי הִיא. דְּתַנְיָא: הָעוֹשֶׂה מַאֲמָר בִּיבִמְתּוֹ שֶׁלֹּא מִדַּעְתָּהּ; רַבִּי אוֹמֵר: קָנָה, וַחֲכָמִים אוֹמְרִים לֹא קָנָה. מַאי טַעְמַיְיהּ דְּרַבִּי? - נָמֵר מִבֵּיאָה הֵיבֶמָה; מַה בִּיאָה הֵיבֶמָה בְּעַל כָּרְחָהּ - אַף הָכָא נָמֵי בְּעַל כָּרְחָהּ. וְרַבָּנַן סְבְרִי, יָלְפִינַן מִקִּידּוּשִׁין; מַה קִּידּוּשִׁין דְּמִדַּעְתָּהּ - אַף הָכָא נָמֵי דְּמִדַּעְתָּהּ. בְּמַאי קָמַיפְּלְגִי? רַבִּי סָבַר: מִילֵּי דְּיִבְמָה מִיבְמָה חָוֹה לֵיהּ לְמִילְּךָ. וְרַבָּנַן סָבְרִי: קִידּוּשִׁין מִקִּידּוּשִׁין חָוֹה לֵיהּ לְמִילְּךָ. הָכִי נָמֵי מִסְתַּבְּרָא כִּדְקָא מְתָרֵץ רַבִּי יוֹחָנָן, מִדְּקָתָנֵי סֵיפָא: מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּקִידּוּשִׁין. אֶלָּא נָיְמָא תֶּיהֱוֵי תְּיוּבְתָּא דְּרֵישׁ לָקִישׁ? - אָמַר לָךְ רֵישׁ לָקִישׁ: הָא מַנִּי - רַבִּי יְהוּדָה הִיא, דְּאָמַר: אֵין שְׁתֵּי יָדַיִם זוֹכוֹת בְּאַחַת. - אִי רַבִּי יְהוּדָה - מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּקִידּוּשִׁין?! מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּגֵירוּשִׁין מִיבָּעֵי לֵיהּ! - אִין הָכִי נָמֵי. אַיְידֵי דְּתָנָא מַאֲמָר דְּדִמֵּי לְקִידּוּשִׁין - תָּנָא נָמֵי: מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּקִידּוּשִׁין. - וְרַבִּי יְהוּדָה, מַאי שְׁנָא מַאֲמָר? - הוֹאִיל וְזִקּוּקָה וְעוֹמֶדֶת. - הָשְׁתָּא דְּאָתֵית לְהָכֵי - רַבִּי יוֹחָנָן נָמֵי לָא תִּיקְשֵׁי לָךְ מֵעִיקָּרָא; שְׁאנִי מַאֲמָר הוֹאִיל וְזִקּוּקָה וְעוֹמֶדֶת. תְּנַן: הָאִישׁ מְקַדֵּשׁ אֶת בִּתּוֹ כְּשֶׁהִיא נַעֲרָה, בּוֹ וּבְשְׁלוּחוֹ. בּוֹ וּבְשְׁלוּחוֹ - אִין, בָּהּ וּבְשְׁלוּחָהּ - לָא, תִּיוּבְתָּא דְּרֵישׁ לָקִישׁ! - אָמַר לָךְ רֵישׁ לָקִישׁ: הָא נָמֵי רַבִּי יְהוּדָה הִיא. - וּמִי מְצִית מוֹקְמַתְּ לָהּ כְּרַבִּי יְהוּדָה? וְהָקָתָנֵי סֵיפָא: הָאוֹמֵר לְאִשָּׁה "הִתְקַדְּשִׁי לִי בְּתֶמְרָה זוֹ" "הִתְקַדְּשִׁי לִי בְּזוֹ". וְאָמְרִינַן: מַאן תַּנָּא "הִתְקַדְּשִׁי"? "הִתְקַדְּשִׁי"? וַאֲמַר רַבָּה: רַבִּי שִׁמְעוֹן הִיא, דְּאָמַר: עַד שֶׁיֹּאמַר שִׁבְעָה לְכָל אֶחָד וְאֶחָד. וְכִי תֵּימָא: כְּוָלְּהוּ רַבִּי יְהוּדָה, וּכְפַרְטֵי סָבַר לָהּ כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן - וּמִי סָבַר לָהּ? וְהָתַנְיָא: זֶה הַכְּלָל; כָּלַל - אֵינוֹ חַיָּיב אֶלָּא אַחַת, פָּרַט - חַיָּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: "שִׁבְעָה לֹא לְךָ, לֹא לְךָ, לֹא לְךָ" - חַיָּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת. רַבִּי אֶלְיעֶזֶר אוֹמֵר: "לֹא לְךָ, לֹא לְךָ, לֹא לְךָ וְלֹא לְךָ שִׁבְעָה" - חַיָּיב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: לְעוֹלָם אֵינוֹ חַיָּיב עַד שֶׁיֹּאמַר שִׁבְעָה לְכָל אֶחָד וְאֶחָד! - אֶלָּא, כְּוָלְּהוּ רַבִּי שִׁמְעוֹן הִיא, וּבִשְׁלִיחוּת סָבַר לָהּ כְּרַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי אַסִי לָא עַל לִבֵּי מִדְּרָשָׁא. אַשְׁכְּחֵיהּ לְרַבִּי זֵירָא, דַּאֲמַר לֵיהּ: מַאי אָמוּר הָאֵידָנָא בֵּי מִדְּרָשָׁא? אֲמַר לֵיהּ: אַף אֲנָא לָא עָיֵיל, רַבִּי אַבִּין הוּא דְּעָיֵיל, וַאֲמַר: חֲבֵרוֹתָא כּוּלָּהּ כְּרַבִּי יוֹחָנָן, וְצִוֹּוחֵי רֵישׁ לָקִישׁ כִּי פְּרוּנְיָא: "וְיָצְאָה" "וְהָיְתָה" וְלֵיפָא דְּאַשְׁנַּח בֵּיהּ. אֲמַר לֵיהּ: רַבִּי אַבִּין בַּר סַמְכָא הוּא? - אֲמַר לֵיהּ: אִין, כְּמִין יָמָא לְטִיגְנֵי הוּא. - אֲמַר רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק: אֲנָא לָא רַבִּי אַבִּין בְּרַבִּי חִיָּיא, וְלָא רַבִּי אַבִּין בַּר בָּהֲנָא, אֶלָּא רַבִּי אַבִּין סְתָם. - לְמַאי נָפְקָא מִינָּהּ? לְמֵימְרָא דִּידֵיהּ אַדִּידֵיהּ. בָּעָא מִינֵּיהּ רָבָא מָרֵי נַחְמָן:

קטנה

במאמר דבעל כרחה ורבי היא — ואם תאמר: אם כן מאי קאמר קטנה אין עושין בה מאמר אלא מדעת אביה, והנערה מדעתה ומדעת אביה? ואי כרבי — הא לא בעינן לא דעתה ולא דעת אביה! ויש לומר דהכי קאמר: צריך להודיע לה או לאביה, ואחר כך יקדשנה בעל כרחה. **מאי** שנא מאמר — פירוש: אמאי מחלק מאמר מגירושין? אי משום דמאמר בעל כרחה גירושין נמי בעל כרחה נינהו!

רבי יהודה אומר שבועה לא לך לא לך חייב על כל אחת — כך גירסת הקונטרס, ופירש דבענין זה דוי פרטא. אבל אמר "שבועה לא לך ולא לך" — כללא דוי, ואינו חייב אלא אחת, דוי"ו מוסיף על ענין ראשון. ורבינו תם גורס איפכא, דאדרבה, כשאומר "ולא לך ולא לך" — משמע שהוא נשבע לכל אחד, אבל כשאומר "לא לך לא לך" — אינו חייב אלא אחת.

צווח ריש לקיש ויצאה והיתה — ואף על גב דאפילו ריש לקיש לא מקיש היוה ליציאה, שהרי בקטנה היא מתגרשת אף על ידי עצמה לרבנן, אם יש לה דעת לשמור גיטה, ואינה מתקדשת על ידי עצמה — מכל מקום יש לנו להשוותם בכל מה שנוכל מלשון "ויצאה"... — אם כן אין לנו לחלק בין קידושי לגירושין בנערה. דנהי נמי דמחלקין גבי קטנה — היינו משום שאין לה יד לקבל קידושין, אבל לקבל גיטה יש לה יד כיון שנשאת.

כמין ימא לטיגני — פירש בקונטרס: לא היתה שדות שכחה בנתים, כמו שולה דגים מן הים והמחבת נתונה על האור לתתן בתוכה בשמן לטגנן. ורבינו חננאל פירש: דשני מקומות הם, וקרובים זה לזה. כלומר: אין אדם משקר כהאי גוונא דכיון דמקום קרוב הוא סבר: אי משקרנא — אתי אינש אחרינא ומכחישני. הילכך לא משקר.

קטנה

מדרשא אבל רבי אבין הוה בי מדרשא — והוא אמר לי, לאחר שיצא, שחברו כל חבורות של בית המדרש, ונמנו וגמרו כרבי יוחנן, דבקידושין — אביה ולא היא. **כי כריכא** — תרגום של עגור. *"גרוא"ה בלעז. **ויצאה והיתה** — כך היה צועק: הא כתיב "ויצאה... והיתה", הויה כיציאה; מה גירושין בין היא בין אביה — אף קידושין בין היא בין אביה. **אמר ליה זאבין בר ממכא הוא** — בלשון שאילה קאמר ליה: ובכי אתה ברבי אבין זה, שיש לסמוך על דבריו, שמדקדק בשמועתו שאינו משכח? **כמין ימא לטגני** — לא היתה לו שדות שכחה בנתים, שכשיצא מבית המדרש אמרה לי מיד, כשולה דג מן הים והמחבת נתונה על האור לתתו בתוכו בשמן לטגנו. טגני = **פריזור"א בלעז. **אנא לא רבי אבין ברבי חייא** — בשמועה זו של רבי אבין, לא שמעתי איזה אבין הוא.

קטנה שנתקדשה שלא לדעת אביה — ונראה דהוא הדין בנערה איכא חידוש לריש לקיש אליבא דרבי יהודה, ולרבי יוחנן אליבא דכולי עלמא. והא דנקיט קטנה — משום דבנערה לא שייך למימר "צריכה מיאון", דאין מיאון בנערה, כדאמר (נדה נב,א): עד מתי הבת ממאנת — עד שתביא שתי שערות.

מאן דמתני הא — פירש בקונטרס: מאן דמתני פלוגתא דעולא אדשמואל לא מתני אדשמואל האי פירוש דפריש בה רב נחמן: והוא ששידבו, אלא סבר דאמר שמואל בלא שידבו, ומשום הכי פליג עלייהו. איכא דאמרי אמר עולא: אפילו מיאון אינה צריכה. פירש בקונטרס: ואפילו שידבו. וזה דוחקו לפרש כן: דאי בלא שידבו דוקא — מאי איכא בין "איכא דאמרי" ללישנא קמא? ונקשה: דאין זו סברא לומר שתהא חלוקה בכל כך, דהא לעיל פריך גמרא: אף על גב דשידבו — אלמא סבירא לגמרא שהדבר פשוט הוא דבשידבו צריך מיאון, והכא ללישנא דאיכא דאמרי אמרינן דלא צריך! לכך נראה לפרש: דלעולא לא מיירי אלא דוקא בלא שידבו. ויש חילוק בין איכא דאמרי ללישנא קמא; דלישנא קמא פליג אדרב ושמואל, כדפירש בקונטרס, דמאן דמתני פלוגתא דעולא אדרב ושמואל כו'. ולכך איכא דאמרי דכולי עלמא סבירא דלא פליג אדשמואל, ומילתא באפי נפשיה איתמר בלא שידבו. ומר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי.

אלא דקדשה נפשה וקתני דבעיא מיאון — ותיובתא דעולא, דאמר: אפילו מיאון אינה צריכה. ואם תאמר: לשמואל מי ניחא? והא אידאמר דאמר דבעיא גט בהדי מיאון, והכא קאמר "או מיאנו" — דמשמע דלא בעיא גט! ויש לומר: בשלמא לשמואל — לא קשיא ליה מידי, דאיכא למימר דלעיל מיירי בשידך, והכא מיירי בדלא שידך, ולהכי לא מצריך אלא מיאון. אלא לעולא קשה: דאי מיירי בשידך — גט ומיאון בעי לפירוש רבינו יצחק, ולישנא דאיכא דאמרי, ולפירוש הקונטרס אפילו מיאון לא צריך. ואי מיירי בדלא שידך — אפילו מיאון לא צריך, בין לפירוש הקונטרס בין לפירוש רבינו יצחק.

אלא

נַעֲרָה מַהוּ שֶׁתַּעֲשֶׂה שְׁלִיחַ לְקַבֵּל גִּיטָּהּ מִיַּד בַּעֲלָהּ? כֵּיוָן אֲבִיהָ דְּמָיְא אוֹ כֵּהֲצַר אֲבִיהָ דְּמָיְא? כֵּיוָן אֲבִיהָ דְּמָיְא; מָה אָבִיהָ מְשַׁוֵּי שְׁלִיחַ - אַף הִיא נַמִּי מְשַׁוֵּי שָׁלִיחַ. אוֹ דִילְמָא כֵּהֲצַר אֲבִיהָ דְּמָיְא, וְעַד דְּמָטֵי גִּיטָּא לְיָדָהּ - לָא מִינַּשָּׂא. - וּמִי מְסַפְּקָא לֵיהּ לְרַבָּא הָא? וְהָאֲמַר רַבָּא: כָּתַב גֵּט וּנְתָנוֹ בְּיַד עַבְדָּהּ יָשָׁן וּמְשַׁמַּרְתְּתָהּ - הֲרֵי זֶה גֵּט. נִיעוֹר - אֵינוֹ גֵּט. נִיעוֹר אֲמַאי אֵינוֹ גֵּט - דְּהָוְיָא לָהּ חָצֵר מְשַׁמַּרְתָּהּ שֶׁלֹּא לְדַעְתָּהּ. וְאִי סָלְקָא דַּעְתָּךְ כֵּהֲצַר אֲבִיהָ דְּמָיְא - כִּי מָטָא גִּיטָּהּ לְיָדָהּ נַמִּי לָא תִּיגְרֵשׁ, דְּהָוְיָא לָהּ חָצֵר מְשַׁמַּרְתָּהּ שֶׁלֹּא לְדַעַת אֲבִיהָ! אֶלָּא לְעוֹלָם פְּשִׁיטָא לֵיהּ דְּכִי יָד אָבִיהָ דְּמָיָא, וְהָכִי קָמִיפַּצְיָא לֵיהּ: מִי אִילְּימָא כֵּיוָן אֲבִיהָ לְשַׁוָּיֶהּ אֵיתֵי שָׁלִיחַ, אוֹ לָא? - אֲמַר לֵיהּ: אֵין עוֹשֶׂה שָׁלִיחַ. אֵיתֵיבֵיהּ: קְטַנָּה שֶׁאָמְרָה "הִתְקַבֵּל לִי גִּיטִּי" - אֵינוֹ גֵּט עַד שֶׁיַּגִּיעַ גֵּט לְיָדָהּ. הָא נַעֲרָה - הֲרֵי זֶה גֵּט! - הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן? - בְּשֶׁאֵין לָהּ אָב. - הָא מְדְּקָתָנֵי סֵיפָא: אִם אָמַר אָבִיהָ "צֵא וְקַבֵּל גֵּט לְבִתִּי", אִם רָצָה בַּעַל לַחֲזוֹר בּוֹ - לֹא יַחֲזוֹר. מִכְּלָל דְּרֵישָׁא בְּרֵישׁ לָהּ אָב עָסְקִינַן! - חַפְּוֵי מִיחְסְרָא, וְהָכִי קָתָנֵי: קְטַנָּה שֶׁאָמְרָה "הִתְקַבֵּל לִי גִּיטִּי" - אֵינוֹ גֵּט, עַד שֶׁיַּגִּיעַ גֵּט לְיָדָהּ. הָא נַעֲרָה - הֲרֵי זֶה גֵּט. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים - בְּשֶׁאֵין לָהּ אָב, אֲבָל יֵשׁ לָהּ אָב, וְאָמַר אָבִיהָ "צֵא וְקַבֵּל לִבְתִּי גִּיטָּהּ" וְרוֹצָה בַּעַל לַחֲזוֹר - לֹא יַחֲזוֹר. אִיתְּמַר, קְטַנָּה שֶׁנִּתְקַדְּשָׁה שֶׁלֹּא לְדַעַת אָבִיהָ; אָמַר שְׁמוּאֵל: צְרִיכָה גֵּט, וּצְרִיכָה מֵיאוֹן. אָמַר קָרְנָא: דְּבָרִים גְּבוֹהִין אִם גֵּט - לָמָּה מֵיאוֹן, אִם מֵיאוֹן - לָמָּה גֵּט? אָמְרוּ לֵיהּ: הָא מֵיאוֹן, וְהָא גֵּט.

מָר עוּקְבָא וּבֵי דִּינֵיהּ בְּכַפְרֵי. אַפְּכוּהָ, שְׁרָרוּהָ לְקַמֵּיהּ דְּרַב, אֲמַר לְהוּ: הָאֱלֹהִים? צְרִיכָה גֵּט וּצְרִיכָה מֵיאוֹן, וְחָס לֵיהּ לְזַרְעֵיהּ דְּאַבָּא בַּר אַבָּא דִּינֵימָא הָכִי. וְטַעֲמָא מַאי? - אֲמַר רַב אַחָא בְּרֵיהּ דְּרַב אִיקָא: צְרִיכָה גֵּט - שֶׁמָּא נִתְרַצָּה הָאָב בְּקִידּוּשִׁין, צְרִיכָה מֵיאוֹן - שֶׁמָּא לֹא נִתְרַצָּה הָאָב בְּקִידּוּשִׁין, וְיֹאמְרוּ: אֵין קִידּוּשִׁין תּוֹפְסִין בְּאַחוֹתָהּ. אֲמַר רַב נַחְמָן: וְהוּא שֶׁשִּׁדְּכוּ. אֲפִילּוּ מֵיאוֹן אֵינָהּ צְרִיכָה - אַף עַל גַּב דְּשִׁדְּכוּהָ? - מַאן דְּמַתְנֵי הָא - לָא מַתְנֵי הָא. אִיכָּא דְּאָמְרִי, אָמַר עוּלָּא: קְטַנָּה שֶׁנִּתְקַדְּשָׁה שֶׁלֹּא לְדַעַת אָבִיהָ - אֲפִילּוּ מֵיאוֹן אֵינָהּ צְרִיכָה. מֵתִיב רַב כָּהֲנָא: וְכוּלָּן אִם מֵתוּ, אוֹ מֵיאֲנוּ, אוֹ נִתְגָּרְשׁוּ, אוֹ שֶׁנִּמְצְאוּ אֲיִלּוֹנִית - תְּרוּמָתָן מוּתֶּרֶת. דִּקְדְּשָׁה מַאן? אִילְּימָא דְּקִדְּשָׁה אֲבִיהָ - בְּמֵיאוֹן סַגִּי לָהּ?! גֵּט מַעֲלֶה בָּעֲיָא! אֶלָּא לָאו - דִּקְדְּשָׁה אִיהִי נַפְשָׁהּ, וְקָתָנֵי דְּבָעְיָא מֵיאוֹן! - הוּא מְתִיב לָהּ וְהוּא מְפָרֵק לָהּ: כְּגוֹן שֶׁנַּעֲשָׂה לָהּ מַעֲשֶׂה יְתוֹמָה בְּחַיֵּי הָאָב. מְתִיב רַב הַמְנוּנָא: אֵין מוֹכְרָה לִקְרוֹבִים, מִשּׁוּם רַבִּי אֶלְעָזָר אָמְרוּ: מוֹכְרָה לִקְרוֹבִים.

נערה — לרבנן דאמרי: מקבלת את גיטה, מהו שתעשה אחר שליח לקבל את גיטה בחיי אביה? **כיד אביה כו'** — הא דאמרי רבנן דהיא עצמה מקבלת מאי סבירא להו — ליד אביה? ונקשה: **אם רצה הבעל לחזור בו** — משנמסרו לו. **לא יחזור** — דשליח לקבלה הוא הוא, ומשבא גט לידו — נתגרשה. ואפילו נשרף הגט מיד. **במה דברים אמורים** — דקטנה לא שייך בה שליחות — כשאין לה אב, אבל יש לה אב ואמר ליה אביה כו'. כלומר, אבל יש לה אב — שייך בה שליחות על פי אביה, אפילו נערה. שאם אמר לו אביה, בין של קטנה בין של נערה "התקבל לבתי כו'", ומשהביא לה תקשי דיוקא דרישא, דהא בשאין לה אב קאי. **קטנה שנתקדשה שלא לדעת אביה** — לא אמר לה אביה לקבלם, ולא ידע. ובקטנה הכל מודיים שאין קידושיה קידושין שלא לדעתו. **צריכה גט וצריכה מיאון** — כדאמר טעמא לקמיה. **אמר קרנא דברים בנו** — כך אמר קרנא: יש דברים בתוך דבר זה. כלומר: יש תשובה ותימה בדברי שמואל. **אמרי ליה** — בני בית המדרש לקרנא. **הא מר עוקבא וכית דיני בכפרי** — שם מקום שמוך לנו. אם נהרדעא ששמואל שם רחוק ממנו — בא ונשאל למר עוקבא. והוה היה אב בית דין

בימי שמואל, כדאמר במועד קטן (פז,ב):

אפכוה ושדרוה לקמיה דרב — בשם קרנא: צריכה גט ומיאון, ובשם שמואל: דברים בנו. ושדרוה לקמיה דרב, לידע אם יודה לדברי שמואל שהיה חלוק על הדבר. ומשום דרב אוהבו של שמואל היה אפכוה, אולי יודה לדברי קרנא ששמרו בשם שמואל. **אבא בר אבא** — אבוה דשמואל הוה. **וצריכה מיאון שמא לא נתרצה האב** בקידושיה **ויאמרו כו'** — הרואה שהצרכנוה גט סבור שנתרצה האב בקידושיה, והוה ליה גרושתו מעליא, ושוב אין קידושין תופסין לו באחותה. שאחות גרושתו בכרת, דכתיב (ויקרא יח) "בחייה" — כל שבחייה. ואי קדיש אאחותה — אתי לאפוקה בלא גט. **והוא ששידכו** — הא דאמר צריכה גט — כששידך בה לאביה קודם קידושין, דאיכא לספוקי שמא נתרצה כששמע, והוו להו קידושין למפרע. **אפילו מיאון אינה צריכה** — שאין מעשה קטנה כלום בחיי אביה. ומתמה גמרא: אפילו שידכו אמר עולא דאף מיאון אינה צריכה? ומשני: **דמתני הא לא מתני הא** — מאן דמתני פלוגתא דעולא אדשמואל — לא מתני אדשמואל האי פירוש דפריש בה רב נחמן: והוא ששידכו, המשתמרת לדעתה, על ידה. **ניעור אינו גט** — דהויא חצר המשתמרת לדעת העבד עצמו, ואינו דומה לחצר גמורה. דבי אתרבאי חצירתה — משום דסתם חצר משתמרת על פי הבעלים, שגדרה סביב, ופותח ונועל. **אינו גט עד שיגיע גט** ליד — דאין שליחות לקטן. הילכך המביאו לה יהא שלוחו של בעל להוולכה, ויתננו לה. **אם אמר לו אביה** — של קטנה. **אם רצה הבעל לחזור בו** — משנמסרו לו. **לא יחזור** — דשליח לקבלה הוא הוא, ומשבא גט לידו — נתגרשה. ואפילו נשרף הגט מיד. **במה דברים אמורים** — דקטנה לא שייך בה שליחות — כשאין לה אב, אבל יש לה אב ואמר ליה אביה כו'. כלומר, אבל יש לה אב — שייך בה שליחות על פי אביה, אפילו נערה. שאם אמר לו אביה, בין של קטנה בין של נערה "התקבל לבתי כו'", ומשהביא לה תקשי דיוקא דרישא, דהא בשאין לה אב קאי. **קטנה שנתקדשה שלא לדעת אביה** — לא אמר לה אביה לקבלם, ולא ידע. ובקטנה הכל מודיים שאין קידושיה קידושין שלא לדעתו. **צריכה גט וצריכה מיאון** — כדאמר טעמא לקמיה. **אמר קרנא דברים בנו** — כך אמר קרנא: יש דברים בתוך דבר זה. כלומר: יש תשובה ותימה בדברי שמואל. **אמרי ליה** — בני בית המדרש לקרנא. **הא מר עוקבא וכית דיני בכפרי** — שם מקום שמוך לנו. אם נהרדעא ששמואל שם רחוק ממנו — בא ונשאל למר עוקבא. והוה היה אב בית דין

איכא דאמרי אמר עולא — מילתא באפיה נפשיה הוא מתני לה, ולא אדרב ושמואל. וסתמא קאמר ליה, ולא שנא שידכו ולא שנא לא שידכו. **ובולן** — חמש עשרה עריות ששניהן ביבמות שפוטרות צרותיהן וצרות צרותיהן מן החליצה ומן היבום, וליף לה מקרא שהערווה הנופלת ליבום לפני קרוב שהיא עליו בברית — פוטרה, ופוטרת צרתה, ובולן, והעריות, אם מתו קודם שמת הבעל, או מיאנו בבעל או נתגרשו (קודם מיאון), דשמתה ונפלה הצרה לפני היבום לא צרת ערוה היתה, ולא פוטרה ערוה צרותיה, ומותרות ליבם. **וקתני** בתו באותן חמש עשרה, וקאמר דאם מיאנה בחיי אחי אביה, שהוא בעלה, ומת לאחר מיאון — צרתה מתייבמת לאביה. אלמא: יש לנו בתו מאנסת בחי אביה. **והיכי דמי? אי דקדשה אביה לאחיו במיאון סני לה** — בתמיה: והלא זיבחה תורה לאב בקידושי בתו? **דקדשה איהי נפשה** — שלא לדעת אביה. **מעשה יתומה בחיי האב** — כגון שהשיאה אביה לאחר, ונתארמלה או נתגרשה בקטנותה. שדרי' היא בחיי אביה ביתומנותה, דכיון שהשיאה — אין לאביה רשות בה. ואחרי כן קדשה היא את עצמה לאחי אביה, דחני קידושין בעו מיאון, שלא היה לה להמתין את דעת אביה. ובמיאון סגי להו, דאין מעשה קטנה כלום, אלא מדרבנן — דתקון נישואין לקטנה שאין לה אב, שלא ינהגו אביה בה מנהג הפקר. **אין מוכרה** — לבתו, לקרובים שאין להם קידושין בה, דבענן רואיה לייעוד. **מוכרה לקרובים** — כדילפינן בפרק קמא (קדושין יט,ב): "בתו לאמה" — פעמים שאינה נמכרת אלא לאמהות.

ושוין שמוכרה אלמנה כו' — הואיל ויש לו בה קידושין, אף על פי שהן בעבירה. דקידושין תופסין בחייבי לאוין. **אילימא דקדשה אביה** — לאותו שנתאלמנה הימנו לפני מכירה זו. **בקידושי יעוד** — שנתאלמנה מקידושי יעוד. ואם תאמר: הלא על ידי אביה באו לה, והוה ליה מוכר לאישות, ושוב אינו מוכרה לשפחות! הא מתניתא אליבא דרבי יוסי, דאמר: מעות הראשונות שמקבל על המכירה — לאו לקידושין ניתנו, אלא לשפחות. ויעוד שתופס בה — מחמת שפוחת פרוטות פעולה שיש לו עליה הוא בא. ולא על ידי אביה באו לה, דלהוי הך מכירה בתרייתא שפוחת יעוד. ואם תאמר: **איתמר מת** — זה שקדשה שלא לדעת אביה. **מאמתי למאמרי** — צריכה מיאון עם גט המוטל עליה; אם עשה בה מאמר — אותו הגט מצריכה להיות עמו מיאון. **ואינה מאמנת לזיקתו** — אבל אם לא עשה בה מאמר, דאין עליה גט אלא חליצה לזיקתו — אותה חליצה אינה זוקקתה להיות ממאנת עם החליצה. והשתא מפרש למילתא ואזיל. **ביצד עשה בה מאמר** — דקיימא לן ביבמות (ג,א) דהעושה מאמר ביבמתו, ובא לפוטרה בלא בניסה — צריכה גט למאמרו, וחליצה לזיקתו. וזו שקדשה שלא לדעת אביה אף צריכה מיאון עמהם — שמא לא נתרצה האב לא בשל ראשון ולא בשל שני, ולא היתה צריכה לא גט ולא חליצה. והרואה שהצרכנוה גט אומר שהקידושין קידושין גמורים הן, ואין קידושין תופסין לו באחותה. וקשיא ליה: למה לי שמא לא נתרצה האב בקידושי ראשון? אפילו נתרצה בשל ראשון, ובשל שני לא נתרצה — אין זה גט. וכיון דאין כאן גט — תפסי קידושי באחותה, דקידושין תופסין באחות חלוצה, כדלקמיה. והרואה שהצריכוה גט אומר דגט גמור הוא, וקידושין אין תופסין באחותה, וצריכה מיאון! ואומר אני: שמא לא נתרצה בקידושי ראשון — כדי נסבה. **הבל יודעים** — שאפילו אם חליצה זו חליצה גמורה — קידושין תופסין באחותה, שאחות חלוצה אינה אסורה אלא מדברי סופרים. **כאן שנה רבי** — ביבמות שנינו: החולץ ליבמתו ונשא אחיו את אחותה ומת — חולצת ולא מתייבמת. המגרש אשתו, ונשא אחיו את אחותה ומת — הרי זו פטורה, דהויא לה אחות גרושתו, שהיא ערוה לו בחייה. ועל משנה זו אמר ריש לקיש: כאן שנה לנו רבי — ממשנה זו אנו למדים, דאחות גרושה הויא ערוה מן התורה, אבל אחות חלוצה אינה אלא מדברי סופרים. **תותי ציפי** — תחת אילני צפצפה שהוא מין ערבה. לשון אחר: מחצלות נתונות על גבי זיזין הבולטין ברשות הרבים, לשבת תחתיהן מפני החמה. **ביהך לברי = בתך לבני. אפילו למאן דאמר** — דבת שנתקדשה שלא לדעת אביה, שמא נתרצה האב, אמרינן.

שמא

אלא לאו דקידשה איהי נפשה וקרי לה אלמנה — אלמא: בעי גט או מיאון, דאי לאו הכי — לא קרי לה אלמנה. ועקשה לעולא, דאמר אפילו מיאון לא צריכה. ואם תאמר: אמאי לא משני דמיירי בששידכו — להכי קרי לה אלמנה! ויש לומר: ביון דשידך היינו כמו שקידשה אביה, ואם כן הדרא קושיא לדוכתיה: ומי מצי מזבין לה? הא אין אדם מוכר את בתו לשפחות אחר אישות! אבל אליבא דשמואל ניחא, דמוקי לה בלא שידכו, וקרי לה אלמנה — משום דבעי מיאון. אלא לעולא קשיא. ואם תאמר: ומגרושה לכהן הדיוט נמי תיקשי אפילו לרב ושמואל — דהיכי משכחת לה גרושה לכהן הדיוט? אי מיירי בשידכו — מי מצי מזבן לה? הא אין אדם מזבן בר? ואי מיירי בלא שידכו — הא לא בעיא אלא מיאון, והיכי קרי לה גרושה? הא אינה אסורה לכהן! ויש לומר: דלעולם מיירי בלא שידכו, ומיירי שכך אירע, שלא מיאנה אלא גירשה. דאמת הוא שנפסלת לכהן באותו גט, ביתומה שהשיאוה אחיה ואמה, דאם מיאנה — לא נפסלה לכהן, ואם גרשה — פסלה מן הכהונה. אבל ודאי פשיטא דלא בעי אלא מיאון.

צריכה מיאון שמא לא נתרצה לא לראשון ולא לשני — פירש הקונטרס: שמא לא נתרצה לראשון — כדי נסבה. דאפילו נתרצה לראשון ולא נתרצה לשני — קידושין תופסין באחותה, דאחות דאחות חלוצתו — דרבנן, כדאמרינן בסמוך, והם יאמרו דלא תפסי בה קידושין, ויתירו אשת איש לעלמא בלא גט. ורבינו שמשון מקרוצי אומר: דהא נמי בדי נסבה, דאפילו נתרצה לראשון ולשני — איכא למיחש להא שמא יאמרו אין קידושין תופסין באחותה, והרי הן תופסין באחותה מן התורה. דאי משום נתרצה בקידושי ראשון — אחות חלוצה אינה אלא מדרבנן, ואי משום מאמר של שני — הא נמי אינו אלא מדרבנן, דמאמר ביבמה אינו דאורייתא. ואם כן איכא למיחש לשמא יאמרו דאין קידושין תופסין באחותה משום הגט, ולכך הצריכו מיאון. ואם תאמר: אם כן אמאי נקט לא נתרצה כללי! ופירש רבינו יצחק: דלא מיבעיא קאמר; לא מיבעיא נתרצה לראשון — דבעי מיאון, לפי דיכין דנתרצה לראשון — מעתה, בין נתרצה לשני בין לא נתרצה — איכא למיחש לשמא יאמרו אין קידושין תופסין משום הגט, ופשיטא דתופסין. דאי לא נתרצה לשני — אינה אלא אחות חלוצתו, ואחות חלוצתו דרבנן. ואפילו נתרצה לשני נמי — אין המאמר שעשה השני אלא מדרבנן, אלא אפילו אמרת לא נתרצה לראשון, דאז אם נתרצה לשני — אין קידושין תופסין באחותה, שהרי קידושי שני הוו קידושין גמורין — אפילו הכי איכא למיחש דשמא לא נתרצה אף לשני, ואז קידושין תופסין באחותה, ויאמרו דאין כו'. ולהכי נקט לא נתרצה בשניהם. ואם תאמר: למה לי מיאון? כיון דצריכה חליצה — אם כן חיישינן שמא נתרצה לראשון. ואם כן, אפילו נתרצה נמי לשני — קידושין תופסין באחותה, כדפרישית — דאחות חלוצתו דרבנן. ואי משום מאמר השני — אינו אלא מדרבנן. ואם כן איך יטעו לומר אין קידושין תופסין באחותה, ומיאון למה לי? ויש לומר: דאי לא בעינן מיאון — איכא למיחש שמא יאמרו חליצה אינה הוכחה, כי יעלה על דעת בני אדם לומר שכך האמת, שנתרצה לשני ולא לראשון. שהרי הראשון עשה שלא כהוגן, שקדשה שלא לדעת אביה, והילכך איכא למימר דלא נתרצה לו. אבל השני שלא עשה כל כך שלא כהוגן כמו הראשון, שהשני היה סבור שהיתה זקוקה לו, והילכך איכא למימר שנתרצה לשני, ומה שהצריכה חליצה — אינו אלא לרווחא דמילתא, משום בני אדם שאינם בעלי סברא, ויעלה על דעתם שנתרצה לראשון — לכך הצריכה מיאון, להודיעם שאנו מסופקים, דשמא אינה אשתו של שני, וקידושין תופסין באחותה.

הבל יודעים אחות חלוצה דרבנן דאמר ריש לקיש כאן שנה רבי אחות חלוצה דרבנן — ששנינו ביבמות (מא,א): החולץ ליבמתו ונשא אחיו את אחותה, ומת — חולצת ולא מתייבמת. המגרש את אשתו, ונשא אחיו את אחותה, ומת — פטורה מן החליצה ומן היבום; דהוה ליה אחות גרושתו, שהיא ערוה לו בחייה. ועל משנה זו קאמר ריש לקיש: כאן שנה רבי רבי. ואם תאמר: כי לא עשה בה מאמר נמי תבעי מיאון, דניחוש שמא יאמרו אין קידושין תופסין באביו או בבן אחיו, כי יאמרו שנתרצה לראשון, והויא כלתו של אב או דודתו של בן, והיה לנו להצריכה מיאון להודיע שלא נתרצה אף לראשון, וקידושי דאב או קידושי דבן תופסין בה! ויש לומר: דמילתא דלא שכיחא היא שיקדשנה האב מאחר שהיה לה שום עסק עם בנו, שאין אדם רגיל אצל כלתו להיות לבו עליה לקדשה אפילו היתה מותרת לו, כי האי דלא נתרצה לו לזה ולא לזה, לפי שכלתו אסורה לו אפילו אחר מיתה. אבל אחות אשתו, המותרת לאחר מיתה — דעתו עליה, ורגיל אצלה. ולכך עשו חכמים תקנה בדבר, שמא יארע שיקדשנה.

בפירוש

וְשׁוֹנִין שֶׁמּוֹכְרָהּ אַלְמָנָה לְכֹהֵן גָּדוֹל, גְּרוּשָׁה וַחֲלוּצָה לְכֹהֵן הֶדְיוֹט. תַּאי אַלְמָנָה הֵיכִי דָּמֵי? אִילֵימָא דְּקִדְּשָׁהּ אָבִיהָ - מִי מָצֵי מְזַבֵּין לָהּ? הָא אֵין אָדָם מוֹכֵר אֶת בִּתּוֹ לְשִׁפְחוּת אַחַר אִישׁוּת! אֶלָּא לָאו - דְּקִדְּישׁ אִיהִי נַפְשָׁהּ, וְקָא קָרֵי לָהּ אַלְמָנָה! - אַמַּאי רַב עַמְרָם אָמַר רַבִּי יִצְחָק: הָכָא בְּקִדּוּשֵׁי יְעוּד, וְאַלִּיבָּא דְּרַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה, דְּאָמַר: מְעוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת לָאו לְקִדּוּשִׁין נִיתְּנוּ. אִיתְּמַר, מֵת וְנָפְלָה לִפְנֵי אָחִיו לְיִבּוּם; אָמַר רַב הוּנָא אָמַר רַב: מְמָאֶנֶת לְמַאֲמָרוֹ, וְאֵינָהּ מְמָאֶנֶת לְזִקָּתוֹ. בֵּיצַד? עָשָׂה בָהּ מַאֲמָר - צְרִיכָה גֵּט, וּצְרִיכָה חֲלִיצָה, וּצְרִיכָה מֵיאוּן. צְרִיכָה גֵּט - שֶׁמָּא נִתְרַצָּה הָאָב בְּקִדּוּשֵׁי שֵׁנִי. צְרִיכָה חֲלִיצָה - שֶׁמָּא נִתְרַצָּה הָאָב בְּקִדּוּשֵׁי רִאשׁוֹן. צְרִיכָה מֵיאוּן - שֶׁמָּא לֹא נִתְרַצָּה הָאָב לֹא בְּקִדּוּשֵׁי רִאשׁוֹן וְלֹא בְּקִדּוּשֵׁי שֵׁנִי, וְיֹאמְרוּ: אֵין קִדּוּשִׁין תּוֹפְסִין בַּאֲחוֹתָהּ. לֹא עָשָׂה בָהּ מַאֲמָר - אֵינָהּ צְרִיכָה אֶלָּא חֲלִיצָה בִּלְבַד. מַאי אָמְרַתְּ - תֵּיבְעֵי נְמֵי מֵיאוֹן, שֶׁמָּא יֹאמְרוּ: אֵין קִדּוּשִׁין תּוֹפְסִין בַּאֲחוֹתָהּ - הֶבֵל יוֹדְעִים: אֲחוֹת חֲלוּצָה דְּרַבָּנָן. דַּאֲמַר רֵישׁ לָקִישׁ: כָּאן שָׁנָה רַבִּי אֲחוֹת גְּרוּשָׁה - מִדְּאוֹרַיְיתָא, אֲחוֹת חֲלוּצָה - מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים. הֲנָהוּ בֵּי תְּרֵי דְּהָווּ קָא שָׁתוּ חֲמָרָא תּוּתֵי צִיפֵּי בְּבָבֶל. שְׁקַל חַד מִינַּיְיהוּ בָּפָא דְּחַבְרָא, יְהַב לֵיהּ לְחַבְרֵיהּ, אָמַר: מִיקַּדְּשָׁא לִי בְּרַתֵּיךְ לִבְרִי. אָמַר רַבִּינָא: אֲפִילּוּ לְמַאן דְּאָמַר חָיְישִׁינַן שֶׁמָּא נִתְרַצָּה הָאָב

שמא

בפירוש אמר מר לא סבירא ליה להא דשמואל — דקאמר לעיל: חיישינן שמא נתרצה לראשון. ופירש בקונטרס: דהיינו רבינא דלא סבר לדשמואל. ואף על גב דקאמר רבינא "אפילו למאן דאמר דחיישינן שמא נתרצה האב" — לאו משם דסבירא ליה הכי, אלא לרווחא דמילתא נקטיה. ופסק רב אלפס ובשאלתות דרב אחאי דחיישינן שמא נתרצה האב, ואין צריך לא גט ולא מיאון, ואפילו שידבו. ואף על גב דשמואל אמר לעיל (מד,ב) "ואף על גב דשידבו" מיהו "אינא דאמרי" אינו סובר כן. ואם כן אין צריך לדחוק ולפרש מה שפירש רבינו יצחק לעיל אפילו מיאון אינה צריכה — דוקא היכא דלא שידבו. דאיכא למימר כמו שפירש בקונטרס, ומיירי אפילו שידבו. ואי משום דמתמנה גמרא: ואף על גב דשידבו? — איכא דאמרי אינו סובר כן. ואם דאמרי' ואילך אית ליה סברא אחרת, ומסתמא זו היא — דאפילו בשידבו אינה צריכה מיאון, שהרי כמו כן קאמר רבינא. ועוד פסק בשאלתות דרב אחאי בקטנה שהלך אביה למדינת הים שהיא יכולה להתקדש מדרבנן, כדין יתומה דאין לה אב דתקנו רבנן קידושין משום הפקר. וזו שהלך אביה למדינת הים — הרי היא ביתומה, משום הפקר. והרב רבינו מנחם מיינ"ץ אינו מודה בדבר. ומעשה אירע באחד שהלך לארץ רחוקה, ולו בת קטנה, ונתקדשה הבת, ואסר הרב רבינו מנחם מיינ"ץ לקיימה. ואמר: חיישינן שמא יקדשנה אביה לאיש אחר במקום שהוא, ונמצא בא זה עליה באיסור אשת איש. ושלח לו רבינו תם: לדבריך, אם מת האב במדינת הים היא תאסר לכל אדם לעולם, שמא קידשה אביה במדינת הים, ואין אנו יודעים למי? והשיב רבינו מנחם: דלהא לא חיישינן; שמא יקדש — אמרינן, שמא קידש — לא אמרינן. דכי האי גוונא אמר פרק "כל הגט" (גיטין כח,ב): לשמא מת — לא חיישינן, לשמא ימות — תנאי היא, וקיימא לן כרבי יוסי דפליג עליה דרבי מאיר, דאמר: חיישינן לשמא ימות — דרבי מאיר ורבי יוסי הלכה כרבי יוסי. ועל זה אמר רבינו תם: דהשתא דאתית להכי — אף בשהיא קטנה מותרת. דכיון דלא חיישינן שמא קידש — אם כן היא מותרת לעולם, דכל שעה ושעה יש לנו לומר דעדיין לא קידש. ואפילו חיישת שמא יקדש, והואיל וכל שעה יש לומר עדיין לא קידש — מותרת היא אצלו. ולא דמי לשמא ימות, דהתם מיירי שאסר את אשתו בתרומה כשהגט של שעה אחת לפני מיתתו, ואיכא למימר דמיד ימות — נמצא דכל שעה אסורה לאבול בתרומה, דאיכא למימר דמיד ימות. אבל הכא, דאינה אסורה עד שיחולו הקידושין שקידש אביה שם — כל שעה איכא למימר עדיין לא חלו הקידושין, דבפרשתי. והביא רבינו תם ראיה מהלכות גדולות. שפירש בהלכות קידושין: קטנה דאיתא לאבוה במדינת הים ואנסיבתא אמה. שאלתא הדא מלתא קמיה דרבנן, ואמרו: שפיר עבדת אמה, דנישואין תקינו לקטנה. אם איתיה לאב — מקדשה קידושין מן התורה, ואי ליתיה — מינסבא בתיקון חכמים. ולכי גדלה — גדלי נישואין בהדה, ולכי אתי אב לא צריך לקדשה. **ונמצאת** זרה למפרע — נראה ד"זרה" דנקט לא קאמר שתהא זרה דאורייתא, שהרי מן התורה ארוסה אוכלת בתרומה, אלא זרה דרבנן קאמר. ואף על גב דלא שייך הכא לא משום סימפון ולא משום שמא יזנו, דכיון דנבעלה לחופה — דוכתא מייחד לה ומבדק בריק לה — אפילו הבי לא חיילו חכמים בין ארוסה לארוסה. כלומר, כיון שאין חופתה חופה גמורה, שהאב יכול למחות — לא פלוג רבנן בין זו ללא נבעלה לחופה כלל. **הוה** עובדא וחש לה רב להא דרב אסי — נראה דהלכה כרב אסי, דהא הדר ביה רב. אך רבינו תם פסק להלכה כרב, שהרי רב אסי היה תלמידו, ובכל מקום שהרב והתלמיד חולקין — הלכה כדברי הרב באמוראי ראשונים עד אבוי ורבא. אבל מכאן ואילך פסקינן כבתראי, לפי שדקדקו יותר מן הראשונים להעמיד הלכה על בוריה. ואף על גב דחש לה רב להא דרב אסי — משום הבי לא חזר בו, אלא חומרא בעלמא שהחמיר אנפשיה. כמו שמצינו בפרק קמא דמגילה (ה,א): אמר רב: מגילה בזמנה — בי היתי, שלא בזמנה — בעשרה, רב אסי אמר: אחד זה ואחד זה בעשרה. הוה עובדא וחש לה רב להא דרב אסי. ואפילו הכי קיימא לן כרב, דהא רבי יוחנן קאי כוותיה בפרק שני דמגילה (יט,ב), דאמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן: הקורא במגילה הכתובה בין הכתובים — לא יצא, ומחו ליה אמוחזיה: לא שנו אלא בצבור מפני כבוד צבור, אבל יחיד — לא. אלמא משמע דפעמים קורין אותה ביחידי, והיינו בזמנה, כרב.

אוקי ממונא בחזקת מריה — ואפילו הוא מוחזק בנכסי מלוג שלה — אינו בחזקתו, אלא בחזקת יורשי האשה, דתפיסתו שלא כדין היתה. ואף על גב דשרי לה רב לאבול בתרומה — היינו משום דמן התורה ארוסה בת ישראל אוכלת בתרומה, כדפירש בקונטרס.

נראין

שמא נתרצה הבן — בקידושין שקידש לו האב שלא מדעתו — לא אמרינן. דאב בקידושי בתו — בכל דהו ניחא ליה, דטב למיתב טן דו. אבל גברא — דייק ונסיב. ובן אינו ברשות אביו לקדש לו אשה שלא בשליחותו. **דיילמא ארצויי ארצי** — בן קמיה אביו, וגילה לו דעתו שהוא חפץ בה, והאב נעשה לו שליח מאליו, וזכין לאדם שלא בפניו? **מר** — רבינא.

בפירוש — שמעתי ממנו דלא סבר ליה לדרב ושמואל (דאין) (דאמרי' חוששין שמא נתרצה האב. וכל שכן לשמא עשאו הבן שליח, אלא אם כן שמענו. ודקאמר: אפילו למאן דאמר כר' — לרווחא דמילתא, כי היכי דלקבלייה מיניה קאמר הכי. **כבישא** = אגודה. ונקטה שלא לדעת אביה הוא. **אידי ואידי** — בחרא מיניהו הוי בזיון. **הוא אמר לקריבי** — מעשה היה שהאיש אמר לתת בתו קטנה לקרובו, ואשתו אמרה שיתננה לקרובה. **בפתיח** — הכריחתו והודה לה לתתה לקרובה, ונשו סעודה לחיבת חיתון, וזימנו את קרוביהן. **באיגרא** = בעלייה. וקדשה — בסתר, ועדיין לא קבל האב קידושין מקרוב של אשתו. **לא יעשו עולה** — ולא חיישינן בהא שמא נתרצה האב, דלא הדר ביה מדבורייה. **רבא אמר** — טעמא אחרינא, דדאי לא נתרצה: דכיון דטרח האי אבי הבת לעשות סעודה — אינו מפסידה. **דלא טרח** — לעשות סעודה: לאביי מכיון דאודי לה — תו לא הדר. ולא חיישינן לשמא נתרצה. **אוכלת בתרומה** — אם כהן הוא זה. ואף על פי שלא היתה חופה זו לדעת האב, ואמרו רבנן (כתובות נג,ב): אין האשה אוכלת בתרומה עד שתכנס לחופה — זו, הואיל וקידושיה לדעתו היו — חופה נמי ניחא ליה, עד שנשמע שיבא וימחה. **ומודה רב** — אף על גב דגבי תרומה מחזקינן ליה בחזקה שנתרצה בחופה — התם הוא דאי נימא לא נתרצה — אבלה מדאורייתא, דארוסה אוכלת בתרומה דבר תורה. אבל לענין ירושה, דבעינן "שארו" — מודה דאינו אלא כארוס, ואם מתה — אינו יורשה. דכיון דמסקא לן אם מתרצה בחופה אז לאו — אוקימנא ממונא בחזקת מריה. **ונשאת שלא לדעת** — לא הודיעתו. **ומה התם דקידושיה דאורייתא** — שנתקדשה לדעת.

נראין

שָׁמָא נִתְרַצָּה הַבֶּן - לָא אָמְרִינַן. אָמְרֵי לֵיהּ רָבָנָן לְרַבִינָא: וְדִילְמָא שָׁלְחֵי שָׁלְחֵי? - לָא חָצֵיף אִינִישׁ לְשַׁוֵּי לַאֲבוּהּ שָׁלְחֵי. - וְדִילְמָא אַרְצוּיֵי אַרְצִייהּ קָמֵיהּ? - אָמַר לֵיהּ רַבָּה בַּר שִׁימִי: בְּפִירוּשׁ אֲמַר מָר דְּלָא סָבַר לֵיהּ דְּרַב וּשְׁמוּאֵל. הֲהוּא גַּבְרָא דְּקָרֵישׁ בְּכִישָׁא בְּשׁוּקָא. אָמַר רָבִינָא: אֲפִילּוּ לְמַאן דְּאָמַר חוֹשְׁשִׁין שֶׁמָּא נִתְרַצָּה הָאָב - הָנֵי מִילֵּי דְּרָךְ כָּבוֹד, אֲבָל דֶּרֶךְ בִּזָּיוֹן - לָא. - אָמַר לֵיהּ רַב אַחָא מְדֵיפְתִּי לְרָבִינָא: בִּזָּיוֹן דְּמַאי; אִי בִּזָּיוֹן דִּידָךְ אִי בִּזָּיוֹן דִּשּׁוּקָא? נְפַקָּא מִינַּהּ דְּקָרֵישׁ בְּכַסְפָּא בְּשׁוּקָא, אוֹ בְּכִישָׁא דִּידָךְ בְּבֵיתָא, מַאי? - אָמַר לֵיהּ: אִידִי וְאִידִי דֶּרֶךְ בִּזָּיוֹן הוּא. הֲהוּא דַּאֲמַר: "לְקָרִיבַאי", וְהָיא אָמְרָה: לְקָרִיבָהּ, כַּפַּתִּיהּ עַד דַּאֲמַר לָהּ: "תֶּיהֱוֵי לְקָרִיבָהּ". אַדְּאָכְלִי וְשָׁתֵי - אֲתָא קָרִיבֵיהּ בְּאִינָּרָא וְקִדְּשָׁהּ. אָמַר אַבַּיֵי: כְּתִיב "שְׂאֵרִית יִשְׂרָאֵל לֹא יַעֲשׂוּ עַוְלָה וְלֹא יְדַבְּרוּ כָזָב". רָבָא אָמַר: חֲזָקָה אֵין אָדָם טוֹרֵחַ בְּסְעוּדָה וּמַפְסִידָהּ. מַאי בֵּינַיְיהוּ? - אִיכָּא בֵּינַיְיהוּ דְּלָא טָרַח. נִתְקַדְּשָׁה לְדַעַת אָבִיהָ, וְהָלַךְ אָבִיהָ לְמִדְינַת הַיָּם, וְעָמְדָה וְנִישֵּׂאת; אָמַר רַב: אוֹכֶלֶת בִּתְרוּמָה, עַד שֶׁיָּבֹא אָבִיהָ וְיִמְחֶה. רַב אַסִי אָמַר: אֵינָהּ אוֹכֶלֶת, שֶׁמָּא יָבוֹא אָבִיהָ וְיִמְחֶה, וְנִמְצֵאת זָרָה אוֹכֶלֶת בִּתְרוּמָה לְמִפְרַע. הָוָה עוֹבְדָּא וְחָשׁ לָהּ רַב לְדִבְרֵי רַב אַסִי: לָהָא דְּרַב אַסִי. אָמַר רַב שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק: וּמוֹדֶה רַב שֶׁאִם מֵתָה - אֵינוֹ יוֹרְשָׁהּ, אוֹקֵי מְמוֹנָא בְּחֶזְקַת מָרֵיהּ. נִתְקַדְּשָׁה לְדַעַת וְנִיסַּת שֶׁלֹּא לְדַעַת, וְאָבִיהָ כָּאן; רַב הוּנָא אָמַר: אֵינָהּ אוֹכֶלֶת. רַב אַבָּא אָמַר: אוֹכֶלֶת. רַב הוּנָא אָמַר: אֵינָהּ אוֹכֶלֶת. וְאֲפִילּוּ לְרַב דַּאֲמַר אוֹכֶלֶת - הָתָם הוּא דְּלָא אִיתֵיהּ לְאָב, אֲבָל הָכָא דְּאִיתֵיהּ לְאָב, הַאי דְּאִישְׁתְּיִיךְ - מִירְתַּח רָתַח. רַב יִרְמְיָה בַּר אַבָּא אָמַר: אוֹכֶלֶת, וַאֲפִילּוּ לְרַב אַסִי אָמַר: אוֹכֶלֶת, הָתָם הוּא דְּשָׁמְעָה יָבוֹא אָבִיהָ וְיִמְחֶה, אֲבָל הָכָא, מְדְּשָׁתֵיק - אִיתְּנְהִי אִיתְּנְהָא לֵיהּ. נִתְקַדְּשָׁה שֶׁלֹּא לְדַעַת אָבִיהָ, וְנִיסַּת שֶׁלֹּא לְדַעַת, וְאָבִיהָ כָּאן; רַב הוּנָא אָמַר: אוֹכֶלֶת, רַב יִרְמְיָה בַּר אַבָּא אָמַר: אֵינָהּ אוֹכֶלֶת. אָמַר עוּלָּא: הָא דְּרַב הוּנָא - "כַּהֲמֵי לַשַּׁנַּיִם וְכַעֲשָׂן לָעֵינָיִם". הֶשְׁתָּא וּמַה הָתָם, דִּקְדוּשֵׁי דְּאוֹרַיְיתָא - אָמְרַתְּ לָא אָכְלָה, הָכָא לֹא כָּל שֶׁכֵּן?!

נראין

נראין דברי תלמיד — עולא קמסיים למילתיה, ואזיל ומקאמר: נראין דברי רבי ירמיה, שהוא תלמידו של רב הונא. **הואיל ונעשה בה מעשה יתומה בחיי האב** — בחייו קידשה, והשיאה עצמה שלא לדעתו כאילו היא יתומה, והוא ראה ושתק — או הפקיר זכות שיש לו בה, או שתיקתו הוראה. דבשלמא נתקדשה לדעתו וניסת שלא לדעתו — איבא למימר בחדא שתיקה מרתח רתח, אבל כולי האי לא שתיק.

יכולין לעכב — הואיל ובשעת קבלה לא נתרצה האב, אם באתה לחזור קודם שיתרצה האב — חוזרת, ולא מהניא תו ריצוי האב. **אין לי** — דיכול למאן אלא אביה. **היא בי** — וקא סלקא דעתך בפיתה לשם קידושין אשמועינן קרא, ולמימר דמצי הדרה בה. **לא תיזלו בתר איפכא** — דבר שאינו. **יכול לשנויי לכו** — קרא בפיתוי שלא לשם קידושין משתעי. **קרא בעי** — למימר דאביה יכול לעכב וכן היא, ומהיכא תיתי לן לאוסרה בההיא בעילה למימר קידושין הן? **אמר רב נחמן לומר שמשלם קנס במפותה** — קרא לאו לאשמועינן היתרא איצטריך, אלא לאשמועינן דכי מעכבא איהי — נמי משלם קנס כדין מפותה, שתלה הכתוב קנסא במיאון האב — הכי נמי תלי במיאון דידה. **אי הכי** — סיימא היא. היינו — ודאי דתניגא: מדר' יסיימה לו בר'. **אטו ליה** — מהא לא תסייען, דאיבא למימר דמצריך לה בקידושי אחריני לדעת אביה. **משנה ואם לאו אינה מקודשת** — דכיון דאמר "התקדשי" "התקדשי" — כל חדא וחדא הוו קידושי באנפי נפשייהו. **היתה אוכלת ראשונה ראשונה** — בגמרא מפרש לה אהייא קאי, וטעמא מאי? **גמרא** מאן תנא התקדשי התקדשי — הוא דהדר פרטא, אבל "בזו ובזו" לאו פרטא הוא? **אמר רבה רבי שמעון היא** — בשבועות (לו,ב) גבי חמשה תובעין אותו. **אהייא** — קאי היתה אוכלת? **אילימא אריש** — כי אמר "התקדשי" "התקדשי". **אלא אסיפא** — דחשיבא ליה בללא, קאמר דאם היתה אוכלת ראשונה ראשונה כו', וכי איבא בחדא שוה פרוטה — מיהא מיקדשא. **ואפילו בקנייתא** — ואפילו הראשונה או השניה שוה פרוטה, אף על פי שאין באחרונה שוה פרוטה — מקודשת? **והא מלוה היא** — כיון דקידושין לא נגמרו עד שתקבלם בולם, והיא כבר אכלה את הראשונה קודם שתקנה אותה בקידושיה — הויא זו הראשונה מלוה גבה? **חיי שלחן בי** — כלומר, הרי לנו משנה שנויה ואין אנו יודעים לפרשה. **ומיקרבא** הנייתה — מוכנת היתה הנייתה, וגלתה את לבה שהיתה חפיצה בהן. **שמע מינה מידרי אמי** — דשני הא מילתא, תלתא. **שמע מינה** המקדש במלוה אינה מקודשת — מדקבעל דך אתקפא דפרכינן לעיל: והא מלוה היא! ואידוקיף לשנויי עלה: מאי באחת — באחרונה קאמר, אלמא סבירא ליה שאינה מקודשת. **ושמע מינה פרוטה ומלוה דעתה אפרוטה** — מדשנייה למתניתין דבי, דבי יש באחרונה שוה פרוטה מקודשת, ואף על גב דקמייתא מלוה הויא בהדה, ובבולהו קאמר, דהא כללא חשיב ליה גבי מנחת, וקאמר דאם יש בכולן שוה פרוטה מקודשת, אלמא קידושי אבולהו קיימי.

אפילו הכי גבי אוכלת דהוו להו מלוה ופרוטה — מקודשת באחרונה. ושמע

נראין דברי תלמיד — משמע הכא דרב ירמיה תלמידיה דרב הונא הוה. ושקה: דבפרק "תפלת השחר" (ברכות כו,ב) משמע דתלמיד חבר דרב הוה, דקאמר התם: רב צלי של שבת בערב שבת, אמר ליה רב ירמיה בר אבא: מי בדלתא? אמר ליה: אין, בדילנא. ומדלא קאמר ליה רב ירמיה "מי בדיל מר" — שמע מינה שהיה לו תלמיד חבר! ונראה דתרי רב ירמיה הוו.

נְרִאִין דִּבְרֵי תַלְמִיד. אֲמַר רָבָא: מַאי מַעֲמָא דְּרַב הוּנָא - הוֹאִיל וְנַעֲשָׂה בָּהּ מַעֲשֶׂה יְתוֹמָה בְּחַיֵּי הָאָב. אִיתֵּימַר, קְטָנָה שֶׁנִּתְקַדְּשָׁה שֶׁלֹּא לְדַעַת אֲבִיהָ. אָמַר רַב: בַּיִן הִיא וּבַיִן אֲבִיהָ יְכוֹלִין לְעַכֵּב, וְרַב אַסִי אָמַר: אָבִיהָ וְלֹא הִיא. אִיתְּיבִיהּ רַב הוּנָא לְרַב אַסִי: "אִם מָאֵן יְמָאֵן אָבִיהָ", אֵין לִי אֶלָּא אֲבִיהָ, הִיא עַצְמָהּ מִנַּיִן - תַּלְמוּד לוֹמַר "אִם מָאֵן יְמָאֵן" מִכָּל מָקוֹם! אֲמַר לֵיהּ רַב: לָא תֵּיזְלוּ בָּתַר אִיפְּכָא! יָכוֹל לְשַׁנּוֹיֵי לְכוּ - כְּגוֹן שֶׁפִּיתָּתָהּ שֶׁלֹּא לְשׁוּם אִישׁוּת. - פִּיתָּתָהּ שֶׁלֹּא לְשׁוּם אִישׁוּת קְרָא בָּעֵי? - אָמַר רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק: לוֹמַר שֶׁמְּשַׁלֵּם קְנָס כְּמְפוּתָּה. אֲמַר לֵיהּ רַב יוֹסֵף: אִי הָכֵי - הַיְינוּ דְּתָנֵינָא "מָרֹה יְמָרֶנָּה לוֹ לְאִשָּׁה" - שֶׁצְּרִיכָה הֵימֶנּוּ קִידּוּשִׁין. וְאִם פִּיתָּתָהּ לְשׁוּם אִישׁוּת - קִידּוּשִׁין לָמָּה לִי? - אֲמַר לֵיהּ אַבַּיֵי: צְרִיכָה קִידּוּשִׁין לְדַעַת אֲבִיהָ. **משנה** הָאוֹמֵר לְאִשָּׁה "הִתְקַדְּשִׁי לִי בְּתַמְרָה זוֹ", "הִתְקַדְּשִׁי לִי בּוֹ"; אִם יֵשׁ בְּאַחַת מֵהֶן שָׁוֶה פְּרוּטָה - מְקוּדֶּשֶׁת, וְאִם לָאו - אֵינָהּ מְקוּדֶּשֶׁת. "בּוֹ וּבְזוֹ וּבְזוֹ"; אִם יֵשׁ שָׁוֶה פְּרוּטָה בְּכוּלָּן - מְקוּדֶּשֶׁת, וְאִם לָאו - אֵינָהּ מְקוּדֶּשֶׁת. רִאשׁוֹנָה רִאשׁוֹנָה - אֵינָהּ מְקוּדֶּשֶׁת, עַד שֶׁיְּהֵא בָּאַחֲרוֹנָה שָׁוֶה פְּרוּטָה. **גמרא** מַאן תַּנָּא "הִתְקַדְּשִׁי"? אָמַר רַבָּה: רַבִּי שִׁמְעוֹן הִיא, דְּאָמַר: עַד שֶׁיֹּאמַר שִׁבְעָה לְכָל אֶחָד וְאֶחָד. "בּוֹ וּבְזוֹ וּבְזוֹ" אִם יֵשׁ בְּכוּלָּן שָׁוֶה פְּרוּטָה כו'". אַהֲנֵי? אִילֵימָא אַרִישָׁא - מַאי אִירְיָא אוֹכֶלֶת? אֲפִילּוּ מַגַּחַת נָמֵי, דְּהָא "הִתְקַדְּשִׁי לִי בּוֹ" קָאָמַר! אֶלָּא אַסֵּיפָא. וַאֲפִילּוּ בְּקִנְיָתָהּ? וְהָא מְלוֹה הִיא! - אֲמַר רַבִּי יוֹחָנָן: הֲרֵי שַׁלְחָן, וַהֲרֵי בָּשָׂר, וַהֲרֵי סַפְּגִין - וְאֵין לָנוּ לֶאֱכוֹל. רַב וּשְׁמוּאֵל אָמְרֵי תַּרְוַיְיהוּ: לְעוֹלָם אַרִישָׁא, וְלָא מִיבָּעֲיָא קָאָמַר; לָא מִיבָּעֲיָא מַגַּחַת, דְּאִי אִיכָּא שָׁוֶה פְּרוּטָה - אִין, אִי לָא - לָא. אֲבָל אוֹכֶלֶת, הוֹאִיל וּמִיקָּרְבָא הֲנֵייתָהּ - אֵימָא גְּמִירָה וּמַקְנְיָא נַפְשָׁהּ, קָא מַשְׁמַע לָן. רַבִּי אַמִי אָמַר: לְעוֹלָם אֲפִילּוּ, וּמַאי "עַד שֶׁיְּהֵא בָּאַחֲרוֹנָה שָׁוֶה פְּרוּטָה" - עַד שֶׁיְּהֵא בָּאַחֲרוֹנָה שָׁוֶה פְּרוּטָה. אָמַר רָבָא: שְׁמַע מִינָּהּ מִדִּבְרֵי אַמִי תֵּלָת; שְׁמַע מִינָּהּ: הַמְקַדֵּשׁ בְּמִלְוֶה - אֵינָהּ מְקוּדֶּשֶׁת, וְשְׁמַע מִינָּהּ: הַמְקַדֵּשׁ בְּמִלְוֶה וּפְרוּטָה - דַּעֲתָהּ אַפְּרוּטָה, וְשְׁמַע מִינָּהּ: מְקוּדֶּשֶׁת אַף עַל גַּב דְּלָא מְהַנְיָא לַהּ פְּרוּטָה.

בין היא בן אביה יכולין לעכב — ואף על גב דאמר רב לעיל (מד,ב): חיישינן שמא נתרצה האב — היינו בסתמא, ששמע ושתק. אבל היכא דמיחה — גילה בדעתו. ולא מיבעיא אם לא נתרצה האב, שיכולה היא לעכב. אלא אפילו נתרצה האב — יכולה לעכב. ואם תאמר: מה יועיל שתעכב אחרי שיתרצה האב? היא בידו לקדשה בעל כרחה! ויש לומר: היינו דוקא בתחילת [הקדושין]. אבל היכא דנתקדשה שלא לדעת אביה, ואחר כך נתרצה האב, ואתה רוצה לומר דמקודשת מטעם דזכות הוא לו — אמרינן: כיון דבתו מעכבת, דחזב הוא לו, ולא היה מתרצה אם היה יודע — דמעכבה. ומיהו, לפירוש הקונטרס לא קשיא מידי, דפירש: הואיל ובשעת קבלת הקידושין לא נתרצה האב, אם באתה לחזור קודם שיתרצה האב — חוזרת, ולא מהני תו רצוי האב.

קרא בעיא — פירוש: שלא תהא אשתו באותה ביאה? פשיטא, דהא אפילו לא יגאנו אינה אשתו בהך ביאה, כיון שפיתה שלא לשם אישות! בשלמא אם פיתה לשם אישות — אשמועינן חידוש, דבין היא ובין אביה יכולין לעכב. אבל השתא מאי חידוש אשמועינן? וליכא למימר דקרא דכי קאמר: שאם יבא אביה לקדשה לאותו מפתה — שתוכל בתו למאן. דפשיטא שיכול לקדשה בעל כרחה! ומשני: לומר שמשלם קנס כמפותה. פירוש: לעולם מיירי שפיתה שלא לשם אישות, ואפילו הכי אשמועינן רבותא. דכי מעכבא איהי — שמשלם קנס. דכמו דתלה הכתוב קנס דמפותה במיאון האב — כך תלאו במיאון דידה. והאי מיאון דידה ודאי אינו מועיל לענין שלא תינשא לו, דכיון דאביה רוצה שתהא אשתו — אינה יכולה לעכב, אלא מהני שמשלם קנס באילו האב ממאן. אי נמי, נפקא מינה היכא דבא עליה ואחר כך נתייתמה, דהשתא מדני מיאון דידה לעכב שלא תהא אשתו. **אמר** רב יוסף אי הכי — בניחותא, וסייעתא היא. וכן היה רב יוסף רגיל לומר, כדאמרינן בפרק "במה מדליקין" (שבת כה,א): אי הכי היינו דתרגמינן סנדגונא. אמר ליה אביי: צריכה קידושין כו' ולא תסייענה מהא. ויש מפרשים דרב נחמן בא לישב: לעולם אימא לך שפיתה לשם אישות, ונראין: אלא אמר רב נחמן. ולא תימא דתיקשי לרב אסי דאמר: אביה ולא היא. דהא דקאמר הכא דיכולה לכאן ר' אינו רוצה לומר דלא תהא אשתו, כיון דרוצה אביה — אינה יכולה לעכב. אלא רוצה לומר שמשלם קנס כמפותה, כלומר: כדין שאר מפותות, שהאב ממאן, כדפירש בקונטרס. ופריך רב יוסף בתמיה: אי הכי כו'.

ואפילו בקמייתא — פירש בקונטרס: אפילו הראשונה או השניה שוה פרוטה, אף על גב דאין באחרונה שוה פרוטה — מקודשת? והא מלוה היא, כיון דהקידושין לא נגמרו עד שתקבלם כולם, והיא אבלה הראשונה כבר קודם שתקנה אותה בקידושין — הויין מלוה גבה! ואם תאמר: כיון דבתורת קידושין אתו לידה — היכי הוה מלוה? הא אמרינן לקמן בפרק "האומר" (נט,א): האומר לאשה התקדשי לי לאחר שלושים יום, אפילו נתאבלו המעות — מקודשת. אלמא, לאו מלוה ניתנו היכא דבתורת קידושין אתו לידה! ויש לומר: דיש לחלק, דהתם הרי הדיבור נגמר קודם שנתאבלו, אבל הכא דלא נגמרו הקידושין עד אחר מסירה אחרונה, ובתוך כך אבלה הראשונה והשניה — איבא למימר דמלוה הן אצלה.

[אימא גמרה ומקניא כר' — אף על גב דלא תלו בדידה להתקדש בפחות משוה פרוטה, כדאמרינן בפרק קמא, מיהו בקל עושה צריכותא]. תוספות ישנים.

ושמע

ושמע מינה מעות בעלמא חוזרין — פירוש: אם אמר לה: התקדשי בפרוטה זו ובזו ובזו, ובעוד שלא נגמרו הקידושין חזר בו מלקדשה — לא אמרינן דליהוו המעות שנמסר לה קודם החזרה — מתנה, אלא פקדון הוא אצלה, וחוזרין לו. והכי נמי אמרינן בשאמר לה: התקדשי בתמרה זו ובזו ובזו, ובעוד שלא נגמר דיבורו אבלה הראשונה ושניה — מה שאבלה מלוה הן אצלה, ולא יהולו אלא מה שהוא בעין, ולכך צריך פרוטה באחרונה. דאי אמרת מעות בעלמא מתנה, והיכא דלא נגמרו הקידושין הוו המעות הראשונים מתנה אצלה, ולא בעיא לאהדורינהו — היכא דגמר דבריו לשם קידושין כי הכא נימא דיהולו הקידושין אף על אותן תמרים שאינם בעולם, וכי אבלה — מדידה אבלה. דבשלמא בעלמא לא הוו קידושין — שהרי מתנה הן אצלה כי הדר ביה מקידושין. אבל הכא, שלא חזר מלקדשה, נהי נמי דבי אבלה הראשונה עדיין לא גמר בה הקידושין ומקדשה נמי אף בקמייתא, כיון דבתורת קידושין אתו לידה, דהוו כמו נתאבלו המעות דלקמן (נט,א), דאמרינן דמקודשת, כיון דבתורת קידושין אתי לידה אפילו אין שוה פרוטה אלא בקמייתא או בבולן — מקודשת. ויכול להיות דברה פליגי רב ושמואל ורבי אמי, דרב ושמואל סברי מעות בעלמא מתנה. ולא מיבעיא דלא בעינן שוה פרוטה באחרונה, אלא אפילו כולן מצטרפות. ואם כן היכי מצי קאי אסיפא והא קתני: עד שיהא באחת מהן שוה פרוטה! אלא קאי ארישא, כדפרישית. ורבי אמי סבר מעות בעלמא חוזרים, כדפרישית. **דאיתמר** — אית דגרס "איתמר" בלא דל"ת, והדין עמהם. דלא שייך המזלוקת לכאן כלל. דאפילו למאן דאמר באחותו מעות חוזרין — היינו משום דאדם יודע בו׳ וגמר ונתן לשם פקדון, אבל היכא דאינו יודע אם יחולו אם לא — שמא נתן לשם מתנה. ועוד: דאי גרסינן "דאיתמר" — קשה רב אדרב. דלעיל פירש שלא רצה להעמידה כרבי אמי דמוקי לה אסיפא — משום דסבר מעות מתנה, והכא קאמר דחוזרין. לכך נראה דגרסינן "איתמר" — דמשלמא באפיה נפשיה היא. **[מן]** הנקוב על שאינו נקוב תרומה — לענין שאין הכהן חייב להחזירה, וגם אין הבעל הבית חייב להפריש עוד משאינו נקוב. דבין דאין עליו חיוב תרומה אלא מדרבנן — הם אמרו דאין צריך תיקון אחר לשאינו נקוב. תוספות ישנים. וקסבר בעל הבית נתקנה עיסתו כו׳ — מעיקרא אוקמא משום חזרבא דבתרן ולא אוקמא משום בעל הבית, משום דכהן גופיה ידע אי מחיל. אבל בעל הבית לא ידע דמחיל כהן]. תוספות ישנים.

אם אינו קדוש נשיאות חטא למה — למאן דאמר התם (תמורה ב,ב) "כל מילתא דאמר רחמנא לא תעבדי, אי עביד — מהני. דאי לא מהני — אמאי לקיי? ניתא מאי דקאמר התרומת מן הרעה על היפה תרומתו תרומה, דאי אינו קדוש — נשיאות חטא למה. אבל למאן דאמר התם דאי עביד לא מהני, והא דלקי משום דעבר אמילתא דקאמר רחמנא — אם כן קשה: מאי קאמר הכא גמרא: אם אינו קדוש נשיאות חטא למה? דילמא לעולם אימא לך דאינו קדוש, ואפילו הכי איכא נשיאות חטא דעבר אמילתא דקאמר רחמנא? ויש לומר: דודאי בעלמא לא מהני

וּ֠שְׁמַע מִינָּהּ: מָעוֹת בְּעָלְמָא חוֹזְרִים. אִיתְּמַר, הַמְקַדֵּשׁ אֲחוֹתוֹ; רַב אָמַר: מָעוֹת חוֹזְרִים, וּשְׁמוּאֵל אָמַר: מָעוֹת מַתָּנָה. רַב אָמַר: מָעוֹת חוֹזְרִים; אָדָם יוֹדֵעַ שֶׁאֵין קִידּוּשִׁין תּוֹפְסִין בַּאֲחוֹתוֹ, וְגָמַר וְנָתַן לְשׁוּם פְּקָדוֹן. - וְלִיבָּא לֵהּ לְשׁוּם פְּקָדוֹן? - סָבַר: לָא מְקַבְּלָה. וּשְׁמוּאֵל סָבַר: מָעוֹת מַתָּנָה; אָדָם יוֹדֵעַ שֶׁאֵין קִידּוּשִׁין תּוֹפְסִין בַּאֲחוֹתוֹ, וְגָמַר וְנָתַן לְשׁוּם מַתָּנָה. - וְנֵימָא לֵהּ לְשׁוּם מַתָּנָה? - סָבַר: כְּסֵיפָא לֵהּ מִילְּתָא. מֵתִיב רַבִּינָא: הַמְפָרִישׁ חַלָּתוֹ קֶמַח - אֵינוֹ חַלָּה, וְגֵוֶל בְּיָד כֹּהֵן. וְאַמַּאי גֵּוֶל בְּיָד כֹּהֵן? נֵימָא: אָדָם יוֹדֵעַ שֶׁאֵין מַפְרִישִׁים חַלָּה קֶמַח, וְנָתַן לְשֵׁם מַתָּנָה! - שָׁאנֵי הָתָם, דְּנָפֵיק חוּרְבָּה מִינַּהּ; וְיִמְנֵין דְּאִית לֵיהּ לַכֹּהֵן פְּחוֹת מֵחֲמֵשׁ רְבָעִים קֶמַח וְהַאי, אֲלֵישׁ לֵיהּ בַּהֲדֵי הֲדֵי, וְקָסָבַר נִתְקְנָה עִיסָּתוֹ, וְאִתֵּי לְמֵיכַל בְּטִבְלָה. - וְהָאֲמַרְתְּ: אָדָם יוֹדֵעַ שֶׁאֵין מַפְרִישִׁים חַלָּה קֶמַח! - יוֹדֵעַ וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ, יוֹדֵעַ שֶׁאֵין מַפְרִישׁ חַלָּה קֶמַח. וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ, דְּכַבָּר: טַעֲמֵיהּ מַאי - מִשּׁוּם טִירְחָא דְּכֹהֵן, וְטִירְחָא דְּכֹהֵן - אַחֲלְתֵיהּ - וְתֵיהֵוֵי תְּרוּמָה, וְלֹא תֹּאכַל עַד שֶׁיּוֹצִיא עָלֶיהָ חַלָּה מִמָּקוֹם אַחֵר, מִי לָא תְּנַן: מִן הַנָּקוּב עַל שֶׁאֵינוֹ נָקוּב - תְּרוּמָה, וְלֹא תֹּאכַל עַד שֶׁיּוֹצִיא עָלֶיהָ תְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂר מִמָּקוֹם אַחֵר! - בְּתֵרֵי מָנֵי - צָאִית, בְּחַד מָנָא - לָא צָאִית. וְאִיבָּעֵית אֵימָא: לְעוֹלָם כֹּהֵן מֵיצַת צָיֵית, וְקָסָבַר בַּעַל הַבַּיִת נִתְקְנָה עִיסָּתוֹ, וְאִתֵּי לְמֵיכַל בְּטִבְלָא. - וְהָאֲמַרְתְּ: אָדָם יוֹדֵעַ שֶׁאֵין מַפְרִישִׁין חַלָּה קֶמַח! - יוֹדֵעַ וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ, יוֹדֵעַ שֶׁאֵין מַפְרִישִׁין חַלָּה קֶמַח. וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ, דְּכַבָּר: טַעֲמָא מַאי - מִשּׁוּם טִירְחָא דְּכֹהֵן, טִירְחָא דְּכֹהֵן קְבָלָה עֲלֵיהּ. - וְתֵיהֵוֵי תְּרוּמָה וְיֵחָזֵר וְיִתְרְמוֹס, מִי לָא תְּנַן: מְשַׁאֲרִינוֹ נָקוּב עַל הַנָּקוּב - תְּרוּמָה, וְיֵחָזֵר וְיִתְרְמוֹס! - הָא אוֹקִימְנָא, בְּתֵרֵי מָנֵי - צָאִית, בְּחַד מָנָא - לָא צָאִית. - וְלָא צָאִית?! וְהָתַנַן: הַתּוֹרֵם רִאשׁוֹנָה וְנִמְצָא מָרָה, אֲבָטִיחַ וְנִמְצֵאת סְרוּחָה - תְּרוּמָה, וְיֵחָזֵר וְיִתְרוֹם! - שָׁאנֵי הָתָם, דְּמִדְאוֹרַיְיתָא תְּרוּמָה מַעֲלֶיהָ הִיא, מִדְּרַבָּי אֶלְעָזָר. דְּאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: מְנַיִן לַתּוֹרֵם מִן הָרָעָה עַל הַיָּפָה שֶׁתְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה - שֶׁנֶּאֱמַר "וְלֹא תִשְׂאוּ עָלָיו חֵטְא בַּהֲרִימְכֶם אֶת חֶלְבּוֹ", אִם אֵינוֹ קָדוֹשׁ - נְשִׂיאוּת חֵטְא לָמָּה? מִכָּאן לַתּוֹרֵם מִן הָרָעָה עַל הַיָּפָה שֶׁתְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה. אָמַר רָבָא:

לֹא

וּשְׁמַע מִינָּהּ מָעוֹת בְּעָלְמָא חוֹזְרִים — כל קידושין שאינן קידושי, לא אמרינן מעות מתנה, אלא פקדון, וחוזרין. והיינו דקרי לה לחך אוכלת ראשונה מלוה, דכיון דאבלתו, ולית׳נהו בשעת גמר קידושין — לא מקדשת בהן, והוה להו בפקדון שאבלתו, ואיתעבריה מלוה באבילתה. דאי אמרת מעות בעלמא מתנה, אי לא גמיר קידושין לא בעיא לאהדורינהו, השתא דגמיר — לאו מקדש במלוה הוא, ומתנה נמי לא הוי, דהא על מנת קידושין נתנו, וגמר דברים. **אינה חלה** — דכתיב "ראשית עריסותיכם", וגו׳ **הוא ביד כהן** — אם אינו מחזירה לבעלים. **שאני התם** — להכי אצרכוה רבנן לאהדורי — דנפק מינה חורבה. **חמשת רבעים** קמח — חמשה לוגין צפורים חיביך בחלה, שהן שש ירושלמיות, שהן שבע מדבריות וביצה וחומש ביצה, דהיינו "עריסותיכם" — כדי עיסת מדבר, עומר לגולגולת. והעומר עשירית האיפה, והאיפה שלשה סאין, והסאה ששה קבין, והקב ארבע לוגין. נמצא איפה שבעים ושנים לוגין, עשירית של שבעים לוגין — שבעה לוגין. פשו להו שתי לוגין שהן שנים עשר ביצים, עשירית שלהן ביצה וחומש ביצה. הרי עומר — שבעה לוגין וביצה וחומש ביצה. הוסיפו בירושלים על המדות שתות, והגדילו קבין ולוגין שתות מלבר, דהוה חומשא מלגאו. נתנו שש הראשונות בחמש, פשו להו לוג מדברי וביצה וחומש, והן לוג ירושלמי. ביצה? לוג מדברי ששה ביצים, תנהו בחמש ביצים גדולים — הרי לוג ירושלמי חסר ביצה גדולה. עשה מביצה וחומש ביצה מדברית שבידך ביצה ירושלמית, שחומש ביצה הוא שתות מלבר, להוסיף על ביצת מדברית להשלים ביצה ירושלמית — הרי שש לוגין ירושלמיות, והם חמש ציפורניים, שהציפורניים עודפות על ירושלמיות שתות. **דזמנין דאית לבהן פחות** — מכשיעור, והאי קמח שנתן לו ישראל לשם חלה, וקסבור ששם חלה עליו, ואינו חייב בחלה להצטרף ולהשלים את השיעור. **ואלישׁ להו בהדי הדדי** = ולש אותם ביחד. **ותהוי תרומה ולא תאכל עד שיפריש עליה חלה ממקום אחר** — למה הזקיקוהו להחזירו מחמת חורבה זו? יאמרו: המפריש חלתו קמח הרי היא חלה, דגמר ונתן לשם מתנה, ולא תאכל לבהן עד שיפריש הכהן עליה חלה! **מי לא תנן** — דבוותה, לא הצריכוהו להחזירה. **הנקוב על שאינו נקוב** — דהוה ליה מן הדחוי על הפטור. **תרומה היא** — שאין הכהן חייב להחזירה. **ולא תאכל** — לבהן, דדמי טבל גמור הוא, שלא חל שם תרומה עליה. שהרי בשביל דבר פטור הפרישה, וטבל אסור אף לבהן. **עד שיפריש עליה תרומה ממקום אחר** — והאי ממקום אחר — לאו דוקא. דהוה הדין אם מפריש עליה מיניה וביה. **בשני מאני צייתי** — נקוב ושאינו נקוב שני כלים הם, וכי אמרת לבהן חזור והפרש עליה, שטבל הוא, שלא חל שם תרומה עליה — צייתי לך. **בחד מנא** — כגון חלת קמח שנילטלה על קמח הנותר שם, כי אמרי ליה לבהן: אינה חלה, חזור והפרש עליה — לא צייתי לך. לפיכך הצריכוהו להחזירה. **כהן מיצת צייתי** — דכהנים זריזים וכשרים הם, דאין נותנין תרומה אלא לכהן חבר. ולמה הצריכוהו להחזירה — משום בעל הבית, דאי מעבד לה כהן — סבור: נתקנה עיסתו. **וניתוי תרומה ויחזור ויתרום** — ולמה הזקיקוהו להחזיר מיראה זו? יאמרו: המפריש חלתו קמח הרי זו תרומה, וגמר ונתן לשם מתנה, ויחזור ויתרום! **מי לא תנן** — הכאי גוונא ולא אצריכיתיה לאהדורי. **ויחזור ויתרום** — מן הנקוב שלא נפטר בראשונה. ולא אמרינן: נהדרה כהן שמא יאמר בעל הבית נתקנו פירותיו. **אבטיח** = *בזיקל"ש. **שאני התם דמדאוריי׳תא תרומה מעליא היא** — הילכך לא מצי למימר ליהדרה להיות טבל, דיערבינהו עם פירותיו. וגזירה דחורבה נמי ליכא, דאי נמי לא צייתי לך ואכל להו לשארא — ליכא איסורא דאורייתא, דהא איפטרו. **בהרימכם את חלבו** — לא תשאו חטא. הא אם תרימו את הרעה שבו — תשאו חטא. אם אינו קדוש — נשיאות חטא למה?

לא שנו — היכא דאוכלת ראשונה ראשונה דאין מצטרפת לפרוטה. אלא דאמר לה בזו ובזו ובזו — דלא גמרי קידושין, ולא נקנה לה עד נתינה אחרונה שהיא גמר דבורו, וכבר היו הראשונות מלוה. אבל באלו — מקבלת הראשונה לא באתה לידה בתורת מלוה, דמשנגמר הדיבור הקנה לה בתורת קידושין, וכי אכלה — מדידה קא אכלה. ואפילו אכלה ראשונה ראשונה — מקודשת, אם יש בכולן שוה פרוטה. הכי גרסינן: אבל אמר לה באלו אפילו אוכלת נמי מקודשת. באלו ברמון באגוז — אלון = *אגלנ"ט בלעז, והוא מאכל חזיר יער, ובלשון אשכנז **אייכלי"ן, וגם בני אדם אוכלין ורוצין אותם באש כמו ערמונים. הכי גרסינן: בזו ובזו אם יש בכולן כו' בזו נשלמו ואכלתו ועוד בזו ועוד בזו וכו' — והאי דפלגינהו לתרי בבי דרישא ומציעתא, ותנא בתרייתו "אם יש בכולן" — משום דבעי איפלוגי במציעתא בין אוכלת למנחת, כדמפרש ואזיל. הניחא כו' — לאו לרבא פרנינן, אלא לעיל קאי, דמתרצינן "היתה אוכלת" דמתניתין לרב ושמואל — ארישא, ולרבי אמי — אסיפא. הניחא לרבי אמי, דאוקמה ל"היתה אוכלת" דמתניתין אסיפא, דהתו כללא, ומאי "באחת" — באחרונה, הכא נמי "היתה אוכלת" דברייתא קאי נמי אכללא, כדתני בה "בזו ובזו" אם יש בכולן שוה פרוטה מקודשת. ותנא קלונקא גבי נטלתו ואכלתו, למימר עד שיהא באחת מהן — מצינו נמי לתרוצי: עד שיהא באחרונה. אלא לרב ושמואל דאמרי "באחת" אפילו אחדא מקמייתא נמי אמר, ואפרשא ד"התקדשי" "התקדשי" קאי, ואוכלת איצטריכא ליה — האי "באחת" דברייתא היכי מיתרצי? הא בהך ברייתא לא תנא שום פרטא? דהא "בזו ובזו ובזו" כללא חשיב לה, וכל שכן היכא דקתני "ועוד בזו ועוד בזו ועוד בזו", וקתני גבי אוכלת: עד שיהא באחת מהן. ואי אקמייתא דאכלתנהו מיד נמי קאמר, דאי איכא בחדא שוה פרוטה מקודשת — קשיא: הא הוה ליה מלוה! הכי גרסינן: הא מני רבי היא דאמר לא שנא כזית כזית ולא שנא כזית וכזית פרטא הוי — והך סיפא דקתני "בזו" נטלתו ואכלתו, "ועוד בזו" "ועוד בזו" — תנא אחרינא הוא, ולאו היינו תנא דרישא ומציעתא. וסבירא ליה כרבי, ותנא אוכלת והוא הדין למנחת. ואוכלת איצטריכא ליה לאשמועינן, דאף על גב דמקרבה זנייתה — לא מקדשה בפחות משוה פרוטה. ולהכי הוצרך תנא "בזו ובזו" אם יש לו בכולן שוה פרוטה מקודשת, ואזיל לטעמיה: אלא שמע מינה דלהכי כתביה — לומר לך דהתורם מן הרעה על היפה, דאיכא שני חטאות: חטא שעבר על מה דקאמר רחמנא דיתרום מן היפה, וחטא על תרומתו, דהויא תרומה מן הרעה. והיינו דקאמר: מכאן לתורם מן הרעה על היפה כו'.

לשון רש"י הכי גרסינן: בזו ובזו אם יש בכולן שוה פרוטה כו' — והאי דפלגינהו לתרי בבי, רישא דקתני "באלו", ומציעתא דקתני "בזו ובזו", אף על גב דתנא בתרייתו: אם יש בכולן כו' — משום דקבעי לפלוגי במציעתא בין אוכלת למנחת, כדמפרש ואזיל.

לשון רש"י הניחא — לאו לרבא פרנינן אלא לעיל קאי, דמתרצינן דהיתה אוכלת דמתניתין, לרב ושמואל קאי ארישא, ולרבי אמי אסיפא.

הא מני רבי היא דאמר לא שנא כזית כזית לא שנא כזית וכזית פרטא הוי — והך סיפא דקתני "בזו", נטלתו ואכלתו, "ועוד בזו" "ועוד בזו" — הוה פרטא, כמו "התקדשי" "התקדשי". ותנא אוכלת, דבעינן שוה פרוטה, והוא הדין מנחת. ואוכלת איצטריכא ליה לאשמועינן, דאף על גב דמקרבה זנייתה — לא מקדשה בפחות משוה פרוטה. ולאו היינו תנא קמא דמציעתא, דתנא "בזו ובזו" אם יש לו בכולן שוה פרוטה מקודשת, דלרבי פרטא הוה, ובעינן שוה פרוטה, באחת מהן. אלא תרי תנאי הוו, ומי ששנה זו לא שנה זו.

מילתא דרבי בפרק שני דובחים (ל.ב).

אלא מדני והכא מהני. והיינו דקאמר גמרא: אם אינו קדוש — נשיאות חטא למה כתוב? כלומר, אי משום דעבר אמילתא דקאמר רחמנא, כיון דבקרא כתיב "בהרימכם את חלבו ממנו" "כל חלב דגן תירוש ויצהר" דמשמע שיש לו לאדם לתרום מן היפה, ואם לא הביא מחלבו — פשיטא דעבר, אם כן למה כתיב האי קרא "ולא תשאו עליו חטא בהרימכם את חלבו ממנו" — פשיטא! אלא שמע מינה דלהכי כתביה —

לא שנו אֶלָּא דְּאָמַר לָהּ "בָּזוֹ וּבְזוֹ וּבְזוֹ", אֲבָל אָמַר לָהּ "בְּאֵלּוּ", אֲפִילּוּ אוֹכֶלֶת נַמִּי מְקוּדֶּשֶׁת, כִּי קָא אָכְלָה - מְדִידָה קָאָכְלָה. תַּנְיָא כְּוָתֵיהּ דְּרָבָא: "הִתְקַדְּשִׁי לִי בְּאֵלּוּ בְּרִמּוֹן וּבְאֱגוֹז" אוֹ שֶׁאָמַר לָהּ "הִתְקַדְּשִׁי לִי בְּאֵלּוּ"; אִם יֵשׁ בְּכוּלָּן שָׁוֶה פְּרוּטָה - מְקוּדֶּשֶׁת, וְאִם לָאו - אֵינָהּ מְקוּדֶּשֶׁת. "בָּזוֹ וּבְזוֹ וּבְזוֹ"; אִם יֵשׁ בְּכוּלָּן שָׁוֶה פְּרוּטָה - מְקוּדֶּשֶׁת, וְאִם לָאו - אֵינָהּ מְקוּדֶּשֶׁת. "בָּזוֹ" - נְטָלַתּוּ וַאֲכָלַתּוּ, "בָּזוֹ" - נְטָלַתּוּ וַאֲכָלַתּוּ, "וְעוֹד בָּזוֹ" "וְעוֹד בָּזוֹ" - אֵינָהּ מְקוּדֶּשֶׁת, עַד שֶׁיְּהֵא בְּאַחַת מֵהֶן שָׁוֶה פְּרוּטָה. הַאי "בְּאֵלּוּ בְּרִמּוֹן בְּאֱגוֹז" הֵיכִי דָּמֵי? אִילֵימָא דְּאָמַר לָהּ "אוֹ בְּאֵלּוּ אוֹ בְּרִמּוֹן אוֹ בְּאֱגוֹז", אֵם יֵשׁ בְּכוּלָּן שָׁוֶה פְּרוּטָה - מְקוּדֶּשֶׁת? וְהָא "אוֹ" קָאָמַר! וְאֶלָּא: "בְּאֵלּוּ וּבְרִמּוֹן וּבְאֱגוֹז" - הַיְינוּ "בָּזוֹ וּבְזוֹ וּבְזוֹ"! אֶלָּא לָאו - דַּאֲמַר לָהּ "הִתְקַדְּשִׁי לִי בְּאֵלּוּ". הָא מִדְּקָתָנֵי סֵיפָא: אוֹ שֶׁאָמַר לָהּ "הִתְקַדְּשִׁי לִי בְּאֵלּוּ" - מִכְּלָל דְּרֵישָׁא לָאו בְּ"אֵלּוּ" עָסְקִינַן! פֵּירוּשֵׁי קָא מְפָרֵשׁ; "הִתְקַדְּשִׁי לִי בְּאֵלּוּן בְּרִמּוֹן בְּאֱגוֹז", כְּיצַד? - כְּגוֹן דַּאֲמַר לָהּ "הִתְקַדְּשִׁי לִי בְּאֵלּוּ", וְקָתָנֵי סֵיפָא: "בָּזוֹ" - נְטָלַתּוּ וַאֲכָלַתּוּ, אִם יֵשׁ בְּאַחַת מֵהֶם שָׁוֶה פְּרוּטָה - מְקוּדֶּשֶׁת, וְאִם לָאו - אֵינָהּ מְקוּדֶּשֶׁת. וְאִילּוּ רֵישָׁא לָא קָא מַפְלִיג בֵּין אוֹכֶלֶת לְמָנָחַת, שְׁמַע מִינָּהּ: כָּל הֵיכָא דַּאֲמַר לָהּ "בְּאֵלּוּ", כִּי קָא אָכְלָה - מְנָּפְשָׁהּ קָא אָכְלָה, שְׁמַע מִינָּהּ. הֲנִיחָא לְמַאן דְּאָמַר אֲפִילּוּ אוֹכֶלֶת נַמִּי מְקוּדֶּשֶׁת, אֶלָּא לְרַב וְשִׁמוּאֵל, דְּאָמְרִי תַּרְוַיְיהוּ: אֲרֵישָׁא קָאֵי, וְאוֹכֶלֶת אִיצְטְרִיכָא לֵיהּ, הָכָא - בְּלֵלִי קָחֲשִׁיב, פְּרֵטִי לָא קָא חָשֵׁיב. הָא מִנִּי - רַבִּי הִיא, דְּאָמַר: לָא שְׁנָא "בְּזִית בְּזִית" וְלָא שְׁנָא "בְּזִית וּבְזִית" - פְּרָטָא הָוֵי. אֲמַר רַב: הַמְקַדֵּשׁ בְּמָלְוֶה - אֵינָהּ מְקוּדֶּשֶׁת, מִלְוֶה לְהוֹצָאָה נִיתְּנָה. נִימָא בְּתִנְאֵי: הַמְקַדֵּשׁ בְּמָלְוֶה אֵינָהּ מְקוּדֶּשֶׁת, וְיֵשׁ אוֹמְרִים: מְקוּדֶּשֶׁת. מַאי לָאו בְּהָא קָמִיפַּלְגִי; דְּמָר סָבַר: מָלְוֶה לְהוֹצָאָה נִיתְּנָה, וּמָר סָבַר: מָלְוֶה לָאו לְהוֹצָאָה נִיתְּנָה? - וְתִסְבְּרָא?! אֵימָא סֵיפָא: וְיֵשׁ בְּמָכָר שָׁוֶה קָנָה. אִי אֲמַרְתְּ מָלְוֶה לְהוֹצָאָה נִיתְּנָה - בְּמַאי קָנֵי? אֲמַר רַב נַחְמָן: הוּא חֲבֵרִין מוֹכִים לָהּ בְּמֵילֵי אוֹחֲרֵי. וְהָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן - כְּגוֹן שֶׁאָמַר לָהּ "הִתְקַדְּשִׁי לִי בְּמָנֶה", וְנִמְצָא מָנֶה לְמֵיתְבָעֵיהּ. מָר סָבַר: כְּסֵיפָא לָהּ מִילְתָא לְמֵיתְבָעֵיהּ, וּמָר סָבַר: לָא כְּסֵיפָא לָהּ מִילְתָא לְמֵיתְבָעֵיהּ. וְאֶלָּא הָא דַּאֲמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: "הִתְקַדְּשִׁי לִי בְּמָנֶה" וְנָתַן לָהּ דִּינָר - חֲרֵי זוֹ מְקוּדֶּשֶׁת, וְיֶשְׁלַם. לֵימָא פְּתָנְאֵי אֲמָרָהּ לִשְׁמָעֲתִיהּ? - אֲמָרִי: מָנֶה חֶסֶר דִּינָר - כְּסֵיפָא לָהּ מִילְתָא לְמֵיתְבָעֵיהּ, מָנֶה חֶסֶר תִּשְׁעִים וְתֵשַׁע - לָא כְּסֵיפָא לָהּ מִילְתָא לְמֵיתְבָעֵיהּ. מֵיתִיבִי: הָאוֹמֵר לְאִשָּׁה "הִתְקַדְּשִׁי לִי בְּפָקְדוֹן שֶׁיֵּשׁ לִי בְּיָדֵךְ", וְהָלְכָה וּמָצְאָתוּ שָׁנָּגְנַב אוֹ שֶׁאָבַד, אִם נִשְׁתַּיֵּיר הֵימֶנּוּ שָׁוֶה פְּרוּטָה - מְקוּדֶּשֶׁת, וְאִם לָאו - אֵינָהּ מְקוּדֶּשֶׁת. וּבְמָלְוֶה, אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא נִשְׁתַּיֵּיר הֵימֶנּוּ שָׁוֶה פְּרוּטָה - מְקוּדֶּשֶׁת. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי מֵאִיר: מָלְוֶה הרי

שלא קבלה מכל המנה אלא דינר — לא בסיפא לה מילתא למיתבעיה את המנה. **אפילו לא נשתייר בו'** — מקודשת בההיא הנאה דמחיל לה גבה.

אלא מלוה ברשות בעלים לחזרה איכא ביניהו — פירוש: דלתנא קמא דרבי שמעון אינה מקודשת, משום דמלוה ברשות לוה קיימא. ורבי שמעון בן אלעזר דאמר מקודשת — משום דמלוה ברשות מלוה קיימא. ואם תאמר: אכתי נימא: רב כתנאי אמרה לשמעתיה, דהא איהו דאמר המקדש במלוה אינה מקודשת לא מצי סבר כרבי שמעון בן אלעזר! ויש לומר: דרב נמי סבר כוותיה, ולא תיקשי מידי.

דהא דאמר רב אינה מקודשת — מיירי במלוה שהתחילו להוציאה, ובהא קאמר דאינה מקודשת אפילו נשתייר שוה פרוטה. ורבי שמעון בן אלעזר לא איירי אלא במלוה שהיא עדיין בעין. ואף על גב דאמר במילתיה דרבי שמעון: אם נשתייר שוה פרוטה מקודשת, דמשמע אף על פי שהתחיל להוציאה — יש לומר דרבי שמעון בן אלעזר מיירי שנגבגו או שאבדו, שלא שלח בהן יד. אבל אם התחיל להוציאה — אינה מקודשת.

אלא הא דאמר רב הונא השואל קורדום מחבירו ביקע בו קנאו – לעניין שלא יוכל המשאיל לחזור בו קאמר. אבל לעניין להתחייב באונסין — כי לא ביקע בו נמי חייב באונסין, כדאמר בפרק "השואל" (בבא מציעא צט,א) המשתמר משיכה חייב באונסיה. **לעולם** שטר חוב דאחרים — אבל שטר חוב דידה אינה מקודשת. ואם תאמר: ומאי שנא? והא אידי ואידי מלוה היא! ויש לומר: דדוקא מלוה דידה, שקנאתו בכר, ואינו נותן לה שום דבר חדש, שהרי אותם המעות היו שלה קודם הקידושין — דין הוא דאינה מקודשת. אבל כשנתן לה המלוה דאחרים — נותן לה דבר חדש שלא היה בידה קודם, אמר דמקודשת. דנהי דאין המלוה בעין — מכל מקום זכות הוא לו באילו היה בעין.

דבולי עלמא לית להו דרבי — מכאן יש להוכיח דאין הלכה כרבי, מדהוה מצי למימר: דבולי עלמא אית להו דרבי המסרת אותיות לחודה מדני, והכא גבי אשה נמי מיירי שמסר לה את השטר. והיינו טעמא דהכמים דאמרי אינה מקודשת — משום דקסבר דצריך לומר בפה בשמוסר לו השטר "קני לך איהו וכל שיעבודיה" והוא לא אמר לה כך. ופליגי בדרב פפא, דכי היכי דאמר רב פפא דבעי למיכתב ליה "קני לך איהו וכל שיעבודיה", כמו כן צריך לומר הכי בפה למאן דאמר אותיות במסירה נקנות. ומדקאמר גמרא דבולי עלמא לית להו דרבי — שמע מינה דלית להלכתא כוותיה דרבי. ובפרק "המוכר את הספינה" (בבא בתרא עז,א) יש ספרים חלוקין; איית דגרסי דהלכה דאותיות נקנות במסירה, ואית דגרסי דהלכה דאין אותיות נקנות במסירה. ומשמע הבא בההיא גירסא דאין אותיות נקנות במסירה.

המוכר

חרי היא כפקדון — דאם נשתייר — אין, לא נשתייר — לא. **אבל דבולי עלמא המקדש במלוה** — שישנה בעין, מקודשת. **ותסברא מתרצתא היא** — דקתני: במלוה אף על פי שלא נשתייר מקודשת? **אי דקבל עליה אחריות** — שאם יגנב תשלמנו לו. **היינו מלוה** — כיון שגנבה ונתחייבה בו — נמצא מלוה אצלה, וכיון דתנא במלוה: אף על פי שלא נשתייר מקודשת — פקדון נמי שלא נשתייר — תתקדש ביה. **אלא דלא קבל עליה אחריות** — וכי איגנוב לא אחייבא ביה. אבל קבלה עליה אחריות — מקודשת. **אדתני** — במלוה, נפלוג בפקדון גופיה, דיש פקדון שאפילו לא נשתייר כלום מקודשת! **אלא** — על כרחך בדקבלה עליה אחריות קתני, דאם לא נשתייר אינה מקודשת, דמלוה היא, והמקדש במלוה אינה מקודשת. וכי נשתייר — מקודשת בההיא שיור. וגבי מלוה תרתי הכי: אף על פי שנשתייר אינה מקודשת, משום דלהוצאה ניתנה. **במאי קמיפלגי** — אי בלהוצאה ניתנה פליגי — סוף סוף כתנאי אמרה רב לשמעתיה! **אשכחתינהו לרבנן בבי רב** — מצאתי התלמידים בבית המדרש. דכל היכא דמיירי בבי רב — לאו רב ממש הוא, אלא בבית המדרש הוא. **ואפאורי** — לעולם להוצאה ניתנה דברי הכל, ואם שלח בה זה לה להוציא ממנה שוה פרוטה — דרי החזיק בהם, ואין הבעלים יכולין לחזור, והויא ליה מלוה, ואינה מקודשת, ואפילו רובה בעין. והכא בשלא הוציא ממנה כלום. ולהכי אמר רבי שמעון בן אלעזר מקודשת, דקסבר: מלוה שהיא כולה בעין — ברשות בעלים היא לחזרה, אם בא מלוה לחזור בו ולתובעה — חוזר. הילכך, השתא הוא דיהבה ניהליה. והוא הדין לאנסין קיימא נמי ברשותיה, דאי מתאנסי — פטור הלוה. **השואל קודמים** לעשרה ימים. **ביקע בו** — הויא חזקה להשתמש בו ימי שאילתו ואין המשאיל יכול לחזור בו. **ליימא בתנאי אמיה** — דלרבי מאיר אם ביקע בו — קנאו, לא ביקע בו — לא קנאו. ולתנא קמא אפילו לא ביקע בו נמי, דמלוה אינו ברשות בעלים לחזרה. **דלא הדרה בעינא** — הילכך, כיון דרשאי הלוה ליקח בהן חמורה — מיד הויא ליה ברשותיה, ואין המלוה יכול לחזור. שהרי לא לכך הלוהו לקבל מעות הללו עצמן, אלא מעות אחרים. **נימא בתנאי** — הא דרב, דאמר: המקדש במלוה אינה מקודשת. **ותירשה עליהן** — כתב לה הרשאה עליהן. נקנות **במסירה** — אינו צריך לכתוב שטר מכירה על השטר שהוא מוכר לו, אלא משמסר לו שטר שיש לו על אחרים לזכות בו — נתחייב הלוה לפורעם לזה. **בין שכתב** — לו שטר מכירה עליו ולא מסר לו שטר החוב, ובין שמסר לו שטר החוב ולא כתב לו שטר מכירה עליו — לא קנה. והכא נמי שמסר לה שטר החוב, אף על פי שלא כתב לה שטר מכירה עליו. מאן דאמר מקודשת — אית ליה דרבי, ומר לית ליה דרבי. **ואיבעית אימא דבולי עלמא לית להו דרבי** — והכא בשמסר וכתב מיירי, אלא שכתב לה "קני לך האי שטר" ולא כתב לה "קני לך כל שיעבודא דאית ביה". מאן דאמר אינה מקודשת — כרב פפא. **דבולי עלמא אית להו דרב פפא** — וכי אמר רבי מאיר מקודשת — בשכתב לה כו', והכא בדשמואל קא מיפלגי.

ואפילו

המוכר

1 חֲרֵי הִיא כְּפִקָּדוֹן. עַד כָּאן לָא פְּלִיגִי אֶלָּא דְּמָר סָבַר:
2 מִלְוֶה אַף עַל גַּב דְּלָא נִשְׁתַּיֵּיר הֵימֶנָּה שָׁוֶה פְּרוּטָה,
3 וּמַר סָבַר: נִשְׁתַּיֵּיר הֵימֶנָּה שָׁוֶה פְּרוּטָה - אִין, וְאִי
4 לָא נִשְׁתַּיֵּיר הֵימֶנָּה שָׁוֶה פְּרוּטָה - לָא. אֶבָל דְּבוּלֵי
5 עָלְמָא מְקֻדָּשׁ בְּמִלְוֶה מְקוּדֶּשֶׁת! - אֲמַר לֵיהּ רָבָא:
6 וְתִסְבְּרָא, הָא מְתָרֲצִתָּא? הָא מְשַׁבְּשָׁתָּא הִיא! הַאי
7 פִּקָּדוֹן הֵיכִי דָּמֵי? אִי דְּקַבֵּיל עֲלֵיהּ אַחֲרָיוּת - הַיְינוּ
8 מִלְוֶה, אִי דְּלָא קַבֵּיל עֲלֵיהּ אַחֲרָיוּת - אִי הָכִי, אַדְּתָנֵי
9 סֵיפָא "וּבְמִלְוֶה אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא נִשְׁתַּיֵּיר הֵימֶנָּה
10 שָׁוֶה פְּרוּטָה מְקוּדֶּשֶׁת" - נִיפְלוֹג וְנֵימֵי בְּדִידָהּ:
11 בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים - שֶׁלֹּא קִבְּלָה עָלֶיהָ אַחֲרָיוּת,
12 אֲבָל קִבְּלָה עָלֶיהָ אַחֲרָיוּת, אַף עַל גַּב דְּלָא נִשְׁתַּיֵּיר
13 הֵימֶנָּה שָׁוֶה פְּרוּטָה - מְקוּדֶּשֶׁת! אֶלָּא תֵּרֵין הָכִי:
14 וּבְמִלְוֶה, אַף עַל פִּי שֶׁנִּשְׁתַּיֵּיר הֵימֶנָּה שָׁוֶה פְּרוּטָה
15 - אֵינָהּ מְקוּדֶּשֶׁת. "רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר
16 מִשּׁוּם רַבִּי מֵאִיר: מִלְוֶה חֲרֵי הִיא כְּפִקָּדוֹן". בְּמַאי
17 קָמִיפַּלְגִי? אָמַר רָבָה: אִשְׁכְּחִתְינְהוּ לְרַבָּנַן בְּבֵי רַב,
18 דְּיָתְבֵי וְקָאָמְרִי: בְּמִלְוֶה בִּרְשׁוּת בְּעָלִים לַחֲזָרָה, וְהוּא
19 הַדִּין לְאוֹנָסִין, קָמִיפַּלְגִי. דְּמַר סָבַר: מִלְוֶה בִּרְשׁוּת
20 לְוֶה קַיְימָא, וְהוּא הַדִּין לְאוֹנָסִים. וּמַר סָבַר: מִלְוֶה
21 בִּרְשׁוּת בְּעָלִים קַיְימָא, וְהוּא הַדִּין לְאוֹנָסִים. וְאָמְנָא
22 לְהוּ: לְאוֹנָסִים - פּוֹלֵי עָלְמָא לָא פְּלִיגִי דִּבְרְשׁוּת
23 לְוֶה קַיְימִי. מַאי טַעֲמָא - לָא גָּרְעָא מִשְׁאֵלָה: מַה
24 שְׁאֵלָה דְּהַדְרָה בְּעֵינָא חַייָב בְּאוֹנָסִים - מִלְוֶה לֹא
25 כָּל שֶׁכֵּן. אֶלָּא הָכָא - מִלְוֶה בִּרְשׁוּת בְּעָלִים לַחֲזָרָה
26 אֵיפָא בֵּינַייְהוּ, וְאֶלָּא הָא דְּאָמַר רַב הוּנָא: הַשּׁוֹאֵל
27 קוֹרְדּוֹם מֵחֲבֵירוֹ, בִּיקֵּעַ בּוֹ - קָנָאוֹ, לֹא בִּיקֵּעַ בּוֹ -
28 לֹא קָנָאוֹ. לֵימָא מְתָנֵי אֲמַרָה לִשְׁמַעְתֵּיהּ? - לָא,
29 עַד כָּאן לָא פְּלִיגִי אֶלָּא בְּמִלְוֶה, דִּלְמָא הַדְרָה בְּעֵינָא.
30 אֲבָל בְּשְׁאֵלָה דְּהַדְרָה בְּעֵינָא - דִּבְרֵי הַכֹּל: בִּיקֵּעַ
31 בּוֹ - אִין, לֹא בִּיקֵּעַ בּוֹ - לֹא קָנָאוֹ. נִימָא מְתָנֵי:
32 "הִתְקַדְּשִׁי לִי בְּשִׁטָּר חוֹב" אוֹ "שֶׁהָיָה לוֹ מִלְוֶה בְּיַד
33 אֲחֵרִים וְהִירְשָׁהּ עֲלֵיהֶם, רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: מְקוּדֶּשֶׁת,
34 וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵינָהּ מְקוּדֶּשֶׁת. הָאי שְׁטַר חוֹב
35 הֵיכִי דָּמֵי? אִילֵימָא שְׁטַר חוֹב דַּאֲחֵרִים - הַיְינוּ מִלְוֶה
36 בְּיַד אֲחֵרִים! אֶלָּא לָאו - שְׁטַר חוֹב דִּידָהּ, וּבְמְקַדֵּשׁ בְּמִלְוֶה קָמִיפַּלְגִי - לְעוֹלָם שְׁטַר חוֹב
37 דַּאֲחֵרִים, וְהָכָא בְּמִלְוֶה בִּשְׁטַר וּבְמִלְוֶה עַל פֶּה קָא מִיפַּלְגִי. בְּמִלְוֶה בִּשְׁטַר בְּמַאי פְּלִיגִי
38 - בְּפְלוּגְתָּא דְּרַבִּי וְרַבָּנַן קָמִיפַּלְגִי: דְּתָנְיָא: אוֹתִיּוֹת נִקְנוֹת בְּמִסֹּרֶת, דִּבְרֵי רַבִּי. וַחֲכָמִים
39 אוֹמְרִים: בֵּין שֶׁכָּתַב וְלֹא מָסַר, בֵּין שֶׁמָּסַר וְלֹא כָּתַב - לֹא קָנָה, עַד שֶׁיִּכְתּוֹב וְיִמְסוֹר. מָר
40 אִית לֵיהּ דְּרַבִּי, וּמַר לֵית לֵיהּ דְּרַבִּי. וְאִיבָּעֵית אֵימָא: דִּבּוּלֵי עָלְמָא לֵית לְהוּ דְּרַבִּי, וְהָכָא
41 בְּדָרַב פַּפָּא קָמִיפַּלְגִי. דְּאָמַר רַב פַּפָּא: הַאי מַאן דְּזַבֵּין שְׁטָרָא לְחַבְרֵיהּ - צָרִיךְ לְמִיכְתַּב
42 לֵיהּ "קְנִי לָךְ הוּא וְכָל שִׁעְבּוּדֵיהּ". מָר אִית לֵיהּ דְּרַב פַּפָּא, וּמַר לֵית לֵיהּ דְּרַב פַּפָּא.
43 וְאִיבָּעֵית אֵימָא: דִּבּוּלֵי עָלְמָא אִית לְהוּ דְּרַב פַּפָּא, וְהָכָא בִּדְשְׁמוּאֵל קָמִיפַּלְגִי. דְּאָמַר שְׁמוּאֵל:

המוכר

המוכר שטר חוב לחבירו וחזר ומחלו מחול — יש מפרשים: היינו טעמא דמחלו מחול — משום דקנין שטר אינו אלא מדרבנן, ולא אלים להפקיע בה הראשון שלא יוכל למחול אותו. וכן משמע בפרק "מי שמת" (בבא בתרא קמז.ב) דקנין שטרות אינו אלא מדרבנן.

כי תאמר: אמאי לא קאמר דכולי עלמא כי קאמר רב — אפילו במלוה, והכא מיירי במעמד שלשתן, וקמיפלגי בדשמואל דאמר אפילו יורש מוחל. אי נמי סברי כשמואל, ובסמכה דעתה קא מיפלגי, וכדאמר לעיל? אלא מדלא קאמר הכי — שמע מינה דאפילו שמואל מודה דהמקנה לחבירו במעמד שלשתן ומחלו — אינו מחול. והא דקאמר לעיל: המוכר שטר חוב לחבירו וחזר ומחלו מחול — היינו דוקא כשאין הלוה בפנינו בשעה שמכר לו את השטר. **אילימא** בשטר חוב דאחרים קשיא דרבי מאיר אדרבי מאיר — ואם תאמר: ומאי קושיא? לישני דלעיל מיירי דאמר ליה "קני לך שטר וכל שיעבודיה", והכא מיירי דלא אמר ליה! ויש לומר: שהיה תופס לדוחק, מאחר שהלשונות שוים, לומר שאינם בסיגנון אחד.

ורבנן מסקפא להו כר' — לפירוש זה לא גרס במילתייהו "ואם לאו אינה מקודשת" — דהא אפילו ליכא בנייר שוה פרוטה צריכה גט מספק, דשמא עדי מסירה כרתי כרבי אלעזר. דאי אמרת דאין צריכה גט — אם כן קאי כרבי מאיר, דאמר עדי חתימה כרתי מכל וכל, ואם כן מאי האי דקאמר: מספקא להו אי כרבי מאיר אי כרבי אלעזר.

שמין את הנייר — ודוקא אליבא דרבנן אמרינן דשמין את הנייר. אבל לרבי מאיר, אפילו איבא בנייר שוה פרוטה — אינה מקודשת, דאמר: עדי חתימה כרתי הקידושין. ואם תאמר: לרבנן אמאי שמין את הנייר? אפילו כי ליכא בנייר שוה פרוטה מקודשת מספק, כרבי אלעזר, דאמר עדי מסירה כרתי? ויש לומר: דלוה מהני, אם היה בו שוה פרוטה — מקודשת קידושין גמורין, אבל אם אינו שוה פרוטה — אינה מקודשת כי אם מספק, להצריכה גט אם נשאת לאחר. **דבולי** עלמא ישנה לשטירות מתחלה ועד סוף — אין לדקדק מכאן דהלכה דישנה לשטירות מתחלה ועד סוף, דהא לא הוה מצי למימר דכולי עלמא אינה לשטירות — דאם כן מאי טעמא דמאן דאמר אינה מקודשת? אך יש להביא ראיה דהלכה דישנה לשטירות מתחלה ועד סוף מהדיא דפרק קמא דמסכת עבודה זרה (יט.ב) תנן: הגיע

1 **ואפילו יורש** — של מלוה. **מוחל** — שהלוה לא נתחייב ללוקח כלום אלא מחמת המוכר
2 — והרי מחלו אצלו. רבי מאיר ליה דשמואל, הלכך סמכה דעתה, ולא חיישינן דלמא
3 אזיל ומחיל ליה. ורבנן אית להו דשמואל, הלכך לא סמכה דעתה, דסברה: אזיל ומחיל
4 ליה. **אית להו דשמואל** — דאי בעי אזיל ומחיל ליה. **והכא** **באשה** **קא** **מיפלגי** — כלומר,
5 אם היה מקנהו קרקע בדמי שטר זה — ודאי לא
6 קנה המלוה את הקרקע, דלא סמכה דעתא
7 דבעל קרקע. אבל באשה סבר רבי מאיר דסמכה
8 דעתה, דבין דאיתתיה אנא — לא שביק לידי
9 ומחיל לאחריני. **במעמד שלשתן** — אמר לו כן
10 — קנה. ואין טעם בדבר, דהא חד הוא מתלת
11 מילי דשיעורו רבנן הלכתא בלא טעמא, במסכת
12 גיטין. **בפקדון** — דאיתיה בעין, וסמכה דעתא
13 דמקבל. **נימא** **כתנאי** — במקדש במלוה.
14 **התקדשי** **לי** **בשטר** — גרס, ולא גרס הכא "בשטר
15 חוב". **אינה** **מקודשת** — ואפילו הנייר שוה
16 פרוטה, דלאו דעתה להתקדש בפרוטת הנייר,
17 אלא במה דכתיבה ביה. **רבי** **אלעזר** **אומר**
18 **מקודשת** — ואפילו אין בנייר שוה פרוטה.
19 דמפרש טעמא לקמן, אי משום דמקדש במלוה
20 מקודשת, אי משום דמשמשינן לקמיה. **שמין** **את**
21 **הנייר** — דדעתה נמי אנייר. **קשיא** **דידי** **מאיר**
22 **אדידי** **מאיר** — דהא תניא לעיל: התקדשי לי
23 בשטר חוב, רבי מאיר אומר מקודשת. **אלא** **לאו**
24 **בשטר** **חוב** **דידה** — שיש לו מלוה עליה. **בשטר**
25 **שאין** **לו** **עדים** **עליו** — שטר אירוסין קאמר,
26 שכתב לה על הנייר "הרי את מקודשת לי", ולא
27 החתים עליו עדים, אלא מסרו לה בפני עדים.
28 פלוגתא דרבי מאיר ורבי אלעזר במסכת גיטין
29 גבי גט, דקאמר רבי אלעזר: אף על פי שאין עליו
30 עדים, אלא נתנו לה בפני עדים — כשר, שאין
31 העדים חותמים על הגט אלא מפני תקון העולם.
32 **כרתי** — משורי ליה ספר כריתות. **מספקא** **להו**
33 **בהאי** **אי** **כרבי** **מאיר** **אי** **כרבי** **אלעזר** — וסבירא
34 להו דדעתה נמי אניירא, הלכך שמין בר. ולפי
35 התירוץ הזה נראה בעיני דלא גרס בהא דרבנן
36 "ואם לאו אינה מקודשת", אלא: וחכמים
37 אומרים שמין את הנייר, אם יש בו שוה פרוטה
38 — מקודשת. ובאין אתה מידע לא איירי, משום
39 דמספקא להו בההיא אי כרבי מאיר אי כרבי
40 אלעזר. והשתא ביש בו הוא דאתו לאיפלוגי,
41 דאם יש בנייר שוה פרוטה — מקודשת בתורת
42 כסף, דדעתייהו נמי אנייר. **שבתבו** — לשטר
43 אירוסין שלא לשמה. **יציאה** **בעינן** **לשמה** —
44 דכתיב (דברים כד) "וכתב לה" — לשמה הוא.
45 **שלא** **מדעתה** — לא ידעה כשנכתב. **רבא** **ורבינא**
46 **אמרי** **מקודשת** — דטעמייהו מפרש בפרק קמא
47 (קדושין ט.ב): מה יציאה לא בעינן כתיבה
48 מדעתה, שהרי בעל כרחה מגרשה — אף הויה
49 כו'. **אינה** **מקודשת** — מה יציאה בעינן בכתיבת
50 הגט דעת מקנה, דהיינו בעל שמקנה את האשה
51 לעצמה בגט זה — אף הויה בעינן דעת מקנה,
52 והיא האשה שמקנה את עצמה לבעל בשטר זה.
53 **כתני** **תנאי** — מקדש במלוה דשמעתיה דרב.
54 **שיירן** — אצעדה מתרגמינן שיירן (במדבר לא).
55 **ואקיש** **אני** **לך** — בשאר פעולתך, שהוזהב
56 משלה הוא. **אותו** **ממון** — שיחזירם לה לאחר
57 שגמרם. **מכלל** **דתנא** **קמא** **אפילו** **אותו** **ממון** **נמי**
58 **לא** — בתמיה: כלומר, מכלל דבין שעשאן
59 דקאמר רבי מאיר אף על פי שלא באו לידה קא
60 מתמה: אלא במאי? **בו** **במקדש** **אלא** **במלוה** **קמיפלגי** — והכא מאי מלוה איכא?
61 המלאכה. הלכך כשמחזירן לה — ההוא הויא לה מלוה למפרע.
62

אֵינָהּ לִשְׁכִּירוּת אֶלָּא לִבְסוֹף, וּמַר סָבַר: יֶשְׁנָהּ לִשְׁכִּירוּת מִתְּחִלָּה וְעַד סוֹף. וְאִיבָּעֵית אֵימָא: דְּכוּלֵּי עָלְמָא יֶשְׁנָהּ לִשְׁכִּירוּת מִתְּחִלָּה וְעַד סוֹף, וּמְקַדֵּשׁ בְּמְלֹוֶה - אֵינָהּ מְקוּדֶּשֶׁת, וְהָכָא בְּאוּמָּן קוֹנֶה בְּשֶׁבַח כְּלִי קַמַּיפְלְגִי; מָר סָבַר אוּמָּן קוֹנֶה בְּשֶׁבַח כְּלִי, וּמַר סָבַר: אֵין אוּמָּן קוֹנֶה בְּשֶׁבַח כְּלִי. וְאִי בָּעֵית אֵימָא: דְּכוּלֵּי עָלְמָא אֵין אוּמָּן קוֹנֶה בְּשֶׁבַח כְּלִי, וְיֶשְׁנָהּ לִשְׁכִּירוּת מִתְּחִלָּה וְעַד סוֹף, וּמְקַדֵּשׁ בְּמְלֹוֶה אֵינָהּ מְקוּדֶּשֶׁת, וְהָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן - כְּגוֹן שֶׁהוֹסִיף לָהּ נוֹפֶךְ מְשֻׁלָּשׁ. דְּמָר סָבַר: מְלֹוֶה וּפְרוֹטָה - דַּעְתַּיהּ אִפְּרוֹטָה, וּמַר סָבַר: דַּעְתַּיהּ אַמְלֹוֶה. וּבְפְלוּגְתָּא דְּהָנֵי תַּנָּאֵי, דְּתַנְיָא: "בִּשְׂכַר שֶׁעָשִׂיתִי עִמָּךְ" - אֵינָהּ מְקוּדֶּשֶׁת, "בִּשְׂכַר שֶׁאֲעֲשֶׂה עִמָּךְ" - מְקוּדֶּשֶׁת. רַבִּי נָתָן אוֹמֵר: "בִּשְׂכַר שֶׁאֲעֲשֶׂה עִמָּךְ" - אֵינָהּ מְקוּדֶּשֶׁת, וְכָל שֶׁכֵּן "בִּשְׂכַר שֶׁעָשִׂיתִי עִמָּךְ". רַבִּי יְהוּדָה הַנָּשִׂיא אוֹמֵר: בָּאֶמְת אָמְרוּ: בֵּין "בִּשְׂכַר שֶׁעָשִׂיתִי" בֵּין "בִּשְׂכַר שֶׁאֲעֲשֶׂה עִמָּךְ" - אֵינָהּ מְקוּדֶּשֶׁת, וְאִם הוֹסִיף לָהּ נוֹפֶךְ מְשֻׁלָּשׁ - מְקוּדֶּשֶׁת. בֵּין תַּנָּא קַמָּא לְרַבִּי נָתָן - אֵיפָא בֵּיניֵיהוּ שְׁכִירוּת. בֵּין רַבִּי נָתָן לְרַבִּי יְהוּדָה הַנָּשִׂיא - אֵיפָא בֵּיניֵיהוּ מְלֹוֶה וּפְרוֹטָה, מָר סָבַר: מְלֹוֶה וּפְרוֹטָה - דַּעְתַּיהּ אַמְלֹוֶה, וּמַר סָבַר: דַּעְתַּיהּ אִפְּרוֹטָה. **מתני'** "הִתְקַדְּשִׁי לִי בְּכוֹס זֶה שֶׁל יַיִן" וְנִמְצָא שֶׁל דְּבַשׁ, "שֶׁל דְּבַשׁ" וְנִמְצָא שֶׁל יַיִן, "בְּדִינָר זֶה שֶׁל כֶּסֶף" וְנִמְצָא שֶׁל זָהָב, "שֶׁל זָהָב" וְנִמְצָא שֶׁל כֶּסֶף, "עַל מְנָת שֶׁאֲנִי עָשִׁיר" וְנִמְצָא עָנִי, "עָנִי" וְנִמְצָא עָשִׁיר - אֵינָהּ מְקוּדֶּשֶׁת. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר אִם הִטְעָה לְשֶׁבַח מְקוּדֶּשֶׁת. **גמ'** תָּנוּ רַבָּנָן: "הִתְקַדְּשִׁי לִי בְּכוֹס זֶה" תַּנַּי חָדָא: בּוֹ וּבְמֶה שֶׁבְּתוֹכוֹ, וְתַנַּיָא אִידָךְ: בּוֹ, וְלֹא בְּמֶה שֶׁבְּתוֹכוֹ, וְתַנַּיָא אִידָךְ: בְּמֶה שֶׁבְּתוֹכוֹ, וְלֹא בּוֹ. וְלָא קַשְׁיָא: הָא - בְּמֵיָא, הָא - בְּחַמְרָא, הָא - בְּצִיהֳרָא. "אִם הִטְעָה לְשֶׁבַח הֲרֵי זוֹ מְקוּדֶּשֶׁת". וְלֵית לֵיהּ לְרַבִּי שִׁמְעוֹן: יַיִן וְנִמְצָא חוֹמֶץ, חוֹמֶץ וְנִמְצָא יַיִן - שֶׁנֵּיהֶם יְכוֹלִין לַחֲזוֹר בָּהֶם. אַלְמָא: אֵיפָא דִּינְחָא בְּחַמְרָא, וְאֵיפָא דִּינְחָא לֵיהּ בְּמֵיָא. הָכָא נַמִּי: אֵיפָא נִינְחָא לֵיהּ בְּכַסְפָּא, וְלָא נִינְחָא לֵיהּ בְּדַהֲבָא! אָמַר רַב שִׁמִּי בַּר אַשִׁי: אִשְׁכְּחַתְּיהּ לְאַבָּיֵי, דְּיָתֵיב וְקָמַטְּבַר לֵיהּ לִבְרִיהּ: הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן - כְּגוֹן שֶׁאָמַר לְשָׁלּוּחוֹ "הַלְוֵנִי דִּינָר שֶׁל כֶּסֶף וְלֵךְ וְקַדֵּשׁ לִי אִשָּׁה פְּלוֹנִית", וְהָלַךְ וְהִלְוָה שֶׁל זָהָב. מָר סָבַר: קְפֵידָא, וּמַר סָבַר: מִרְאָה מָקוֹם הוּא לוֹ. אִי מִיפְּעֵי לֵיהּ: "הִתְקַדְּשִׁי לִי"?! "הִתְקַדְּשִׁי לוֹ"? מִיפְּעֵי לֵיהּ: "הַטְעָה לְשֶׁבַח"? "הַטְעָה לְשֶׁבַח" מִיפְּעֵי לֵיהּ! "נִמְצָא"?! מֵעִיקָּרָא נַמִּי דְּזָהָב הָוֵה! אֶלָּא אָמַר רָבָא: אֲנַן וַאֲרֵי שַׁבָּחְבוּרָה הִתְרַגִּימְנָא, וּמִנּוֹ - רַבִּי חִיָּיא בַּר אַבִּין: הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן - כְּגוֹן שֶׁאָמְרָה הִיא לְשָׁלּוּחָהּ "צֵא וְקַבֵּל לִי קִדּוּשַׁי מִפְּלוֹנִי שֶׁאָמַר לִי 'הִתְקַדְּשִׁי לִי בְּדִינָר שֶׁל כֶּסֶף'", וְהָלַךְ וְנָתַן לוֹ דִּינָר שֶׁל זָהָב.

מָר סָבַר: קְפֵידָא, וּמַר סָבַר: מִרְאָה מָקוֹם הִיא לוֹ. וּמַאי "נִמְצָא" - דְּקָא צָיֵיר בִּבְלִיטָא. אָמַר אַבָּיֵי: רַבִּי שִׁמְעוֹן וְרַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל - דְּתַנְיָן: בֶּן גַּמְלִיאֵל וְרַבִּי אֶלְעָזָר כּוּפִלְתּוֹ סְבִירָא לְהוּ: מִרְאָה מָקוֹם הוּא לוֹ. רַבִּי שִׁמְעוֹן - הָא דַּאֲמָרַן.

לכיפה שמעמידים בה עבודה זרה אסור לבנותה, וקאמר רבי אלעזר בגמרא דאם בנה — שכרו מותר. ומפרש התם טעמא: משום דישנה לשכירות מתחילה ועד סוף, ואימות קמיחסר — במכרש אחרון, ובמכרש אחרון לית בה שוה פרוטה. שמע מינה דהכי הילכתא, דליכא מאן דפליג. ואין נפקותא לענין חורה, דהא דאמר רב (בבא מציעא עז,א): פועל יכול לחזור בו אפילו בחצי היום — היינו אפילו למאן דאמר אינה לשכירות אלא לבסוף. אבל איכא נפקותא לענין קידושין, דאי ישנה לשכירות מתחילה ועד סוף — חשיב האי שכירות מלוה, ואינה מקודשת. ולענין עבודה זרה אם בנה — שכרו מותר, ואף על גב דישנה לשכירות מתחילה ועד סוף — מכל מקום אינה משתלמת אלא לבסוף. כדאמרינן בפרק "איזהו נשך" (בבא מציעא סה,א): "בשכיר שנה בשנה" — שכירות של שנה זו אינה משתלמת אלא בשנה אחרת. **הא** במיא — פירש הקונטרס: במיא שאינם חשובים אמרינן: בו ולא במה שבתוכו, בחמרא דחשוב — במה שבתוכו ולא בו, ובציהרא פירש: ציר דגים שעשוי לימים רבים לטבל, וחשוב צריך לו לשומרו. לשון אחר: ציהרא = שמן, כמו יצהר, שצריך לכלי שמשהין אותו לזמן גדול — בו ובמה שבתוכו. וקשה לרבינו תם: דאין זה סדר הברייתא שהביא. לכן פירש רבינו תם: במיא — בו ובמה שבתוכו, שהמים בטלים לגבי הכוס. בחמרא — בו ולא במה שבתוכו, שהיין חשוב ואינו בטל לגבי הכוס. ומכל מקום אינו חשוב כל כך שנאמר דדעתה תהא על היין. אבל בציהרא — במה שבתוכו, דחשוב יותר מן הכוס, אבל לא בו, דהכוס אינו בטל לגבי ציהרא. ומיהו, קושיא דרבינו תם לאו קושיא היא, שהרי מצינו בגמרא דאינו חושש לסדר הברייתא, כדאמר בפרק "הזהיר" (סוכה כו,א) גבי "לא יישן אדם בתפיליו לא שינת קבע ולא עראי בי", ודוק ותשכח.

איבא דניחא ליה בכספא ולא ניחא ליה בדהבא — פירוש: כגון שצריכה כסף להשלים חבשיט של כסף שרעוזה. ומיהו, היכא שהטעה האשה בממון? — לא פליג רבי שמעון (ס"א: רבנן).

דהוה צייר בבליתא — פירש בקונטרס: כשנתגיע לשליח היה צורר בסמרטוט, וכשהגיע ליד האשה מצאתו של זהב. ולעיל כי פריך: "נמצא" — מעיקרא נמי זהב היה — לא מצי לשנויי: מאי "נמצא" — דהוה צייר בבליתא, דהא האשה עצמה מקבלת קידושין, אם כן יודעת היא שהוא של זהב. שאם היא סבורה שהוא של כסף — הוי קשיא ליה: אמאי מקודשת? והא איכא דניחא ליה בכספא ולא ניחא ליה בדהבא! וכל שכן שהשליח יודע כך. דאם לא כן טועה הוא, ואין הקידושין בלום, ולא שייך התם טעמא דמראה מקום היא לו. אבל הכא, שעשאתו שליח לקבל קידושין — שייך טעמא דמראה מקום היא לו.

שיכול אינה לשכירות אלא לבסוף — כשמחזירן לה. והרי לשם קידושין הוא מוחלו אצלה, ואין כאן מלוה כשמחזירן לה. **ואיבעית אימא דכולי עלמא ישנה לכ'** — דרבולי עלמא המקדש במלוה אינה מקודשת. **והכא באומן קונה כ'** — כלומר, הכא בשלא התנה להיות שכיר ימים אלא קבלן — שקבל עליו לגמור המלאכה בכך וכך. ובאומן קבלן, כשמשכיחו ועשה מן הזהב כלי — קונה לזכות בכלי שהרוא משכיחו קמיפלגי; רבי מאיר סבר: אומן קונה בשבח כלי, ואין בזו לומר ישנה לשכירות כו'. דבל מה שמשביח אינו מלוה על הבעלים, אלא בכלי הוא זוכה. וכשמחזירו לו בשכר הקצוב — ההיא שעתא הרי הוא כמוכרו לו. **אין אומן קונה כ'** — הרי הוא כשאר שכירות. **בשכר שעשיתי עמך** — התקדשי לי — אינה מקודשת, דהויא ליה כמלוה. **בשכר שאעשה עמך מקודשת** — לכשיגמור ויתננו לה, דקא סבר: אינה לשכירות אלא לבסוף. **רבי נתן אומר בשכר שאעשה עמך אינה מקודשת** — דישנה לשכירות מתחילה ועד סוף. **וכל שכן וכ'** — וכיון דגמרו והחזירו לה כבר היא מלוה גמורה. **ואם הוסיף לה כ'** — מכלל דרבי נתן סבר: אפילו הוסיף לה אינה מקודשת. דקסבר: מלוה ופרוטה — דעתיה אמלוה. **איבא בניהו** שכירות — אם ישנה מתחילה ועד סוף אז לאו, כדפרישית. **בו ובמה שבתוכו** — בשניהם זכתה, (ד"ה)ומצטרפי לשוה פרוטה. **בו** — קדשה, ולא במה שבתוכו — אינה זוכה בו ואינו מצטרף לשוה פרוטה. **במיא** — דלא חשיבא (היא), ולא היתה דעתה אלא בבלי. **בחמרא** — במה שבתוכו ולא בו, דעבידי למשתיינא ומהדרי כוס למריה. **בציהרא** — ציר דגים, שעשוי לימים רבים לטבל בו, והכוס צריך לשומרו — בו ובמה שבתוכו. ויש אומרים: צ'יהרא — שמן, לשון יצהר (במדבר יח). **שניהם** — הלוקח ומוכר. ומשנה בבבא בתרא היא. **איבא דניחא ליה בחלא** — ואף על גב דחמרא עדיף — פעמים שזה צריך לחומץ. **הכא במאי עסקינן כ'** — כלומר, אי טעות גבי דידה הוי — לא דהה פליג רבי שמעון. אלא בגון דהוה טעות גבי דידיה, דאמר לשליח כו'. **תנא קמא סבר קפידא היא** — ולא ניחא ליה לתת לה זהב, ואין זה שלוחו בוואת. ורבי שמעון סבר: מינח ניחא ליה, דחשיבותא היא גבייה, והאי דקאמר ליה דינר כסף — מראה מקום הוא לו, להקל עליו, ולומר: אם אינך יכול להלוות לי דינר זהב — תלוה לי דינר כסף. **אי הכי** — דשליח קדשה לו — "התקדשי לי" מיבעי ליה! ועוד, אם טעות גביה הוא — "אם הטעהו" מבעי ליה! ועוד "נמצא של זהב" דקתני מאי היא? מעיקרא כי יהביה בחוקת זהב יהביה! **קפ'היא** — לא היתה חפיצה אלא בשל כסף, דאיכא דניחא ליה בכספא. **ומר סבר מראה מקום היא לו** — אף אם לא יתן אלא בכסף קבלהו. ומיהו, היכא דטעאי איהי גופה — לא פליג רבי שמעון. **ומאי נמצא** — הא מעיקרא הכי הוה! **דהוה צייר בבליתא** — בשנתנו לשליח היה צורר בסמרטוט, ומצאתו של זהב. **בולחו בביריא להו מראה מקום הוא לו** — האומר לשלוחו לעשות לו בדבר הקל, ועשה לו בדבר כבד. דאין זו שינוי, ולא אמר לו דבר הקל אלא להראות לו מקום להקל בשליחותו, אם כבד עליו בענין אחר.

אֶלָּא כַּי נַן קַיְימִין: בְּהַהוּא דְאָמַר לֵיהּ: ״הַב לִי, בָּרִיא לִי אֲנָא יָהֵב לָךְ״ רַבִּי יוּדָה וְרַבִּי נְחֶמְיָה אוֹסְרִים, שֶׁאֵין יָרָקוֹת הַשָּׂדֶה מְצוּיִין. וְרַבָּנִין מַתִּירִין, שֶׁיָּרָקוֹת הַשָּׂדֶה מְצוּיִין.

מִשֶּׁהֶעֱלָה אוֹתָן, מַהוּ שֶׁיֹּאמַר לוֹ: ״טוֹל חֶלְקְךָ וַאֲנִי חֶלְקִי״? מַהוּ שֶׁיֹּאמַר לוֹ: ״טוֹל חָבִית שֶׁל יַיִן זוֹ, וְאָנוּ אוֹכְלִין חָבִית שֶׁמָּן שֶׁיֵּשׁ לִי שָׁם״?

אַף בְּמַעֲשֵׂר בְּהֵמָה כֵּן. מַעֲשֵׂר שֵׁנִי, עַל יְדֵי שֶׁמְּכִירָתוֹ מוּתָּרֶת – אַתְּ אָמַר מוּתָּר. מַעֲשֵׂר בְּהֵמָה, עַל יְדֵי שֶׁאֵין מְכִירָתוֹ מוּתֶּרֶת – חֲרֵי אַתְּ אָמַר אָסוּר. לֵית פְּשִׁיטָא לָךְ דְּהֵיא מוּתָּר?! מַהוּ שֶׁיֹּאמַר לוֹ: ״הַעַל בְּהֵמָה וְחָיָה זוֹ, וְאָנוּ אוֹכְלִין בָּשָׂר שְׁחוּטָה שֶׁיֵּשׁ לִי שָׁם״?

הֲלָכָה ב׳

מתני׳ אֵין לוֹקְחִין תְּרוּמָה בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְמַעֵט בַּאֲכִילָתוֹ.

וְרַבִּי שִׁמְעוֹן מַתִּיר.

אָמַר לָהֶן רַבִּי שִׁמְעוֹן: אִם הֵיקֵל בְּזִבְחֵי שְׁלָמִים שֶׁהוּא מְבִיאָן לִידֵי פְּגוּל וְנוֹתָר וְטָמֵא, לֹא נָקֵל בַּתְּרוּמָה?!

אָמְרוּ לוֹ: מָה, לֹא הֵיקֵל בְּזִבְחֵי שְׁלָמִים, שֶׁכֵּן מוּתָּרִים לַזָּרִים. נָקֵל בַּתְּרוּמָה, שֶׁהִיא אֲסוּרָה לַזָּרִים?!

[דף ט״ו ע״א]

גמרא תָּנֵי: שֶׁלֹּא יָבוֹא לִידֵי פְּסוּל. מַהוּ לִידֵי פְּסוּל? אָמַר רַבִּי יוֹנָה: שֶׁנִּפְסַל בְּטִבּוּל יוֹם. לְאוֹכְלוֹ אֵין אַתְּ יָכוֹל, שֶׁהוּא טָמֵא דְּבַר תּוֹרָה. לִפְדּוֹתוֹ אֵין אַתְּ יָכוֹל, שֶׁהוּא טָהוֹר דְּבַר תּוֹרָה. תֵּיוּ: שֶׁלֹּא יָבוֹא לִידֵי פְּסוּל.

מַהוּ **מְמַעֵט בַּאֲכִילָתוֹ**? תְּרוּמָה – אֲסוּרָה לְזָרִים, מַעֲשֵׂר שֵׁנִי – מוּתָּר לְזָרִים. תְּרוּמָה – אֲסוּרָה בְּטִבּוּל יוֹם, מַעֲשֵׂר שֵׁנִי – מוּתָּר בְּטִבּוּל יוֹם.

וְכֵיצַד שֶׁהוּא מְמַעֵט בַּאֲכִילָתוֹ, כָּךְ הוּא מְמַעֵט בַּאֲכִילָתָהּ. תְּרוּמָה – מוּתֶּרֶת לָאוֹנֵן, מַעֲשֵׂר שֵׁנִי – אָסוּר לָאוֹנֵן. תְּרוּמָה – אֵינָהּ טְעוּנָה מְחִיצָה, מַעֲשֵׂר שֵׁנִי – טָעוּן מְחִיצָה.

אַשְׁכַּח תָּנֵי: מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְמַעֵט בַּאֲכִילָתוֹ וּבַאֲכִילָתָהּ.

תָּנֵי: אֵין לוֹקְחִים שְׁבִיעִית מִכֶּסֶף מַעֲשֵׂר שֵׁנִי.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: בְּמַחְלוֹקֶת.

אָמַר רַבִּי יוֹנָה: דִּבְרֵי הַכֹּל הֵיא. אוֹכְלֵי תְּרוּמָה – זְרִיזִין הֵן.

הֵתִיב רַבִּי חוּנָיָה קוּמֵי רַבִּי מָנָא, וְהָתַנִּינַן: נִתְעָרְבוּ בִּבְכוֹרוֹת, רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אִם חֲבוּרַת כֹּהֲנִים – יֹאכְלוּ. וְתָנֵי עָלָהּ: יֵאָכְלוּ בָּהֶמּוּר שֶׁבָּהֶן!

אָמַר לֵיהּ: אוֹכְלֵי פְּסָחִים בְּשַׁעְתָּן – זְרִיזִין הֵן בְּאוֹכְלֵי תְרוּמָה.

תֵּדַע לְךָ שֶׁהוּא כֵּן, דְּתָנֵינַן: אֵין צוֹלִין בָּשָׂר בָּצָל וּבֵיצָה אֶלָּא כְּדֵי שֶׁיְּצוֹלוּ מִבְּעוֹד יוֹם. וְתָנֵינַן: מְשַׁלְּשִׁלִין אֶת הַפֶּסַח לַתַּנּוּר עִם חֲשֵׁיכָה.

רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי אוֹמֵר: אֵין מוֹסִיפִין חוֹמֶשׁ אֶלָּא עַל תְּחִילַּת הֶקְדֵּשׁוֹת.

אָמַר רַבִּי לְעָזָר: וְתָנֵי כֵּן (ויקרא כז, כז) **אַךְ בַּבְּהֵמָה הַטְּמֵאָה וּפָדָה בְעֶרְכֶּךָ.** מַה בְּהֵמָה טְמֵאָה מְיוּחֶדֶת שֶׁהִיא תְּחִילַּת הֶקְדֵּשׁ מוֹסִיף חוֹמֶשׁ, אַף כָּל שֶׁהוּא תְּחִילַּת הֶקְדֵּשׁ מוֹסִיף חוֹמֶשׁ.

[דף ט״ו ע״ב]

רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר חִייָא בַּר יְהוּדָה בְּשֵׁם רַבִּי חֲנִינָה: שְׁלָמִים שֶׁלְּקָחָן בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר, הוּמְמוּ וּפָדָיִין – מוֹסִיף חוֹמֶשׁ.

רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר חִייָא בַּר יְהוּדָה בְּשֵׁם רַבִּי חֲנִינָה: שְׁלָמִים שֶׁלְּקָחָן מִדְּמֵי פֶּסַח, הוּמְמוּ וּפָדָיִין – מוֹסִיף חוֹמֶשׁ.

אָמַר רַבִּי יוּדָן: חֲדָא צוֹרְכָה, וַחֲדָא לֹא צוֹרְכָה. אָמַר רַבִּי מָנָא: פֶּסַח – צוֹרְכָה. שְׁלָמִים – לֹא צוֹרְכָה. שֶׁלֹּא תֹּאמַר: הוֹאִיל וּפֶסַח מִשְׁתַּנֶּה לְשֵׁם שְׁלָמִים – כְּהֶקְדֵּשׁ אֶחָד הוּא וְאֵינוֹ מוֹסִיף חוֹמֶשׁ.

אָמַר רַבִּי הוּנָא: טַעְמָא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, דּוּ אָמַר: אֵין הַפֶּסַח עוֹשֶׂה תְּמוּרָה וְשׁוֹנָה. הֵימֵר בּוֹ עוֹדֵהוּ פֶּסַח, מֵימַר בּוֹ עוֹדֵהוּ שְׁלָמִים. אָמַר לֵיהּ רַבִּי מָנָא: וְלָא דַּמּוּיֵי הָווּ רַבִּי מְדַמֵּי לָהּ?

רַבִּי בָּא, רַבִּי חִייָא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: שְׁלָמִים שֶׁלְּקָחָן בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר שֵׁנִי, הוּמְמוּ וּפָדָיִין – עוֹד אֵינָן חוֹזְרִין לִכְמוֹת שֶׁהָיוּ לְהֵיעָשׂוֹת שֵׁנִי.

[דף ט״ז ע״א]

רַבִּי זְעִירָא רַבִּי הִילָא, תְּרֵיהוֹן בְּשֵׁם רַבִּי יוֹסֵי בֶּן חֲנִינָה. חַד אָמַר: שְׁלָמִים שֶׁלְּקָחָן בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר – פְּקֻעָה מֵהֶן קְדוּשַׁת מַעֲשֵׂר. תְּרוּמָה שֶׁלְּקָחָהּ בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר – לֹא פְקֻעָה מִמֶּנָּהּ קְדוּשַׁת מַעֲשֵׂר.

מִשְׁנָה שׁוֹנֶרֶת! מְשִׁיבִין דָּבָר שֶׁפְּקֻעָה מִמֶּנּוּ קְדוּשַׁת מַעֲשֵׂר עַל דָּבָר שֶׁלֹּא פְקֻעָה מִמֶּנּוּ קְדוּשַׁת מַעֲשֵׂר?!

וַהֲרֵנָא אָמַר: לֵית הָדָא אָמְרָה: מְשִׁיבִין דָּבָר שֶׁפְּקֻעָה מִמֶּנּוּ קְדוּשָׁתוֹ עַל דָּבָר שֶׁלֹּא פְקֻעָה מִמֶּנּוּ קְדוּשָׁתוֹ, שֶׁהוּא אוֹמֵר לוֹ אִבַּדְתָּ קְדֻשָּׁתְךָ.

הֲלָכָה ג' מתני' מִי שֶׁהָיוּ לוֹ מָעוֹת בִּירוּשָׁלַיִם, וְצָרִיךְ לָהֶם וְלַחֲבֵרוֹ פֵּרוֹת, אוֹמֵר לַחֲבֵירוֹ: "הֲרֵי הַמָּעוֹת הָאֵלּוּ מְחֻלָּלִין עַל פֵּרוֹתֶיךָ"! נִמְצָא זֶה אוֹכֵל פֵּרוֹתָיו בְּטָהֳרָה, וְהַלָּה עוֹשֶׂה צָרְכּוֹ בְּמָעוֹתָיו. וְלֹא יֹאמַר כָּךְ לְעַם הָאָרֶץ אֶלָּא בַּדְּמַאי.

פֵּרוֹת בִּירוּשָׁלַיִם וּמָעוֹת בַּמְּדִינָה, אוֹמֵר: "הֲרֵי הַמָּעוֹת הָהֵם מְחוּלָּלִין עַל פֵּרוֹת הָאֵלּוּ". מָעוֹת בִּירוּשָׁלַיִם וּפֵרוֹת בַּמְּדִינָה, אוֹמֵר: "הֲרֵי הַמָּעוֹת הָאֵלּוּ מְחֻלָּלִין עַל פֵּרוֹת הָהֵם" וּבִלְבַד שֶׁיַּעֲלוּ הַפֵּרוֹת וְיֵאָכְלוּ בִּירוּשָׁלַיִם.

מָעוֹת – נִכְנָסוֹת לִירוּשָׁלַיִם וְיוֹצְאוֹת. פֵּרוֹת – נִכְנָסִין וְאֵינָן יוֹצְאִין: רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אַף הַפֵּרוֹת נִכְנָסִין וְיוֹצְאִין.

[דף ט"ז ע"ב]

פֵּרוֹת שֶׁנִּגְמְרָה מְלַאכְתָּן וְעָבְרוּ בְתוֹךְ יְרוּשָׁלַיִם – יַחֲזוֹר מַעֲשֵׂר שֵׁנִי שֶׁלָּהֶן וְיֵאָכֵל בִּירוּשָׁלַיִם.

וְשֶׁלֹּא נִגְמְרוּ מְלַאכְתָּן, סַלֵּי עֲנָבִים לַגַּת, וְסַלֵּי תְאֵנִים לַמַּקָּצָה, בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: מַעֲשֵׂר שֵׁנִי, יַעֲלֶה וְיֵאָכֵל בִּירוּשָׁלַיִם. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: יִפָּדֶה וְיֵאָכֵל בְּכָל מָקוֹם.

רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יְהוּדָה אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי יוֹסֵי: לֹא נֶחְלְקוּ בֵּית שַׁמַּאי וּבֵית הִלֵּל עַל פֵּרוֹת שֶׁלֹּא נִגְמְרָה מְלַאכְתָּן, שֶׁיִּפָּדֶה מַעֲשֵׂר שֵׁנִי שֶׁלָּהֶן וְיֵאָכֵל בְּכָל מָקוֹם. וְעַל מַה נֶּחְלְקוּ? עַל פֵּרוֹת שֶׁנִּגְמְרָה מְלַאכְתָּן, שֶׁבֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: יַחֲזוֹר מַעֲשֵׂר שֵׁנִי שֶׁלָּהֶם וְיֵאָכֵל בִּירוּשָׁלַיִם. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: יִפָּדֶה וְיֵאָכֵל בְּכָל מָקוֹם. וְהַדְּמַאי – נִכְנָס וְיוֹצֵא וְנִפְדֶּה.

גמרא אֲבָל לֹא יֹאמַר כֵּן לְעַם הָאָרֶץ, אֶלָּא בִּדְמַאי. הָא בְּוַדַּאי – לֹא. שֶׁאֵין מוֹסְרִים וַדַּאי לְעַם הָאָרֶץ.

כְּדֵי לַעֲשׂוֹת עִיסָּה וְלַחְזוֹר, כְּדֵי לַעֲשׂוֹת עִיסָּה וְלַחְזוֹר.

רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר: זֹאת אוֹמֶרֶת: יְרוּשָׁלַיִם – עָשׂוּ אוֹתָהּ כַּחֲצַר בֵּית שְׁמִירָה. מַה חֲצַר בֵּית שְׁמִירָה – טוֹבֶלֶת, אַף זוֹ – טוֹבֶלֶת.

אָמַר רַבִּי יוֹנָה: בַּדִּין הָיָה אֲפִילּוּ בָּתִּים שֶׁשָּׁם – לֹא יַטְבִּילוּ, שֶׁהֵן שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל. אֶלָּא זֹאת אוֹמֶרֶת: יְרוּשָׁלַיִם – עָשׂוּ אוֹתָהּ כַּחֲצַר בֵּית שְׁמִירָה, מַה חֲצַר בֵּית שְׁמִירָה – תּוֹפֶסֶת. אַף זוֹ – תּוֹפֶסֶת.

אָמַר רַבִּי יוֹנָה: הָדָא אָמְרָה: כְּרִי שֶׁהוּא טָבוּל לָרִאשׁוֹן וְלַשֵּׁנִי, אִם הִתִּירוּ בּוֹ מִשּׁוּם שֵׁנִי – לוֹקֶה.

הַתִּיב רַבִּי טָנָא: וְהָתַנִּינַן: בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: יַחֲזוֹר מַעֲשֵׂר שֵׁנִי שֶׁלָּהֶן וְיֵאָכֵל בִּירוּשָׁלַיִם! אֵית לָךְ מֵימַר עַל דְּבֵית שַׁמַּאי לוֹקֶה?! אֶלָּא, חוֹמֶר הוּא בַּמְּחִיצוֹת. אוּף הָכָא, חוֹמֶר הוּא בַּמְּחִיצוֹת.

רַבִּי זְעֵירָא בָּעֵי: הִפְרִישׁ עָלָיו שֵׁנִי מִמָּקוֹם אַחֵר – נִפְטַר, אוֹ כְּבַר תִּפְסַתּוּ מְחִיצָה? רַבִּי יוֹנָה בָּעֵי: עָשָׂה כּוּלּוֹ שֵׁנִי לְמָקוֹם אַחֵר, כּוּלּוֹ נִתְפַּשׁ? אוֹ לֹא נִתְפַּשׁ אֶלָּא אֶחָד מֵעֲשָׂרָה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ?

הָא סַלֵּי תְּאֵנִים לַאֲכִילָה, וְסַלֵּי עֲנָבִים לַאֲכִילָה – גְּמַר מְלָאכָה הֵן. אָמְרוּ בֵּית הִלֵּל לְבֵית שַׁמַּאי: אֵין אַתֶּם מוֹדִים לָנוּ בִּפֵּירוֹת שֶׁלֹּא נִגְמְרָה מְלַאכְתָּן שֶׁיִּפָּדֶה מַעֲשֵׂר שֵׁנִי שֶׁלָּהֶן וְיֵאָכֵל בְּכָל מָקוֹם? אַף פֵּירוֹת שֶׁנִּגְמְרָה מְלַאכְתָּן בֵּן. אָמְרוּ לָהֶם בֵּית

[דף י"ז ע"א]

שַׁמַּאי: לֹא, אִם אֲמַרְתֶּם בִּפֵּירוֹת שֶׁלֹּא נִגְמְרָה מְלַאכְתָּן, שֶׁהוּא יָכוֹל לְהַבְקִירָן וּלְפוֹטְרָן מִן הַמַּעַשְׂרוֹת, תֹּאמְרוּ בִּפֵּירוֹת שֶׁנִּגְמְרָה מְלַאכְתָּן שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהַבְקִירָן וּלְפוֹטְרָן מִן הַמַּעַשְׂרוֹת!

אָמְרוּ לָהֶן בֵּית הִלֵּל: אַף פֵּירוֹת שֶׁנִּגְמְרָה מְלַאכְתָּן יָכוֹל הוּא לְהַבְקִירָן וּלְפוֹטְרָן מִן הַמַּעַשְׂרוֹת. וְכִי סַלֵּי תְּאֵנִים וַעֲנָבִים לַאֲכִילָה שֶׁמָּא אֵין יָכוֹל לְהַבְקִירָן וּלְפוֹטְרָן מִן הַמְּעַשְׂרוֹת?

הָדָא אָמַר, סַלֵּי תְּאֵנִים לַאֲכִילָה וְסַלֵּי עֲנָבִים לַאֲכִילָה – גְּמַר מְלָאכָה הֵן. אָמְרוּ לָהֶן בֵּית שַׁמַּאי: לֹא! אִם אֲמַרְתֶּם בִּפֵּירוֹת שֶׁלֹּא נִגְמְרָה מְלַאכְתָּן, שֶׁהוּא יָכוֹל לְהוֹצִיא עֲלֵיהֶן שֵׁנִי מִמָּקוֹם אַחֵר. תֹּאמְרוּ בִּפֵּירוֹת שֶׁנִּגְמְרָה מְלַאכְתָּן, שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהוֹצִיא עֲלֵיהֶן שֵׁנִי מִמָּקוֹם אַחֵר.

הָדָא פַּשְׁטָא שְׁאֵילָא דְּרַבִּי זְעֵירָא.

אָמַר רַבִּי זְעֵירָא: רַבִּי חֲנִינָא וְרַבִּי יוֹנָתָן וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי עָלוּ לִירוּשָׁלַיִם. נִתְמַנּוּ לָהֶן פֵּירוֹת וּבִיקְּשׁוּ לְפָדוֹתָן בִּגְבוּלִין. אָמַר לוֹן חַד טָבָא: אֲבוּכוֹן לָא חָוון עָבְדִין בֵּן אֶלָּא מַפְקֶן חוּץ לַחוֹמָה וּפוֹדִין אוֹתָן שָׁם.

סַבְתָּא חֲוות סָבְרָה מֵימַר: רוֹאִין אֶת הַמְּחִיצוֹת כְּאִלּוּ עוֹלוֹת. וְאִילֵּין רַבָּנָן חָוון סָבְרִין מֵימַר: אֵין רוֹאִין אֶת הַמְּחִיצוֹת כְּאִלּוּ עוֹלוֹת. סַבְתָּא חֲוות סָבְרָה מֵימַר כְּרַבִּי לְיעֶזֶר. וְאִילֵּין רַבָּנִין הַוְיִין סָבְרִין מֵימַר כְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ.

רַבִּי פִּינְחָס, מְסָאֵב לָהּ וּפָדָה לָהּ. דּוּ חָשַׁשׁ לְדוּ וּלְדִין. רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אִידִי וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי: הֲלָכָה כְּדִבְרֵי

[דף י"ז ע"ב] הַתַּלְמִיד. אָמַר רַבִּי זְעֵירָא: וּבִלְבַד בִּפֵּירוֹת שֶׁהֵן טְבוּלִין לְדָמַאי. הָא דְמַאי עַצְמוֹ – כְּבַר תִּפְסַתּוּ מְחִיצָה.

הֲלָכָה ד' מתני' אֵילֶן שֶׁהוּא עוֹמֵד בַּפָּנִים וְנוֹטֶה לַחוּץ, אוֹ עוֹמֵד לַחוּץ וְנוֹטֶה לִפָּנִים, מִכְּנֶגֶד הַחוֹמָה וּלְפָנִים – כְּלִפָּנִים. מִכְּנֶגֶד הַחוֹמָה וְלַחוּץ – כְּלַחוּץ. בָּתֵּי הַבַּדִּים שֶׁפִּתְחֵיהֶן לִפָּנִים וַחֲלָלָן לַחוּץ, אוֹ

שֶׁפְּתִחֵיהֶן לַחוּץ וְחָלָלָן לִפְנִים. בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: הַכֹּל כִּלְפְנִים. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: מִכְּנֶגֶד הַחוֹמָה וְלִפְנִים – כִּלְפְנִים, מִכְּנֶגֶד הַחוֹמָה וְלַחוּץ – כְּלַחוּץ.

הַלְּשָׁכוֹת בִּנְויוֹת בַּקֹּדֶשׁ וּפְתוּחוֹת לַחֹל, תּוֹכָן – חֹל, וְגַגּוֹתֵיהֶן – קֹדֶשׁ. בִּנְויוֹת בַּחֹל וּפְתוּחוֹת לַקֹּדֶשׁ, תּוֹכָן – קֹדֶשׁ, וְגַגּוֹתֵיהֶן – חֹל. בִּנְויוֹת בַּקֹּדֶשׁ וּבַחֹל וּפְתוּחוֹת לַקֹּדֶשׁ וְלַחֹל, תּוֹכָן וְגַגּוֹתֵיהֶן, מִכְּנֶגֶד הַקֹּדֶשׁ וְלַקֹּדֶשׁ – קֹדֶשׁ. מִכְּנֶגֶד הַחֹל וְלַחֹל – חֹל.

גמרא אָמַר רַבִּי לְעָזָר: לְחוּמְרִין. רַבִּי יוֹסֵה בָּעֵי: מַהוּ לְחוּמְרִין? אָמַר רַבִּי יוֹנָה: הָדָא דְתָנֵינַן תַּמָּן: בָּתֵּי הַבַּדִּין שֶׁפְּתִחֵיהֶן לִפְנִים וַחֲלָלָן לַחוּץ, מִכְּנֶגֶד הַחוֹמָה וְלִפְנִים – כִּלְפְנִים. מִכְּנֶגֶד הַחוֹמָה וְלַחוּץ – כְּלַחוּץ. אֵין שׁוֹחֲטִין שָׁם קָדָשִׁים קַלִּים כִּלְפְנִים, וְלֹא פּוֹדִין שָׁם מַעֲשֵׂר שֵׁנִי כְּלַחוּץ.

(אין) פְּתִחֵיהֶן לַחוּץ וַחֲלָלָן לִפְנִים, מִכְּנֶגֶד הַחוֹמָה וְלַחוּץ – כְּלַחוּץ. מִכְּנֶגֶד הַחוֹמָה וְלִפְנִים – כִּלְפְנִים. אֵין שׁוֹחֲטִים שָׁם קָדָשִׁים קַלִּים כִּלְפְנִים, וְלֹא פּוֹדִין שָׁם מַעֲשֵׂר שֵׁנִי כְּלַחוּץ.

אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא: כֵּינִי מַתְנִיתָא, תּוֹכָן – קֹדֶשׁ, וְגַגּוֹתֵיהֶן – חֹל. מִכְּנֶגֶד הַקֹּדֶשׁ וְלַקֹּדֶשׁ – קֹדֶשׁ, מִכְּנֶגֶד הַחֹל וְלַחֹל – חֹל.

[דף י"ח ע"א]

בִּנְויוֹת בַּקֹּדֶשׁ וּפְתוּחוֹת לַקֹּדֶשׁ וְלַחֹל – תּוֹכָן קֹדֶשׁ. בִּנְויוֹת בַּחֹל וּפְתוּחוֹת לַקֹּדֶשׁ וְלַחֹל – תּוֹכָן חֹל.

הֵן דְּאַתְּ אָמַר: תּוֹכָן קֹדֶשׁ – אוֹכְלִין שָׁם קָדְשֵׁי קָדָשִׁים, וְשׁוֹחֲטִין שָׁם קָדָשִׁים קַלִּים, וְטָמֵא שֶׁנִּכְנַס לְשָׁם – חַיָּיב.

רַב יְהוּדָה בְּשֵׁם רַב: אֵין לוֹקִין אֶלָּא עַל אוֹרֶךְ מֵאָה וּשְׁמוֹנִים וְשֶׁבַע, עַל רוֹחַב מֵאָה וּשְׁלֹשִׁים וְחָמֵשׁ.

וְהָתָנֵי: לְשָׁבָּה שֶׁהִיא בִּנְויָה בְּשִׁיווּי חוֹמַת הָעֲזָרָה – אוֹכְלִין שָׁם קָדְשֵׁי קָדָשִׁים, וְשׁוֹחֲטִין שָׁם קָדָשִׁים קַלִּים, וְטָמֵא שֶׁנִּכְנַס לְשָׁם – פָּטוּר. וְהָתָנֵי: בִּנְויָה בַּחֹל וּפְתוּחָה לַקֹּדֶשׁ – תּוֹכָהּ קֹדֶשׁ וְגַגָּהּ חֹל, אוֹכְלִין שָׁם קָדְשֵׁי קָדָשִׁים, וְשׁוֹחֲטִים שָׁם קָדָשִׁים קַלִּים, וְטָמֵא שֶׁנִּכְנַס לְשָׁם – חַיָּיב! תִּיפְתֵּר כְּהָדָא תַּנָּיֵיא, דְּתָנֵי: אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: זוֹ מִשְׁנַת רַבִּי עֲקִיבָא. אֲבָל דִּבְרֵי חֲכָמִים, הוּא כְּכָל הַלְּשָׁכוֹת, וְכָל הַלְּשָׁכוֹת – הוֹלְכִין אַחַר פְּתִחֵיהֶן.

הֲלָכָה ה׳

מתני׳ מַעֲשֵׂר שֵׁנִי שֶׁנִּכְנַס לִירוּשָׁלַיִם וְנִטְמָא, בֵּין שֶׁנִּטְמָא בְּאַב הַטֻּמְאָה, בֵּין שֶׁנִּטְמָא בְּוֶלֶד הַטֻּמְאָה. בֵּין בִּפְנִים, בֵּין בַּחוּץ, בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: הַכֹּל יִפָּדֶה וְיֹאכַל בִּפְנִים, חוּץ מִשֶּׁנִּטְמָא בְּאַב הַטֻּמְאָה בַּחוּץ. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: הַכֹּל יִפָּדֶה וְיֹאכַל בַּחוּץ, חוּץ מִשֶּׁנִּטְמָא בְּוֶלֶד הַטֻּמְאָה בִּפְנִים.

גמרא כְּתִיב: **כִּי לֹא תוּכַל שְׂאֵתוֹ**[1]. מַה נַן קַיְימִין? אִם בְּרִיחוּק מָקוֹם, כְּבַר כְּתִיב: **כִּי יִרְבֶּה מִמְּךָ**! אִם בְּקֵרוּב מָקוֹם, כְּבַר כְּתִיב: **כִּי יִרְחַק מִמְּךָ**! אֶלָּא מַהוּ **לֹא תוּכַל שְׂאֵתוֹ**? לֹא תוּכַל לְאָכְלוֹ. וּכְתִיב: **וְנָתַתָּ בַּכֶּסֶף.**

תָּנֵי: בַּר קַפָּרָא אָמַר: אַב הַטּוּמְאָה – דִּבַּר תּוֹרָה. וְוֹלֵד הַטּוּמְאָה – מִדִּבְרֵיהֶן. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: בֵּין זֶה בֵּין זֶה – דִּבַּר תּוֹרָה.

[דף י"ח ע"ב] וְקַשְׁיָא דְּבֵית שַׁמַּאי עַל דְּרַבִּי יוֹחָנָן! דְּבֵית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: הַכֹּל יִיפָּדֶה וְיֵאָכֵל בִּפְנִים, חוּץ מִשֶּׁנִּטְמָא בְּאַב הַטּוּמְאָה בַּחוּץ. מַה בֵּין וְוֹלֵד הַטּוּמְאָה בַּחוּץ, וּבֵין אַב הַטּוּמְאָה בַּחוּץ? זֶה וְזֶה דִּבַּר תּוֹרָה הוּא!

וַאֲפִילּוּ עַל דִּבְרֵי בֵּית הִלֵּל לָא מִקַּשְׁיָא? דְּבֵית הִלֵּל אָמְרִין: הַכֹּל יִיפָּדֶה וְיֵאָכֵל בַּחוּץ, חוּץ מִשֶּׁנִּטְמָא בְּוֹלֵד הַטּוּמְאָה בִּפְנִים. מַה בֵּין וְוֹלֵד הַטּוּמְאָה בִּפְנִים, מַה בֵּין אַב הַטּוּמְאָה בִּפְנִים? זֶה וְזֶה לֹא דִּבַּר תּוֹרָה הוּא?!

לָא חֲוֵי בָּהּ רַבָּנָן אֶלָּא עַל דִּבַּר קַפָּרָא.

וְקַשְׁיָא דִּבַּר קַפָּרָא עַל דְּבֵית שַׁמַּאי! דְּבֵית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: הַכֹּל יִיפָּדֶה וְיֵאָכֵל בִּפְנִים, חוּץ מִשֶּׁנִּטְמָא בְּאַב הַטּוּמְאָה בַּחוּץ. מַה בֵּין אַב הַטּוּמְאָה בֵּין בַּחוּץ בֵּין בִּפְנִים, זֶה וְזֶה לֹא דִּבַּר תּוֹרָה הוּא?! שֶׁלֹּא יְהוּ אוֹמְרִים: רָאִינוּ מַעֲשֵׂר שֵׁנִי שֶׁנִּטְמָא וְיוֹצֵא.

מֵעַתָּה, לֹא יִיפָּדֶה! שֶׁלֹּא יְהוּ אוֹמְרִים: רָאִינוּ מַעֲשֵׂר שֵׁנִי נִכְנָס לִירוּשָׁלַיִם וְנִפְדֶּה! בְּשָׁעָה שֶׁנִּיטְמָא בִּפְנִים – מְחִיצָה תּוֹפַסְתּוּ. בְּשָׁעָה שֶׁנִּיטְמָא בַּחוּץ – אֵין מְחִיצָה תּוֹפַסְתּוּ.

וַאֲפִילּוּ עַל דִּבְרֵי הִלֵּל, לֵית הוּא מִקַּשְׁיָא? דְּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: הַכֹּל יִיפָּדֶה וְיֵאָכֵל בַּחוּץ, חוּץ מִשֶּׁנִּטְמָא בְּוֹלֵד הַטּוּמְאָה בִּפְנִים. מַה בֵּין וְלֵד הַטּוּמְאָה בֵּין בַּחוּץ בֵּין בִּפְנִים, זֶה וְזֶה לֹא מִדִּבְרֵיהֶן הוּא? כְּשֶׁהִכְנִיסָן, עַל מְנָת שֶׁלֹּא תִּתְפַּשְׂנוּ מְחִיצָה.

אָמַר רַבִּי זְעִירָה: הָדָא אָמְרָה: מַעֲשֵׂר שֵׁנִי טָהוֹר שֶׁהִכְנִיסוֹ עַל מְנָת שֶׁלֹּא תִּתְפַּשְׂנוּ מְחִיצוֹת – אֵין מְחִיצָה תּוֹפַסְתּוּ.

רַבִּי יוֹנָה בָּעֵי: טָהוֹר דִּבַּר תּוֹרָה, וְאַתְּ אָמַרְתְּ הָכֵין! אֶלָּא כֵּינִי: עָבַר וּפָדָאוֹ – פָּדוּי.

---

[1] (דברים יד) עַשֵּׂר תְּעַשֵּׂר אֵת כָּל תְּבוּאַת זַרְעֶךָ וגו': וְאָכַלְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹקֶיךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר לְשַׁכֵּן שְׁמוֹ שָׁם, מַעְשַׂר דְּגָנְךָ תִּירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ וגו': וְכִי יִרְבֶּה מִמְּךָ הַדֶּרֶךְ כִּי לֹא תוּכַל שְׂאֵתוֹ, כִּי יִרְחַק מִמְּךָ הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר ה' אֱלֹקֶיךָ לָשׂוּם שְׁמוֹ שָׁם כִּי יְבָרֶכְךָ ה' אֱלֹקֶיךָ: וְנָתַתָּה בַּכָּסֶף, וְצַרְתָּ הַכֶּסֶף בְּיָדֶךָ, וְהָלַכְתָּ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר ה' אֱלֹקֶיךָ בּוֹ: וְנָתַתָּה הַכֶּסֶף בְּכֹל אֲשֶׁר תְּאַוֶּה נַפְשְׁךָ בַּבָּקָר וּבַצֹּאן וּבַיַּיִן וּבַשֵּׁכָר וּבְכֹל אֲשֶׁר תִּשְׁאָלְךָ נַפְשֶׁךָ, וְאָכַלְתָּ שָׁם לִפְנֵי ה' אֱלֹקֶיךָ, וְשָׂמַחְתָּ אַתָּה וּבֵיתֶךָ:

רַבִּי יַעֲקֹב דְּרוֹמָיָא בְּעֵי קוֹמֵי רַבִּי יוֹסֵי: נִטְמָא חוּץ לִירוּשָׁלַיִם וְנִכְנַס – לֹא יָצָא. שֶׁלֹּא יְהוּ אוֹמְרִים רָאִינוּ מַעֲשֵׂר שֵׁנִי נִכְנַס לִירוּשָׁלַיִם וְיוֹצֵא. קוֹל יוֹצֵא לְיוֹצֵא, וְאֵין קוֹל יוֹצֵא לְפִדְיוֹן.

רַבִּי חִיָּיה בַּר אַדָּא בְּעֵי קוֹמֵי רַבִּי מָנָא: נִיטְמָא בְּוַדַּאי הַטּוּמְאָה וּפְדָאוֹ, וְחָזַר וְנִטְמָא בְּאַב הַטּוּמְאָה?

[דף י"ח ע"א]

נֹאמַר, אִם חָיוּ הַמָּעוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת קַיָּמוֹת – מְחַלֵּל עֲלֵיהֶן. וְאִם לָאו – אֵינוֹ מְחַלֵּל עֲלֵיהֶן. וְאֵין לוֹקִין לֹא עַל הַמָּעוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת וְלֹא עַל הַמָּעוֹת הַשְּׁנִיּוֹת.

רַבִּי יוֹנָה בָּעֵי: אַף לַלּוֹקֵחַ כֵּן? אָמַר רַבִּי מָנָא: מְחִיצָה תּוֹפֶסֶת, וְהַלּוֹקֵחַ תּוֹפֵס, כְּשֵׁם שֶׁנֶּאֱמַר בְּמְחִיצָה, כְּךְ נֶאֱמַר בְּלוֹקֵחַ.

הֲלָכָה ו' מתני' הַלָּקוּחַ בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר שֶׁנִּטְמָא – יִפָּדֶה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: יִקָּבֵר. אָמְרוּ לוֹ לְרַבִּי יְהוּדָה: מָה אִם מַעֲשֵׂר שֵׁנִי עַצְמוֹ שֶׁנִּטְמָא – חֲבֵרוֹ הוּא נִפְדֶּה. הַלָּקוּחַ בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר שֶׁנִּטְמָא – אֵינוֹ דִין שֶׁיִּפָּדֶה! אָמַר לָהֶן: לֹא! אִם אֲמַרְתֶּם בְּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי עַצְמוֹ – שֶׁכֵּן הוּא נִפְדֶּה בְּטָהוֹר וּבְרִיחוּק מָקוֹם, תֹּאמְרוּ בְּלָקוּחַ מִכֶּסֶף מַעֲשֵׂר – שֶׁאֵינוֹ נִפְדֶּה בְּטָהוֹר וּבְרִחוּק מָקוֹם.

צְבִי שֶׁלָּקְחוֹ בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר, וּמֵת – יִקָּבֵר עַל יְדֵי עוֹרוֹ. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: יִפָּדֶה. לְקָחוֹ חַי וּשְׁחָטוֹ וְנִטְמָא – יִפָּדֶה. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: יִקָּבֵר. לְקָחוֹ שָׁחוּט וְנִטְמָא – יִפָּדֶה. לְקָחוֹ שָׁחוּט וְנִטְמָא – חֲבֵרוֹ הוּא לוֹ בְּפֵירוֹת.

הַמַּשְׁאִיל קָנָקָן לְמַעֲשֵׂר שֵׁנִי, אַף עַל פִּי שֶׁנָּפָץ – לֹא קָנָה מַעֲשֵׂר. זְלַף לְתוֹכָן סְתָם, עַד שֶׁלֹּא נָפָץ – לֹא קָנָה מַעֲשֵׂר. מִשֶּׁנָּפָץ – קָנָה מַעֲשֵׂר.

עַד שֶׁלֹּא נָפָץ – עוֹלוֹת בְּאֶחָד וּמֵאָה. מִשֶּׁנָּפָץ – מְקַדְּשׁוֹת בְּכָל שֶׁהֵן.

עַד שֶׁלֹּא נָפָץ – תּוֹרֵם מֵאַחַת עַל הַכֹּל. מִשֶּׁנָּפָץ – תּוֹרֵם מִכָּל אַחַת וְאַחַת.

בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: מְפַתֵּחַ וּמְעָרֶה לַגַּת. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: מְפַתֵּחַ וְאֵינוֹ צָרִיךְ לְעָרוֹת.

בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּמָקוֹם שֶׁדַּרְכָּן לְמִכּוֹר תְּרוּמוֹת. אֲבָל בְּמָקוֹם שֶׁדַּרְכָּן לְיָמֵר פְּתוּחוֹת – לֹא יָצָא קָנָקָן לְחֻלִּין. וְאִם רָצָה לְהַחְמִיר עַל עַצְמוֹ לְמִכּוֹר בַּמִּדָּה – יָצָא קָנָקָן לְחֻלִּין.

רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אַף הָאוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ: "חֲבִית זוֹ אֲנִי מוֹכֵר לְךָ, חוּץ מִקָּנָקָנֶיהָ" – יָצָא קָנָקָן לְחֻלִּין.

גמרא מַה טַּעְמָא דְּרַבִּי יוּדָה? כֶּסֶף רִאשׁוֹן וְלֹא כֶּסֶף שֵׁנִי. אֶלָּא מִן מַה דְּאִינוּן מְתִיבִין לֵיהּ מִקַּל וָחוֹמֶר, הוּא מוֹתִיב לוֹן מִקַּל וָחוֹמֶר. רַבִּי יוֹסֵי בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: צְבִי, עֲשׂוּ אוֹתוֹ בְּקְדֻשֵּׁי בֶדֶק הַבַּיִת לְטָעוֹן הַעֲמָדָה וְהַעֲרָכָה. רַבִּי יִרְמְיָה בְּעֵי קוֹמֵי רַבִּי זְעֵירָה:

[דף י"ט ע"ב]

בְּהֵמָה טְמֵאָה, מַהוּ שֶׁתִּיטָּעֵן הַעֲמָדָה וְהַעֲרָכָה? אָמַר לֵיהּ: אִילּוּלֵי דְּאָמַר רַבִּי יוֹסֵי בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: חַיָּה טְהוֹרָה – אֵינָהּ טְעוּנָה הַעֲמָדָה וְהַעֲרָכָה. בְּהֵמָה טְמֵאָה – לֹא.

אָמַר רַבִּי הִילָא: וְתָנֵי כֵּן: (ויקרא כז, כז) **וְאִם בַּבְּהֵמָה הַטְּמֵאָה וּפָדָה בְעֶרְכֶּךָ.** מַה בְּהֵמָה טְמֵאָה מְיוּחֶדֶת – שֶׁשָּׁוָה שְׁעַת פְּדְיוֹנָהּ לִשְׁעַת הֶקְדֵּישָׁהּ. אַף אֲנִי אַרְבֶּה אֶת הַמּוּתָּה, שֶׁשָּׁוָה שְׁעַת פְּדְיוֹנָהּ לִשְׁעַת הֶקְדֵּישָׁהּ. וּמוֹצִיא אֶת שֶׁאָמַר: "חֲרֵי זֶה הֶקְדֵּשׁ" וּמֵתָה – שֶׁלֹּא שָׁוּוֹת שְׁעַת פְּדְיוֹנָהּ לִשְׁעַת הֶקְדֵּישָׁהּ.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: מַתְנִיתָא אָמְרָה כֵּן! חֲמוֹרָה – מוֹעֲלִין בָּהּ וּבַחֲלָבָהּ. וְחָלָב – לָאו כְּמִיתָה הִיא? וְכָל שֶׁהוּא טָעוּן פִּדְיוֹן מוֹעֲלִין בּוֹ.

אֵין תִּיפְתְּרִינֵיהּ לְשֵׁם הִילְכוֹת מִיתָה, לָא יָכֵיל, דְּתָנֵינַן: "חֲמוֹרָה".

אָמַר רַבִּי חֲנִינָא קוּמֵי רַבִּי מָנָא: תִּיפָּתֵר כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן. דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר: קָדְשֵׁי בֶדֶק הַבַּיִת – אֵין טְעוּנִין הַעֲמָדָה וְהַעֲרָכָה. אָמַר לֵיהּ: אִין כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, לָמָּה לִי חֲמוֹרָה? אֲפִילּוּ שְׁאָר כָּל בְּהֵמָה? אָמַר רַבִּי זְעֵירָא:

[דף כ' ע"א] אָמְרָה תוֹרָה: פִּרְטֵיהוּ בַּמִּקְדָּשׁ וְכוֹנְסֵיהוּ בַּגְּבוּלִין. מַה בַּמִּקְדָּשׁ – יָצָא קַנְקַן לְחוּלִּין, אַף בַּגְּבוּלִין – נִתְפָּם קַנְקַן מַעֲשֵׂר.

רַבִּי חִייָא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: בֵּינִי מַתְנִיתָא, אִם עַד שֶׁלֹּא גָּפָן קָרָא שָׁם – לֹא קָנָה מַעֲשֵׂר קַנְקַן. מִשֶּׁגָּפָן קָרָא שָׁם – קָנָה מַעֲשֵׂר קַנְקַן.

עַד שֶׁלֹּא גָּפָן קָרָא שָׁם – עוֹלוֹת בְּאֶחָד וּמֵאָה. אִם מִשֶּׁגָּפָן קָרָא שָׁם – מְקַדְּשׁוֹת כָּל שֶׁהֵן.

אִם עַד שֶׁלֹּא גָּפָן קָרָא שָׁם – תּוֹרֵם מֵאֶחָד עַל הַכֹּל. מִשֶּׁגָּפָן קָרָא שָׁם – תּוֹרֵם מִכָּל אֶחָד וְאֶחָד.

בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּשֶׁל יַיִן, אֲבָל בְּשֶׁל שֶׁמֶן, בֵּין עַד שֶׁלֹּא גָּפָן, בֵּין מִשֶּׁגָּפָן – לֹא קָנָה מַעֲשֵׂר קַנְקַן. בֵּין עַד שֶׁלֹּא גָּפָן בֵּין מִשֶּׁגָּפָן – עוֹלוֹת בְּאֶחָד וּמֵאָה. בֵּין עַד שֶׁלֹּא גָּפָן בֵּין מִשֶּׁגָּפָן – תּוֹרֵם מֵאֶחָד עַל הַכֹּל.

אָמַר רַבִּי חֲנַנְיָא: וְקַשְׁיָא עַל דְּבֵית שַׁמַּאי, מַה בֵּינָהּ לַחֲמִשָּׁה שַׁקִּין בַּגְּרָן? אִילּוּ חֲמִשָּׁה שַׁקִּין בַּגְּרָן – שֶׁמָּא אֵין תּוֹרְמִין וּמְעַשְּׂרִין מִזֶּה עַל זֶה? רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי אָמַר: עַל הָרִאשׁוֹנָה הוּשְׁבָּה.

[דף כ' ע"ב] רַבִּי בָּא אָמַר: עַל הַשְּׁנִייָה.

אָמַר: "רוֹב רְבִיעִית חוּלִּין יֵשׁ לִי בְּחָבִית זוֹ" – יָצָא קַנְקַן לְחוּלִּין. רַבִּי חִייָא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: מַתְנִיתָא אָמְרָה כֵּן! רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אַף הָאוֹמֵר לַחֲבֵירוֹ: "חָבִית זוֹ אֲנִי מוֹכֵר לְךָ חוּץ מִקַּנְקַנָּהּ" – יָצָא קַנְקַן לְחוּלִּין.

הַדָּרָן עָלָךְ לֹא יֹאמַר אָדָם

פֶּרֶק רְבִיעִי

מתני׳ הַמּוֹלִיךְ פֵּרוֹת מַעֲשֵׂר שֵׁנִי מִמָּקוֹם הַיֹּקֶר לְמָקוֹם הַזּוֹל, אוֹ מִמָּקוֹם הַזּוֹל לְמָקוֹם הַיֹּקֶר – פּוֹדֶה בְּשַׁעַר מְקוֹמוֹ.

הַמֵּבִיא פֵּרוֹת מִן הַגֶּרֶן לָעִיר. כַּדֵּי יַיִן מִן הַגַּת לָעִיר – הַשָּׁבַח לַשֵּׁנִי, וְיוֹצִיאָה מִבֵּיתוֹ.

פּוֹדִין מַעֲשֵׂר שֵׁנִי כְּשַׁעַר הַזּוֹל, כְּמוֹת שֶׁהַחֲנָוָנִי לוֹקֵחַ, וְלֹא כְּמוֹת שֶׁהוּא מוֹכֵר. כְּמוֹת שֶׁהַשַּׁלְחָנִי פּוֹרֵט, לֹא כְּמוֹת שֶׁהוּא מְצָרֵף.

אֵין פּוֹדִין מַעֲשֵׂר שֵׁנִי אַכְסָרָה. אֶת שֶׁדָּמָיו יְדוּעִין – נִפְדֶּה עַל פִּי אֶחָד. וְאֶת שֶׁאֵין דָּמָיו יְדוּעִין – נִפְדֶּה עַל פִּי שְׁלֹשָׁה. כִּגּוֹן: הַיַּיִן שֶׁקָּרַם, וּפֵרוֹת שֶׁהֶרְקִיבוּ, וּמְעוֹת שֶׁהֶחֱלִיאוּ.

גמרא **הַמּוֹלִיךְ פֵּירוֹת כוּ׳.** אָמַר רַבִּי יוֹנָה: לֹא אָמְרוּ אֶלָּא הַמּוֹלִיךְ. הָא בַּתְּחִילָּה – אָסוּר.

וּבְפֵירוֹת מַעֲשֵׂר שֵׁנִי. אֲבָל בְּפֵירוֹת שֶׁהֵן טְבוּלִין לְמַעֲשֵׂר שֵׁנִי – אֲפִילּוּ לְכַתְּחִילָּה מוּתָּר.

כְּהָדָא רַבִּי, חֲוֵי לֵיהּ פֵּירִין הָכָא, וּפֵירִין בְּבוּתְנְיָין, וַהֲוָה קָבַע מַעֲשְׂרוֹת דְּהָכָא תַּמָּן, וּמְפָרֵק לוֹן בְּשַׁעֲרָא דְּתַמָּן.

תָּנֵי: בֵּין בְּיוֹקֶר וְהוּזְלוּ, בֵּין בְּזוֹל וְהוּקְרוּ. נִיחָא בְּיוֹקֶר וְהוּזְלוּ. בְּזוֹל וְהוּקְרוּ? שָׁנְיָא הִיא שֶׁהוּא יָכוֹל לְהַעֲרִים עָלָיו וּלְפוֹטְרוֹ מִן הַחוֹמֶשׁ.

תָּנֵי, אַבָּא בַּר חִילְפַּיי בַּר קְרָיֵיה אָמַר: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּוַדַּאי. אֲבָל בִּדְמַאי, בֵּין בְּיוֹקֶר וְהוּזְלוּ, בֵּין בְּזוֹל וְהוּקְרוּ – מוֹכְרוֹ בְּזוֹל.

לָמָּה? מִשּׁוּם שֶׁנִּרְאָה לְהַיְמֵכֵר בְּזוֹל, אוֹ מִשּׁוּם שֶׁהוּא יָכוֹל לְהַחֲזִירוֹ לִמְקוֹמוֹ?

מַה נָפִיק מִבֵּינֵיהוֹן? חָזְרוּ וְהוֹקִירוּ בִּמְקוֹמוֹ. אִין תֵּימַר מִשּׁוּם שֶׁהוּא יָכוֹל לְהַחֲזִירוֹ לִמְקוֹמוֹ,

[דף כ״א ע״א]

חֲרֵי הוֹקִירוּ. וְאִין תֵּימַר מִשּׁוּם שֶׁנִּרְאָה לְהַיְמֵכֵר בְּזוֹל, אֲפִילּוּ כֵּן, נִרְאָה לְהַיְמֵכֵר בְּזוֹל. כְּהָדָא דְרַבִּי חִייָא בַּר וָוא הֲוָה בְּרוֹמִי, וַהֲמָתוּן מְפָרְקִין אִילֵּין נִיקוֹלוּפְיָא דְהָכָא תַּמָּן בְּשַׁעֲרָה דְהָכָא. אָמַר: מַאן דְּהוֹרֵי לוֹן? חִילְפַּיי בַּר קִירוּיָא אוֹרֵי לוֹן.

תָּנֵי: מְשְׁתַּבֵּר הוּא אָדָם עַד שֶׁקֶל. מִשְׁתַּבֵּר הוּא אָדָם עַד רְבִיעִית. הֵיאַךְ עֲבִידָא? דִינָרָא הָכָא בְּתְרֵין אַלְפִּין. וּבְאַרְבָּאֵל, בִּתְרֵין אַלְפִּין וְקָקֵן. וּבָעֵי מִיתַּן חֲמִישִׁים רִיבּוֹא וּמִיסוּק, דְּיֶהֱב לֵיהּ הָכָא בִּתְרֵין אַלְפִּין וְחַמְשִׁין רִבּוֹא.

תּוֹסֶפְתָּא

מַסֶּכֶת זָבִים פֶּרֶק חֲמִישִׁי

א. הַחְמִירָה הַתּוֹרָה בְּאוֹכְלִין וּמַשְׁקִין וּמַדָּף שֶׁעַל הַזָּבִין, מִן אוֹכְלִין וּמַשְׁקִין וּמַדָּף שֶׁתַּחַת הַזָּב, מִמִּשְׁכָּב וּמוֹשָׁב שֶׁעַל הַזָּב. בְּמִשְׁכָּב וּמוֹשָׁב שֶׁתַּחַת הַזָּב, מִן אוֹכְלִין וּמַשְׁקִין וּמַדָּף שֶׁתַּחַת הַזָּב. בְּמִשְׁכָּב וּמוֹשָׁב שֶׁתַּחַת הַזָּב, מִן הָאָדָם שֶׁתַּחַת הַזָּב. בָּאָדָם בֵּין מִתַּחַת בֵּין מֵעַל הַזָּב, מִמִּשְׁכָּב וּמוֹשָׁב שֶׁעַל הַזָּב:

ב. רַב הַטָּמֵא עַל הַטָּהוֹר אוֹ עַל מִקְצָתוֹ, בֵּין בְּזָב בֵּין בְּמִשְׁכָּב - טָמֵא. מִקְצָת טָמֵא עַל הַטָּהוֹר אוֹ עַל מִקְצָתוֹ, מִקְצָת טָהוֹר עַל הַטָּמֵא אוֹ עַל מִקְצָתוֹ, בְּזָב - טָמֵא, וּבְמִשְׁכָּב - טָהוֹר. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: מִקְצָת טָהוֹר עַל הַטָּמֵא, אַף בְּזָב - טָהוֹר:

ג. וְאֵלּוּ הֵן חִבּוּרִין: הַשִּׁנַּיִם וְהַצִּפָּרְנַיִם וְהַשֵּׂעָר שֶׁלָּהֶן. וְאֵלּוּ הֵן מִקְצָתָם: רָאשֵׁי אֶצְבָּעוֹת יָדַיִם וְרַגְלַיִם. כִּיחוֹ וְנִיעוֹ וְרִירוֹ, וּמֵי הָאַף שֶׁלּוֹ - הֲרֵי הֵן כְּרִקּוֹ. דִּמְעַת עֵינוֹ וְדַם מַגֵּפָתוֹ, וְהֶחָלָב בְּאִשָּׁה - מִטַּמְּאִין טֻמְאַת מַשְׁקֶה. זוֹבוֹ וְרִקּוֹ וּמֵימֵי רַגְלָיו - מִטַּמְּאִין טֻמְאָה חֲמוּרָה. זֵעָה וְלֵחָה סְרוּחָה, וְהָרִעִי - טְהוֹרִין מִכְּלוּם. וְכֵן דַּם הַיּוֹצֵא מִפִּיו וּמִפִּי הָאַמָּה שֶׁלּוֹ - טְהוֹרִין. שִׁכְבַת זַרְעוֹ, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: אֵין מִטַּמְּאִין בְּמַשָּׁא. וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: מִטַּמְּא בְּמַשָּׁא, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְשִׁכְבַת זֶרַע בְּלֹא צְחִצּוּחֵי זִיבָה. הַנּוֹגֵעַ בְּמִשְׁכָּב וּמוֹשָׁב שֶׁל זָב וְזָבָה נִדָּה וְיוֹלֶדֶת וּמְצֹרָע - מִטַּמְּאִין שְׁנַיִם וּפוֹסְלִין אֶחָד. אֶחָד הַנּוֹגֵעַ וְאֶחָד הַמַּסִּיט וְאֶחָד הַנּוֹשֵׂא וְאֶחָד הַנּוֹשֵׂא, וּמַסִּיט אֵין בָּהֶם:

ד. בִּזּוֹבוֹ שֶׁל זָב, וּבְרִקּוֹ, וּבְשִׁכְבַת זַרְעוֹ, וּבְמֵימֵי רַגְלָיו, וּבְדַם הַנִּדָּה - מִטַּמֵּא שְׁנַיִם וּפוֹסֵל אֶחָד. אֶחָד הַנּוֹגֵעַ וְאֶחָד הַמַּסִּיט. אֶחָד הַנּוֹשֵׂא וְאֵינוֹ מִטַּמֵּא, אֵינוֹ מִטַּמֵּא טֻמְאַת מַשְׁקִין בִּלְבַד:

ה. הַנּוֹגֵעַ בְּצֶמֶר נִבְלָה וּבִנְימֵי מֶרְכָּב, וּבְמֵי חַטָּאת שֵׁיֵּשׁ בָּהֶן כְּדֵי הַזָּיָה - מִטַּמֵּא שְׁנַיִם וּפוֹסֵל אֶחָד, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַנּוֹגֵעַ שֶׁלֹּא יָסִיט. פֵּרַשׁ - מִטַּמֵּא אֶחָד וּפוֹסֵל אֶחָד. בְּקֶרֶן שֶׁל נְבֵלָה, וּבְעֵץ שֶׁל מֶרְכָּב, וּבְמֵי חַטָּאת שֶׁאֵין בָּהֶם כְּדֵי הַזָּאָה - מִטַּמֵּא אֶחָד וּפוֹסֵל אֶחָד. הַנּוֹגֵעַ בִּבְוֹעַל נִדָּה וּבַעֲבוֹדַת כּוֹכָבִים - מִטַּמֵּא אֶחָד וּפוֹסֵל אֶחָד בֵּין אָדָם בֵּין כֵּלִים. פֵּרַשׁ - מִטַּמֵּא אֶחָד וּפוֹסֵל אֶחָד. עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים - כְּשֶׁרָה, וּמְשַׁמְּשֶׁיהָ - כְּשֶׁרָה. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: כְּנִדָּה, וּמְשַׁמְּשֶׁיהָ - כְּשֶׁרָה, שֶׁנֶּאֱמַר (יְשַׁעְיָה ל, כב): "תְּזָרֵם כְּמוֹ דָוָה צֵא תֹאמַר לוֹ" - מַה נִּדָּה מְטַמְּאָה בְּמַשָּׂא, אַף עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים מְטַמֵּא בְּמַשָּׂא. הַמַּכְנִיס רֹאשׁוֹ וְרֻבּוֹ לְבֵית עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים - טָמֵא. כְּלִי חֶרֶס שֶׁהִכְנִיס אֲוִירוֹ לְבֵית עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים - טָמֵא. הַסַּפְסָלִין וְהַקַּתֶּדְרָאוֹת שֶׁהִכְנִיס רֻבָּן לְבֵית עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים - טָמֵא. יֵין שֶׁהֶעוֹבֵד כּוֹכָבִים מְנָסְכוֹ, אִם יֵשׁ בּוֹ כַּזַּיִת - מִטַּמֵּא טֻמְאָה חֲמוּרָה, וְאִם לָאו - אֵינוֹ מִטַּמֵּא טֻמְאָה חֲמוּרָה אֶלָּא טֻמְאַת מַשְׁקִין בִּלְבַד:

ו. הָאוֹכֵל מִנִּבְלַת עוֹף טָהוֹר, מִן הָעֲצָמוֹת וּמִן הַגִּידִים, מִן הַשָּׂלָל שֶׁל בֵּיצִים, מִן הַדָּם וּבְשָׂר מִן הַחַי - טָהוֹר. מִן הָאֶשְׁכּוֹל שֶׁל בֵּיצִים, וּמִן הַקְּרָקְבָּן וּבְנֵי מֵעַיִם, אוֹ שֶׁהִמְחָה אֶת הַחֵלֶב וּגְמָעוֹ - טָהוֹר. כְּרָכָהּ בְּחַזֶּרֶת וּבְלָעָהּ - טָמֵא. בַּסִּיב וּבְלָעָהּ - טָהוֹר. הֱקִיאָהּ וְהִיא בְּבֵית הַבְּלִיעָה - מְטַמֵּא אֶחָד וּפוֹסֵל אֶחָד. הֱקִיאָהּ וְחָזַר וּבְלָעָהּ וְהִיא בְּבֵית הַבְּלִיעָה - מְטַמֵּא שְׁנַיִם וּפוֹסֵל אֶחָד. בְּלָעָהּ וְאֵין בָּהּ כַּזַּיִת - טָהוֹר מִכְּלוּם. נָטַל צִפּוֹר וַאֲכָלָהּ, אִם יֵשׁ בָּהּ כַּזַּיִת - טָמֵא, וְאִם לָאו - טָהוֹר: נִבְלַת הַבְּהֵמָה בְּפָנָיו בְּתוֹךְ פִּיו - טָמֵא, וּבְבֵית הַבְּלִיעָה - טָהוֹר. נִבְלַת הָעוֹף בְּפָנָיו וּבְתוֹךְ פִּיו - טָהוֹר. וּבְבֵית הַבְּלִיעָה - טָמֵא. נִמְצֵאתָ אוֹמֵר: בְּמָקוֹם שֶׁזּוֹ מְטַמְּאָה - זוֹ מְטַהֶרֶת, וּבְמָקוֹם שֶׁזּוֹ מְטַהֶרֶת - זוֹ מְטַמְּאָה. נִבְלַת עוֹף טָמֵא - כְּבֵחֲצִי פְּרַס לִפְסֹל אֶת הַגּוּיָה. וְזוֹ אֶחָד מִשְּׁלִשָּׁה עָשָׂר דָּבָר שֶׁבֵּין נִבְלַת עוֹף טָהוֹר וּבֵין נִבְלַת עוֹף טָמֵא. נִבְלַת עוֹף טָמֵא, כַּזַּיִת - בְּבֵית

הַשָּׁלֵם

תּוֹסֶפְתָּא

הַבְלִיעָה, כַּבֵּיצָה - לְטַמֵּא טְמֵאַת אוֹכָלִין; דִּבְרֵי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ. רַבִּי אֶלְיעֶזֶר אוֹמֵר: זֶה וָזֶה כַּזַּיִת. וְרַבִּי חֲנִינָא אוֹמֵר: זֶה וָזֶה כַּבֵּיצָה:

ז. הָאוֹכֶל אֵבֶר מִן הַחַי מִן הַבְּהֵמָה מִן הַחַיָּה וּמִן הָעוֹפוֹת טְמֵאִים - חֲרֵי זֶה לוֹקֶה שְׁמוֹנִים; דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. וְרַבִּי אֶלְעָזָר וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵינוֹ לוֹקֶה אֶלָּא אַרְבָּעִים; הָאוֹכֵל אֵבֶר מִן הַחַי מִן הַבְּהֵמָה מִן חַיָּה, מֵעוֹפוֹת טְהוֹרִין - כָּל שֶׁהוּא. וּמִן הַטְּמֵאִין - עַד שֶׁיְּהֵיוּ בּוֹ כַּזַּיִת.

מַסֶּכֶת טְבוּל יוֹם פֶּרֶק רִאשׁוֹן

א. הַמַּכְנִיס חַלּוֹת בֵּין לְהַפְרִישָׁן בֵּין שֶׁלֹּא לְהַפְרִישָׁן, פָּרְשׁוּ וְאַחַר כָּךְ נָשְׁכָן - נִפְסָלוֹת בְּמִנְיָן. מוֹסִיף עֲלֵיהֶן הָאֹרֶז וּגְרִיס שֶׁל טַפִּיחַ, בִּזְמַן שֶׁאֵינָן קְלוּפִין. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אַף פּוֹלִין הַגַּמְלוֹנִין כַּיּוֹצֵא בָּהֶן - טְהוֹרִין בְּאַב הַטֻּמְאָה וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר בְּטְבוּל יוֹם; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: טְהוֹרִין בְּטְבוּל יוֹם וּטְמֵאִין בְּכָל הַטֻּמְאוֹת. מוֹסִיף עֲלֵיהֶן הָאֹרֶז וּגְרִיס שֶׁל טַפִּיחַ, בִּזְמַן שֶׁהֵן קְלוּפִין. הַתַּבְלִין וְהַשְּׁנוּנִיּוֹת - חִבּוּר בְּטְבוּל יוֹם וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר בְּכָל הַטֻּמְאוֹת. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר, רַבִּי מֵאִיר הָיָה אוֹמֵר: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּכִכָּרוֹת שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת, אֲבָל בְּכִכָּרוֹת שֶׁל נַחְתּוֹם - אֵינוֹ טָמֵא אֶלָּא הַקֶּצַח וְהַשּׁוּמְשְׁמִין וְהַשְּׁנוּנִיּוֹת בִּלְבַד.

ב. אֶחָד מַשְׁקֶה שֶׁנִּטְמָא בְּאַב הַטֻּמְאָה וְאֶחָד מַשְׁקֶה שֶׁנִּטְמָא בּוֹלֵד הַטֻּמְאָה - חֲרֵי הוּא תְּחִלָּה לָעוֹלָם. מְטַמֵּא חֲבֵרוֹ וַחֲבֵרוֹ אֶת חֲבֵרוֹ אֲפִלּוּ הֵן מֵאָה, חוּץ מִמַּשְׁקֶה טְבוּל יוֹם, שֶׁהֵן פּוֹסְלִין וְאֵינָן מְטַמְּאִין.

ג. חֹמֶר בַּיָּדַיִם מִטְּבוּל יוֹם, שֶׁהַיָּדַיִם מְטַמְּאוֹת אֶחָד וּפוֹסְלוֹת אֶחָד בַּקֹּדֶשׁ, וּפוֹסְלוֹת אֶת הַחַלִּין שֶׁנַּעֲשׂוּ עַל טָהֳרַת תְּרוּמָה, וּמְטַמְּאוֹת אֶת הַמַּשְׁקִין לַעֲשׂוֹת תְּחִלָּה. וְיֵשׁ יָדַיִם שֶׁמְּטַמְּאִין אוֹכְלֵי חַלִּין, בְּאֵלּוּ יָדַיִם? בְּיָדַיִם תְּחִלּוֹת, וְכָל שֶׁאֵינוֹ חִבּוּר בְּטְבוּל יוֹם - חִבּוּר בְּיָדַיִם. חֹמֶר בְּאוֹכְלִין שֶׁאֵין בְּמַשְׁקִין, וּבְמַשְׁקִין מַה שֶּׁאֵין בְּאוֹכְלִין, שֶׁהָאוֹכְלִין יֵשׁ לָהֶן יָדוֹת וְאֵין צְרִיכָה מַחְשָׁבָה לְאוֹכְלִין, וּסְפִיקָן לְטַמֵּא אֲחֵרִים - טָמֵא, וְאֵין לָהֶם טָהֳרָה מִטַּמְאָתָן. חֹמֶר בְּמַשְׁקִין, שֶׁהַמַּשְׁקִין לְעוֹלָם תְּחִלָּה, לְטַמֵּא אֶת הַמַּשְׁקִים לִהְיוֹת תְּחִלָּה, וְאֶת הָאוֹכְלִין לִהְיוֹת שְׁנִיִּים, וּלְטַמֵּא כְּלֵי שֶׁטֶף מֵאֲחוֹרָיו וּכְלֵי חֶרֶס מֵאֲוִירוֹ. וְיֵשׁ מֵהֶם שֶׁנַּעֲשׂוּ אַב הַטֻּמְאָה לְטַמֵּא אָדָם, לְטַמֵּא בְּגָדִים, וּמְטַמְּאִין בְּכָל שֶׁהוּא, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּאוֹכְלִין. חֹמֶר בְּמַיִם מַה שֶּׁאֵין בְּמַשְׁקִין וּבְמַשְׁקִין מַה שֶּׁאֵין בְּמַיִם, שֶׁהַמַּיִם נַעֲשִׂין אַב הַטֻּמְאָה לְטַמֵּא אָדָם וּלְטַמֵּא בְּגָדִים, וּפוֹסְלִין אֶת הַמְּקֻוֶּה בִּשְׁלֹשֶׁת לוֹגִין, וְאֶת הַגּוּף בִּשְׁלֹשֶׁת לוֹגִין, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּמַשְׁקִין. חֹמֶר בְּמַשְׁקִין שֶׁהַמַּשְׁקִין אֵין לָהֶם טָהֳרָה מִטַּמְאָתָן, וְאֵין טְהוֹרִין בְּגוּף, וּפוֹסְלִין אֶת הַמְּקֻוֶּה בְּשִׁנּוּי מַרְאֶה, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּמַיִם.

ד. אֲחוֹרֵי כֵלִים שֶׁנִּטְמְאוּ בְּמַשְׁקִין, רַבִּי אֶלְיעֶזֶר אוֹמֵר: מְטַמְּאִין אֶת הַמַּשְׁקִין וְאֵין פּוֹסְלִין אֶת הָאוֹכְלִין, וַחֲלָכָה כְּדִבְרָיו. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: מְטַמְּאִין אֶת הַמַּשְׁקִין וּפוֹסְלִין אֶת הָאוֹכְלִין. וְקַל וָחוֹמֶר, וּמַה אִם טְבוּל יוֹם שֶׁאֵינוֹ מְטַמֵּא מַשְׁקֶה חַלִּין - פּוֹסֵל אוֹכְלֵי תְרוּמָה. אֲחוֹרֵי כֵלִים שֶׁהֵן מְטַמְּאִים מַשְׁקֶה חַלִּין, דִּין הוּא שֶׁיִּפְסְלוּ אוֹכְלֵי תְרוּמָה. שִׁמְעוֹן אָחִי עֲזַרְיָה אוֹמֵר: חְלוּף הַדְּבָרִים! מַה אִם טְבוּל יוֹם שֶׁהוּא פּוֹסֵל אוֹכְלֵי תְרוּמָה אֵינוֹ מְטַמֵּא מַשְׁקֶה חַלִּין, אֲחוֹרֵי כֵלִים שֶׁאֵינָן פּוֹסְלִין אוֹכְלֵי תְרוּמָה, דִּין הוּא שֶׁאֵינָן מְטַמְּאִין מַשְׁקֶה חַלִּין. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: רְאֵה אֵיךְ הֲלָכָה זוֹ נֶחְלְקוּ עָלֶיהָ אֲבוֹת הָרִאשׁוֹנִים, וְדָנוּ דִּבְרֵי תוֹרָה מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים וְדִבְרֵי סוֹפְרִים מִדִּבְרֵי תוֹרָה.

מַסֶּכֶת טְבוּל יוֹם פֶּרֶק שֵׁנִי

א. עִסָּה שֶׁקָּרְאָהּ שֵׁם חַלָּתָהּ בְּצָפוּנָהּ, וְכֵן קְשׁוּת שֶׁקָּרָא שֵׁם תְּרוּמָה בְּצָפוּנָהּ - חֲרֵי זֶה חִבּוּר. נִטְלָה חַלָּתָהּ מִתּוֹכָהּ וְאַחַר כָּךְ חָזְרָה לְתוֹכָהּ - חֲרֵי זוֹ אֵינוֹ חִבּוּר. הַמְּקֻפָּה וְהַחֲמִיטָה שֶׁל חַלִּין, וְהַשֶּׁמֶן שֶׁל תְּרוּמָה צָף עַל גַּבֵּיהֶן, נָגַע טְבוּל יוֹם בַּשֶּׁמֶן - לֹא פָסַל

תּוֹסֶפְתָּא

אֶלָּא הַשֵּׁמֶן. וְכֵן הַשֵּׁמֶן שֶׁהוּא צָף עַל גַּבֵּי הַיַּיִן. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בֶּן רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָה אוֹמֵר: בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים אֵינוֹ חִבּוּר. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: חִבּוּר. טָבוּל יוֹם שֶׁהָיָה תּוֹרֵם אֶת הַבּוֹר, וְנָפְלָה הֵימֶנּוּ חֲבִית שֶׁל תְּרוּמָה וְשִׁקְּעָה בַּבּוֹר (שֶׁל יַיִן), מִן הַשָּׁפָה וּלְפָנִים - חִבּוּר. מִן הַשָּׁפָה וְלַחוּץ - אֵינוֹ חִבּוּר. וְאִם הָיָה פְּטוּס, אֲפִלּוּ יֵשׁ בּוֹ מֵאָה כּוֹר - כֻּלּוֹ חִבּוּר.

ב. חֲבִית שֶׁנִּקְּבָה בֵּין מִשּׁוּלֶיהָ בֵּין מִצִּדֶּיהָ, וְנָגַע בָּהּ טָבוּל יוֹם - טְמֵאָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מִפִּיהָ וּמִשּׁוּלֶיהָ - חִבּוּר. מִפִּיהָ - מִפָּנֶיהָ שֶׁהַמַּשְׁקֶה מָשׁוּךְ לְתוֹךְ יָדוֹ. וּמִשּׁוּלֶיהָ מִפָּנֶיהָ שֶׁהַמַּשְׁקֶה גָּרוּר עַל גַּבֵּי יָדוֹ. אֲבָל מִן הַצְּדָדִין - יַעֲלֶה בְּאֶחָד וּמֵאָה. בְּעִבּוּעַ שֶׁבַּחֲבִית שֶׁנִּקַּב וּמָכְנוֹן מִבִּפְנִים לְבַחוּץ; רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בְּכֻלָּן, מִן הַצְּדָדִין - יַעֲלֶה בְּאֶחָד וּמֵאָה. מַעֲשֶׂה שֶׁבְּעִבַּע יַיִן בַּעֲרָב, וּבְאוּ וְשָׁאֲלוּ אֶת רַבִּי יְהוּדָה וְאָמַר: יַעֲלֶה בְּאֶחָד וּמֵאָה.

ג. אֹכֶל שֶׁנִּפְרַס וּמְעוּרֶה בְּמִקְצָת, אִם יֵשׁ לוֹ יַד - אוֹחֵזִין אוֹתוֹ בְּיָד. עָלֶה - אוֹחֵזִין אוֹתוֹ בֶּעָלֶה. יֵשׁ לוֹ זֶה וְזֶה - אוֹחֵז בְּאֵיזוֹ מֵהֶן שֶׁיִּרְצֶה, אֵין לוֹ לֹא זֶה וְלֹא זֶה; רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: בַּגָּדוֹל. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בַּקָּטָן. רַבִּי נְחֶמְיָה אוֹמֵר: בַּטָּהוֹר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: בַּטָּמֵא. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּטָבוּל יוֹם, אֲבָל בִּשְׁאָר כָּל הַטֻּמְאוֹת - הֲרֵי זוֹ חִבּוּר. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: אֶחָד טָבוּל יוֹם וְאֶחָד כָּל הַטֻּמְאוֹת, שְׁנִמְשָׁךְ עִמּוֹ - חִבּוּר. וְשֶׁאֵינוֹ נִמְשָׁךְ עִמּוֹ - אֵינוֹ חִבּוּר.

ד. עִסָּה שֶׁנִּדְמְעָה אוֹ שֶׁנִּתְחַמְּצָה בְּשְׁאוֹר שֶׁל תְּרוּמָה - נִתְחַיֶּבֶת בַּחַלָּה, וְאֵינָהּ נִפְסֶלֶת בְּטָבוּל יוֹם; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמְרִים: אֵין חַיֶּבֶת בַּחַלָּה וְנִפְסֶלֶת בְּטָבוּל יוֹם. אָמַר רַבִּי מְנַחֵם בַּר יוֹסֵי: אֲמַרְתִּי לִפְנֵי אַבָּא, אִי אַתָּה מוֹדֶה בַּמִּקָּפָה וּבַחֲמִיטָה שֶׁל חִלִּין, וְהַשּׁוּם וְהַשֶּׁמֶן שֶׁל תְּרוּמָה צָף עַל גַּבֵּיהֶן, שֶׁאִם נָגַע טָבוּל יוֹם בְּמִקְצָתוֹ - לֹא פָסַל אֶלָּא מְקוֹם מַגָּעוֹ בִּלְבַד. אָמַר לִי: זֶה מִן אֶחָד וְזֶה שְׁנֵי מִינִין.

הַשָּׁלֵם

ה. יֶרֶק שֶׁל תְּרוּמָה וּבֵיצָה טְרוּפָה נְתוּנָה עַל גַּבָּיו, וְנָגַע טָבוּל יוֹם בַּבֵּיצָה, כָּל הַסֵּדֶר הָעֶלְיוֹן - חִבּוּר; דִּבְרֵי רַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי שִׁמְעוֹן. רַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי יְהוּדָה אוֹמְרִים: אֵינוֹ חִבּוּר, אֶלָּא הַקֶּלַח שֶׁכְּנֶגֶד יָדוֹ. עַל זוֹ הֵעִיד רַבִּי יִשְׁמָעֵאל לִפְנֵי חֲכָמִים בַּכֶּרֶם בְּיַבְנֶה, שֶׁאֵינוֹ חִבּוּר אֶלָּא הַקֶּלַח שֶׁכְּנֶגֶד יָדוֹ. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: לֹא עַל זוֹ הֵעִיד, אֶלָּא עַל הָעֶשְׁוִי כְּמוֹ כּוֹבַע שֶׁאֵינוֹ חִבּוּר.

ו. חוּט שֶׁל בֵּיצָה שֶׁקָּרַם עַל דָּפְנָהּ שֶׁל לְפָס, וְנָגַע בָּהּ טָבוּל יוֹם, מִן הַשָּׁפָה וּלְפָנִים - חִבּוּר, מִן הַשָּׁפָה וְלַחוּץ - אֵינוֹ חִבּוּר. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אַף מִן הַשָּׁפָה וּלְפָנִים, כָּל שֶׁנִּקְלָף עִמּוֹ - חִבּוּר, וְכָל שֶׁאֵינוֹ נִקְלָף עִמּוֹ - אֵינוֹ חִבּוּר. בֵּיצִים שֶׁנִּקְּפָן לְתוֹךְ הַקְּעָרָה - אֵינָהּ חִבּוּר. הִתְחִיל לְטָרְפָן - אֵינוֹ חִבּוּר. טָרְפָן בְּמַשְׁקִים - הֲרֵי הוּא חִבּוּר. בֵּיצִים שֶׁנִּקְּפָן בְּטוֹפַח - אֵינָם חִבּוּר. הִתְחִיל לְטָרְפָן - אֵינָם חִבּוּר. טָרְפָן בְּמַשְׁקִין - חִבּוּר. טָרְפָן בְּמֵי עַצְמָן - לֹא הִכְשִׁירוּ, הֲרֵי הֵן כְּעִגּוּלֵי דְּבֵלָה. עִגּוּלֵי דְּבֵלָה שֶׁנִּפְלוּ מִשְּׁקִין עַל מִקְצָתָן - הֲרֵי זֶה קוֹצֶה הֵימֶנּוּ עִבֵּי שָׁלֹשׁ אֲצְבָּעוֹת עַל רֹחַב מְלֹא קְצִיעָה; דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵינוֹ נוֹטֵל (הֵימֶנּוּ) אֶלָּא מְקוֹם מַשְׁקֶה בִּלְבַד. אָמַר רַבִּי: נִרְאִין דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה בִּדְבֵלָה שְׁמֵנָה שֶׁלֹּא גָּרְסָה, וְדִבְרֵי חֲכָמִים בִּדְבֵלָה שְׁמֵנָה שֶׁגָּרְסָה.

ז. מַשְׁקֶה טָבוּל יוֹם - כַּטָּהוֹר; דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: בַּטָּמֵא. הָאִשָּׁה שֶׁהִיא טְבוּלַת יוֹם - לָשָׁה לָהּ עִסָּה וְקוֹצָה הֵימֶנָּה חַלָּה, וּמַפְרֶשֶׁת חַלָּתָהּ וּמַנַּחְתָּהּ בְּכִפְיָשָׁה אוֹ בְּאַנְחוּתָא, וּמַקֶּפֶת וְקוֹרֵא לָהּ שֵׁם, מִפְּנֵי שֶׁהִיא שְׁלִישִׁי, וְהַשְּׁלִישִׁי טָהוֹר בְּחִלִּין, וְעַל כֵּן אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: דָּבָר חָדָשׁ שֶׁחִדְּשׁוּ סוֹפְרִים וְאֵין לִי מַה אָשִׁיב.

ח. הַתּוֹרֵם אֶת הַבּוֹר וּנְתָנָהּ בְּמָקוֹם שֶׁלֹּא תִתְגַּלְגֵּל וְתַגִּיעַ לַבּוֹר, וְחָזַר וּנְתָנָהּ בְּמָקוֹם שֶׁתִּתְגַּלְגֵּל וְתַגִּיעַ לַבּוֹר, וְנִשְׁפְּכָה - הֲרֵי זֶה שָׁלֵם. הָיָה תּוֹרֵם אֶת הַבּוֹר וְנִסְדְּקָה, חֲבִית אוֹ נִשְׁפְּכָה, אִם יָרַד הֵימֶנָּה כְּדֵי דְּמוּעַ - אֵינוֹ

תּוֹסֶפְתָּא

שָׁלֵם, וְאִם לָאו - הֲרֵי זֶה שָׁלֵם. הָיָה תּוֹרֵם אַרְבַּע חֲמֵשׁ חָבִיּוֹת כְּאַחַת, אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא יָרַד מִכָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּדֵי דְּמוּעַ - אֵינוֹ שָׁלֵם, אִם הָיָה תּוֹרֵם זֶה אַחַר זֶה - הֲרֵי הוּא שָׁלֵם, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַתָּנָה עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: בְּכָלָן, אִם הָיָה הֶדְיוֹט וְלֹא הִתְנָה, תְּנַאי בֵּית דִּין הוּא.

מַסֶּכֶת יָדַיִם פֶּרֶק רִאשׁוֹן

א. מֵי רְבִיעִית - נוֹתְנִין לְאֶחָד אֲבָל לֹא לִשְׁנַיִם. מֻחֲצִי לוֹג - לִשְׁלֹשָׁה אֲבָל לֹא לְאַרְבָּעָה. וּמְלוֹג - לַחֲמִשָּׁה אֲבָל לֹא לַעֲשָׂרָה וְלֹא לְמֵאָה. מוֹסִיפִים עַל הָרִאשׁוֹנִים וְאֵין מוֹסִיפִים עַל הַשְּׁנִיִּים; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: מֵי רְבִיעִית נוֹתְנִין לְאֶחָד אַף לִשְׁנַיִם. וּמֻחֲצִי לוֹג - לִשְׁלֹשָׁה אַף לְאַרְבָּעָה. מִלּוֹג - לַחֲמִשָּׁה, אַף לַעֲשָׂרָה וְאַף לְמֵאָה. מוֹסִיפִין עַל הַשְּׁנִיִּים וְאֵין מוֹסִיפִין עַל הָרִאשׁוֹנִים. כֵּיצַד? נָטַל אֶת הָרִאשׁוֹנִים וְשִׁפְשֵׁף וְחָזַר וְנָטַל אֶת הַשְּׁנִיִּים, וְאֵין בָּהֶן כְּדֵי שֶׁיַּגִּיעַ לְפָרֶק - הֲרֵי זֶה מוֹסִיף עֲלֵיהֶן. אֶחָד הַנּוֹטֵל בְּיָדוֹ אַחַת, וְאֶחָד הַנּוֹטֵל בִּשְׁתֵּי יָדָיו, וְאֶחָד יָדוֹ שֶׁל גָּדוֹל, וְאֶחָד יָדוֹ שֶׁל קָטָן - צָרִיךְ לִטּוֹל מֵי רְבִיעִית. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: שְׁתֵּי יָדָיו שֶׁל שְׁנַיִם - נִדּוֹן כִּשְׁנֵי אֲנָשִׁים. כֵּיצַד? שְׁנַיִם שֶׁנִּטְּלוּ לִשְׁתֵּי יְדֵיהֶן מִן רְבִיעִית, לֹא יַחֲזֹר הָרִאשׁוֹן וְיִטֹּל יָדָיו מִשְּׁיָרֵי רְבִיעִית:

ב. הַנּוֹטֵל יָדָיו מִשְּׁטִיפָה אַחַת - צָרִיךְ לִטּוֹל מֵרְבִיעִית; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: לִשְׁתֵּי יָדָיו צָרִיךְ לִטּוֹל מֵרְבִיעִית. מִיָּדוֹ אַחַת, אֲפִלּוּ נוֹטֵל מִשְּׁיָרֵי רְבִיעִית - כָּשֵׁר. וְצָרִיךְ לְשַׁפְשֵׁף אֶת יָדָיו. שִׁפְשְׁפָהּ בַּחֲבֵרְתָּהּ - טְמֵאָה. בְּרֹאשׁ אוֹ בַּכֹּתֶל - טְהוֹרָה. חָזַר וְנָגַע

הַשָּׁלֵם

בָּהֶן - טְמֵאָה. כָּל הַחוֹצְצִין בַּגּוּף, חוֹצְצִין בַּיָּדַיִם, וּבְקִדּוּשׁ יָדַיִם וְרַגְלַיִם בַּמִּקְדָּשׁ. הַנּוֹטֵל יָדָיו, צָרִיךְ לִטּוֹל מֵי רְבִיעִית. וְקִדּוּשׁ יָדַיִם וְרַגְלַיִם בַּמִּקְדָּשׁ, אֵין לְךָ שִׁעוּר:

ג. מְגוּפָּה שֶׁהִתְקִינָהּ לִכְלִי, נוֹטְלִין מִמֶּנּוּ לַיָּדַיִם. הַחֻמֶּת וְהַכְּפִישָׁה, אַף עַל פִּי שֶׁפְּחוּתִין - נוֹטְלִין מֵהֶן לַיָּדַיִם. הַשַּׁק וְהַקֻּפָּה, אַף שֶׁמְּקֻבָּלִין - אֵין נוֹטְלִין בָּהֶן אֶת הַיָּדַיִם. הַשְּׂדֵה וְהַתֵּבָה וְהַמִּגְדָּל, בִּזְמַן שֶׁאֵין עֲשׂוּיִין לְאָהֳלִין - נוֹטְלִין מֵהֶם לַיָּדַיִם. וּבִזְמַן שֶׁהֵן עֲשׂוּיִם לְאָהֳלִים - אֵין נוֹטְלִין מֵהֶן לַיָּדַיִם:

ד. אֵין הַכֹּהֲנִים מְקַדְּשִׁין בְּמִקְדָּשׁ אֶלָּא בִּכְלִי, וְאֵין מַשְׁקִין אֶת הַסּוֹטוֹת אֶלָּא בִּכְלִי, וְאֵין מְטַהֲרִין אֶת הַמְצֹרָעִים אֶלָּא בִּכְלִי. שׁוּלֵי כְּלִי עֵץ כְּלֵי עֶצֶם כְּלֵי זְכוּכִית - אֵין נוֹטְלִין מֵהֶן לַיָּדַיִם. קְרָקְסָן, שָׁפָן, וַעֲשָׂאָן כֵּלִים - נוֹטְלִין מֵהֶם לַיָּדַיִם אִם יֵשׁ לָהֶם קִבְּלַת רְבִיעִית. שִׁבְרֵי כְּלֵי חֶרֶס שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן כְּדֵי קִבְּלַת רְבִיעִית - נוֹטְלִין מֵהֶן לַיָּדַיִם:

ה. הַחוֹקֵק בְּאַמַּת הַמַּיִם וְעָשָׂה בָהּ בֵּית קִבָּלָה, אַף עַל פִּי שֶׁתִּלְשׁוֹהָ מַיִם וְחִבְּרוֹהָ - אֵין מְמַלְאִין בָּהּ, וְאֵין מְקַדְּשִׁין בָּהּ, וְאֵין מַזִּין הֵימֶנָּה, וְאֵינָהּ צְרִיכָה צְמִיד פָּתִיל, וְאֵינָהּ פּוֹסֶלֶת אֶת הַמְקֻוֶּה. חִשֵּׁב עָלֶיהָ אַחַר תִּלִּישָׁתָהּ אוֹ שֶׁתִּלְשָׁהּ וְחִבְּרָהּ - מְמַלְאִין בָּהּ וּמְקַדְּשִׁין בָּהּ, וּמַזִּין מַיִם הֵימֶנָּה, וּצְרִיכָה צְמִיד פָּתִיל, וּפוֹסֶלֶת אֶת הַמְקֻוֶּה:

ו. הַמַּיִם שֶׁנִּפְסְלוּ מִשְּׁתִית הַבְּהֵמָה, רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: בְּקַרְקַע מַטְבִּילִים וְאֵין נוֹטְלִין מֵהֶן אֶת הַיָּדַיִם. הַמַּיִם שֶׁהַנַּחְתּוֹם מַטְבִּיל בָּהֶן גְּלוּסְקָאוֹת, אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא נִשְׁתַּנּוּ מַרְאֵיהֶן - פְּסוּלִים. וּכְשֶׁהוּא נוֹטֵל וְנוֹתְנוֹ עַל גַּבֵּי כִּכָּרוֹ, אִם נִשְׁתַּנּוּ מַרְאֵיהֶן - פְּסוּלִים, וְאִם לָאו - כְּשֵׁרִים. מַיִם שֶׁלִּפְנֵי הַנָּפַח, אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא נִשְׁתַּנּוּ מַרְאֵיהֶן - אֵין נוֹטְלִין מֵהֶן לַיָּדַיִם, מִפְּנֵי שֶׁבְּיָדוּעַ שֶׁנַּעֲשׂתָה מֵהֶן מְלָאכָה. מַיִם שֶׁלִּפְנֵי הַסֵּפֶר, אִם נִשְׁתַּנּוּ מַרְאֵיהֶן - פְּסוּלִין, וְאִם לָאו - כְּשֵׁרִין.

תּוֹסֶפְתָּא

ז. הַכֹּל כְּשֵׁרִים לִתֵּן לַיָּדַיִם, אֲפִלּוּ טְמֵא מֵת, אֲפִלּוּ בּוֹעֵל נִדָּה. כָּל שֶׁאֵינוֹ מְטַמֵּא אֶת הַמַּיִם בְּמַשָּׂא - כָּשֵׁר לִתֵּן לַיָּדַיִם. הַנּוֹתֵן לַיָּדַיִם, הַנּוֹטֵל הָיָה מִתְכַּוֵּן, וְהַנּוֹתֵן אֵין מִתְכַּוֵּן. הַנּוֹתֵן מִתְכַּוֵּן, וְהַנּוֹטֵל אֵין מִתְכַּוֵּן - יָדָיו טְהוֹרוֹת. וְרַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: יָדָיו טְמֵאוֹת:

ח. הִפְקִיעוּ אֶת הַמּוּלְיָר וְנָטַל הֵימֶנּוּ לַיָּדַיִם, אוֹ שֶׁנָּטַל מִן הַסִּילוֹן שֶׁיֵּשׁ בּוֹ כְּדֵי קַבָּלַת רְבִיעִית - יָדָיו טְהוֹרוֹת. וּמוֹדֶה רַבִּי יוֹסֵי: שֶׁאִם הֵנִיחַ חָבִית בֵּין בִּרְכָּיו אוֹ בֵּין אֶצְיְלָיו וְנָטַל - שֶׁיָּדָיו טְהוֹרוֹת:

ט. הָיוּ לְפָנָיו שְׁתֵּי כוֹסוֹת, בְּאַחַת נֶעֱשְׂתָה בּוֹ מְלָאכָה, וּבְאַחַת לֹא נֶעֱשְׂתָה בּוֹ מְלָאכָה. נָטַל מֵאֶחָד מֵהֶן לִשְׁתֵּי יָדָיו, וְעָשָׂה טָהֳרוֹת - טָהוֹרוֹת. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: מִן הַשֵּׁנִי וְעָשָׂה טָהֳרוֹת - טְהוֹרוֹת. מִן הָרִאשׁוֹן וְלֹא עָשָׂה טָהֳרוֹת, מִן הַשֵּׁנִי וְעָשָׂה טָהֳרוֹת - טְהוֹרוֹת. מִן הָרִאשׁוֹן וְעָשָׂה טָהֳרוֹת, מִן הַשֵּׁנִי וְעָשָׂה טָהֳרוֹת - טְהוֹרוֹת. מִן הָרִאשׁוֹן וְעָשָׂה טָהֳרוֹת, מִן הַשֵּׁנִי וְעָשָׂה טָהֳרוֹת - אֲפִלּוּ וְאֲפִלּוּ מָנָּחוֹת, אֲפִלּוּ וְאֲפִלּוּ תְּלוּיוֹת: הָיוּ לְפָנָיו שְׁתֵּי כוֹסוֹת, אֶחָד טָמֵא וְאֶחָד טָהוֹר, וְנָטַל מֵאֶחָד מֵהֶן לִשְׁתֵּי יָדָיו וְעָשָׂה טָהֳרוֹת - טָהוֹרוֹת. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: תְּלוּיוֹת. מִן הָרִאשׁוֹן וְלֹא עָשָׂה טָהֳרוֹת, מִן הַשֵּׁנִי וְעָשָׂה טָהֳרוֹת - טְהוֹרוֹת. מִן הָרִאשׁוֹן וְעָשָׂה, מִן הַשֵּׁנִי וְעָשָׂה - אֲפִלּוּ וְאֲפִלּוּ מָנָּחוֹת, הֲרֵי אֲפִלּוּ מוּכְיָחוֹת. נֶאֱכָלוֹת רִאשׁוֹנוֹת, אוֹ שֶׁנִּטְמְאוּ, אוֹ שֶׁנֶּאֱבְדוּ, מִשֶּׁנַּעֲשׂוּ שְׁנִיּוֹת, שְׁנִיּוֹת - תְּלוּיוֹת. נָטַל יָדוֹ אַחַת וְעָשָׂה טָהֳרוֹת, שְׁנִיָּה וְעָשָׂה - אֲפִלּוּ וְאֲפִלּוּ מָנָּחוֹת, הֲרֵי אֲפִלּוּ תְּלוּיוֹת. הָיוּ יָדָיו אַחַת טְהוֹרָה וְאַחַת טְמֵאָה, וּלְפָנָיו שְׁתֵּי כוֹסוֹת, אֶחָד טָמֵא וְאֶחָד טָהוֹר, וְנָטַל מֵאֶחָד מֵהֶן לִשְׁתֵּי יָדָיו אוֹ לְיַד אַחַת, וְעָשָׂה טָהֳרוֹת - טָהֳרוֹתָיו טְהוֹר. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: הַטְּמֵאָה - בְּטֻמְאָתָהּ. הָיוּ יָדָיו אַחַת טְמֵאָה וְאַחַת טְהוֹרָה, וּלְפָנָיו שְׁתֵּי כַּרִּים אֶחָד טָמֵא וְאֶחָד טָהוֹר, וְנָגְעוּ שְׁתֵּי יָדָיו בְּכַרִּ אֶחָד, בֵּין בְּבַת אַחַת בֵּין בָּזֶה אַחַר זֶה, אוֹ שֶׁנָּגְעָה יָדוֹ אַחַת בִּשְׁנֵי כַּרִּים זֶה אַחַר זֶה, הַיָּדַיִם וְהַכַּרִּים - תְּלוּיוֹת. נָגְעָה יָדוֹ אַחַת בִּשְׁנֵי

הַשָּׁלֵם

כַּרִּים כְּאַחַת, הַיָּדַיִם - כְּמוֹת שֶׁהָיוּ, וְהַכַּרִּים - יִשָּׂרְפוּ:

מַסֶּכֶת יָדַיִם פֶּרֶק שֵׁנִי

א. הַכֹּהֲנִים מְקֻדָּשִׁים בַּמִּקְדָּשׁ בְּיָדַיִם עַד הַפֶּרֶק, וּבָרֶגֶל עַד הַסּוֹבֵךְ. הַנּוֹטֵל יָדָיו, לֹא יֹאמַר: הוֹאִיל וְהָרִאשׁוֹנִים טְמֵאִים הֲרֵינִי נוֹטֵל בְּטְמֵאִים. וְאִם עָשָׂה כֵּן - יָדָיו טְמֵאוֹת. הַנּוֹטֵל אֶת יָדָיו - צָרִיךְ לְנַגְּבָם. הַמַּטְבִּיל אֶת יָדָיו - אֵינוֹ צָרִיךְ לְנַגְּבָם. הַנּוֹטֵל אֶת יָדָיו - צָרִיךְ לְהַגְבִּיהַּ אֶת יָדָיו שֶׁלֹּא יַצְאוּ הַמַּיִם חוּץ לַפֶּרֶק וַיַּחְזְרוּ וְיִטַּמְּאוּ אֶת יָדָיו, אֲבָל הַמַּטְבִּיל יָדָיו - אֵינוֹ צָרִיךְ לְהַגְבִּיהַּ אֶת יָדָיו. הַנּוֹטֵל אֶת יָדָיו, אִם נִתְכַּוֵּן - יָדָיו טְהוֹרוֹת. וְאִם לָאו - טְמֵאוֹת. וְכֵן הַמַּטְבִּיל אֶת יָדָיו, אִם נִתְכַּוֵּן - יָדָיו טְהוֹרוֹת. וְאִם לָאו - יָדָיו טְמֵאוֹת. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: נָטַל אֶת הָרִאשׁוֹנִים וְאַחַר כָּךְ נִמְצָא עַל יָדָיו יַבְחוּשׁ וְכָל שֶׁבְּרֵיתוֹ מִן הַמַּיִם - יָדָיו טְהוֹרוֹת. הַנּוֹטֵל יָדָיו, אִם הָלְכוּ הַמַּיִם עַד הַפֶּרֶק - יָדָיו טְהוֹרוֹת. וְאִם לָאו - יָדָיו טְמֵאוֹת. סָפֵק הָלְכוּ סָפֵק לֹא הָלְכוּ - יָדָיו טְהוֹרוֹת. וְרַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: יָדָיו טְמֵאוֹת.

ב. נָטַל אֶת הָרִאשׁוֹנִים, זוֹ לְעַצְמָהּ וְזוֹ לְעַצְמָהּ, וְנִמְלַךְ וְנָטַל אֶת הַשֵּׁנִיִּים לִשְׁתֵּי יָדָיו כְּאַחַת - טְמֵאוּ זוֹ אֶת זוֹ. נָטַל אֶת הָרִאשׁוֹנִים לִשְׁתֵּי יָדָיו, וְנִמְלַךְ וְנָטַל אֶת הַשֵּׁנִיִּים זוֹ לְעַצְמָהּ וְזוֹ לְעַצְמָהּ, אִם נִתְכַּוֵּן - יָדָיו טְהוֹרוֹת, וְאִם לָאו - טְמֵאוֹת. נָטַל אֶת הָרִאשׁוֹנִים לִשְׁתֵּי יָדָיו, וְנִטְמָא אַחַת מֵהֶן, הֲרֵי זֶה נוֹטֵל אֶת הַשֵּׁנִיָּה בִּשְׁנַיִם וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ. נָטַל אֶת הָרִאשׁוֹנִים חוּץ לַפֶּרֶק, וְנָטַל אֶת הַשְּׁנִיִּים עַל גַּבֵּיהֶן, וְנָפַל כְּכָר תְּרוּמָה, מִן הַפֶּרֶק וְלִפְנִים - טָמֵא. מִן הַפֶּרֶק וְלַחוּץ - טָהוֹר. נָטַל אֶת הָרִאשׁוֹנִים וְאֶת הַשְּׁנִיִּים וְיָצְאוּ חוּץ לַפֶּרֶק, וְנָפַל כְּכָר תְּרוּמָה טָמֵא, וְהַדִּין נוֹתֵן שֶׁיְּהֵא טָהוֹר, וּמַה אִם מֵי גְּשָׁמִים שֶׁאֵינָן מְטַהֲרִים אֶת הַמַּיִם שֶׁעַל גַּבֵּי הַיָּד - מְטַהֲרִין אֶת הַמַּיִם שֶׁעַל גַּבֵּי הָאָרֶץ. שְׁנִיִּים שֶׁמְּטַהֲרִין אֶת הַמַּיִם שֶׁעַל גַּבֵּי הַיָּד, דִּין הוּא שֶׁיְּטַהֲרוּ אֶת הַמַּיִם שֶׁעַל גַּבֵּי הָאָרֶץ.

תּוֹסֶפְתָּא

ג. נוֹטְלִין אַרְבָּעָה אוֹ חֲמִשָּׁה זֶה בְּצַד זֶה וְאֵינָן חוֹשְׁשִׁין מִשּׁוּם אַרְבָּעָה דְּבָרִים: מִשּׁוּם שֶׁנִּטְמְאוּ, וּמִשּׁוּם שֶׁלֹּא נִטְלוּ מִן הָרְבִיעִית, וּמִשּׁוּם שֶׁנַּעֲשְׂתָה בָּהֶן מְלָאכָה, וּמִשּׁוּם שֶׁלֹּא נִטְלוּ מִן הַכְּלִי, אֲבָל הַנּוֹטֵל וְהַנּוֹתֵן לַחֲבֵרוֹ בְּחָפְנָיו - יָדָיו טְמֵאוֹת, שֶׁמָּא תְּחִלָּה לֹא נָטַל מִן הַכְּלִי. שְׁנַיִם שֶׁנָּטְלוּ שְׁתֵּי יְדֵיהֶן, זֶה שְׁמֹאלִית וְזֶה שְׁמִינִית, אַף עַל פִּי שֶׁמִּתְעָרְבִין בַּקְּלוּחַ - יְדֵיהֶן טְמֵאוֹת, שֶׁמִּתְחִלָּה לֹא נָטְלוּ מִן הָרְבִיעִית.

ד. אֵלּוּ פּוֹסְלִין לַיָּדַיִם: אֹכֶל רִאשׁוֹן, וְהַמַּדָּף, וְהַמַּשְׁקִין. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יְהוּדָה אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן: הַנּוֹגֵעַ בְּרִצּוּעָה - טָהוֹר, עַד שֶׁיִּגַּע בַּקְּצִיצָה. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן: הַנּוֹגֵעַ בַּקְּצִיצָה - טָהוֹר עַד שֶׁיִּגַּע בַּמְּזוֹזָה. סֵפֶר שֶׁבָּלָה, אִם יָכוֹל לְלַקֵּט הֵימֶנּוּ שְׁמוֹנִים וַחֲמִשָּׁה אוֹתִיּוֹת כְּפָרָשַׁת 'וַיְהִי בִּנְסֹעַ הָאָרוֹן' - מְטַמֵּא אֶת הַיָּדַיִם. מְגִלָּה שֶׁכָּתוּב בָּהּ שְׁמוֹנִים וַחֲמִשָּׁה אוֹתִיּוֹת כְּפָרָשַׁת 'וַיְהִי בִּנְסֹעַ הָאָרוֹן' - מְטַמֵּא אֶת הַיָּדַיִם. חִבֵּר בָּהּ יְרִיעוֹת אֲחֵרוֹת - הִיא מְטַמְּאָה אֶת הַיָּדַיִם, וְהַשְּׁאָר אֵינָהּ מְטַמְּאָה אֶת הַיָּדַיִם. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הַגִּלָּיוֹן שֶׁבַּסֵּפֶר אִם יֵשׁ בָּהּ כְּדֵי הֶקֵּף כֻּלָּן - מְטַמְּאִין אֶת הַיָּדַיִם. הַכּוֹתֵב הַלֵּל וְשָׁמַע לְתִינוֹק לְהִתְלַמֵּד בּוֹ, אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ רַשַּׁאי לַעֲשׂוֹת - מְטַמֵּא אֶת הַיָּדַיִם.

ה. הַמְּשִׁיחוֹת וְהָרְצוּעוֹת שֶׁתְּפָרָן בַּסֵּפֶר, אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ רַשַּׁאי לְקַיְּמָן - מְטַמְּאוֹת אֶת הַיָּדַיִם. תִּיק הַסְּפָרִים, וּמִטְפָּחוֹת, וְתֵבָה שֶׁל סֵפֶר, בִּזְמַן שֶׁהֵן טְהוֹרוֹת - מְטַמְּאוֹת אֶת הַיָּדַיִם. הַבְּרָכוֹת וְהַקְּמֵעוֹת אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן מֵאוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם, וּמְעֻנָּנוֹת הָרַבֵּה שֶׁבַּתּוֹרָה - אֵינָן מְטַמְּאוֹת אֶת הַיָּדַיִם. הַגִּלְיוֹנִים וְסִפְרֵי הַמִּינִין - אֵינָן מְטַמְּאוֹת הַיָּדַיִם. סִפְרֵי בֶן סִירָא וְכָל הַסְּפָרִים שֶׁנִּכְתְּבוּ מִכָּאן וָאֵילָךְ - אֵינָן מְטַמְּאִין אֶת הַיָּדַיִם.

ו. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן מְנַסְיָא אוֹמֵר: שִׁיר הַשִּׁירִים מְטַמְּאָה אֶת הַיָּדַיִם, מִפְּנֵי שֶׁנֶּאֶמְרָה בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ. וְקֹהֶלֶת אֵינָהּ מְטַמְּאָה אֶת הַיָּדַיִם, שֶׁאֵינָהּ אֶלָּא מֵחָכְמָתוֹ שֶׁל שְׁלֹמֹה. אָמְרוּ לוֹ:

הַשָּׁלֵם

וְכִי לֹא כָּתַב אֶלָּא זוֹ בִּלְבַד? הֲרֵי הוּא אוֹמֵר (מְלָכִים-א ה, יב): "וַיְדַבֵּר שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים מָשָׁל", וְאוֹמֵר (מִשְׁלֵי ל, ו): "אַל תּוֹסֵף עַל דְּבָרָיו".

ז. עַמּוֹן וּמוֹאָב - מְעַשְּׂרִין מַעֲשֵׂר עָנִי בַּשְּׁבִיעִית, וְכָל הָאֲרָצוֹת - כִּשְׁאָר שְׁנֵי שָׁבוּעַ, אִם מַעֲשֵׂר עָנִי - מַעֲשֵׂר עָנִי, וְאִם מַעֲשֵׂר שֵׁנִי - מַעֲשֵׂר שֵׁנִי. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בֶּן דּוּרְמַסְקִית: אֲנִי הָיִיתִי עִם זְקֵנִים הָרִאשׁוֹנִים כְּשֶׁבָּאוּ מִיַּבְנֶה לְלוֹד, וּמָצָאתִי אֶת רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב בַּחֲנוּת שֶׁל נַחְתּוֹמִין בְּלוֹד, אָמַר לִי: מַה חִדּוּשׁ הָיָה לָכֶם בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ הַיּוֹם? אָמַרְתִּי לוֹ: תַּלְמִידֶיךָ אָנוּ, וּמִימֶיךָ אָנוּ שׁוֹתִין. אָמַר לִי: אִי אֶפְשָׁר לְבֵית הַמִּדְרָשׁ בְּלֹא חִדּוּשׁ, אָמַרְתִּי לוֹ אֶת הֲלָכוֹת וְאֶת הַתְּשׁוּבוֹת וְאֶת הַמִּנְיָן, וּכְשֶׁהִגַּעְתִּי לָזֶה זָלְגוּ עֵינָיו דְּמָעוֹת, אָמַר (תְּהִלִּים כה, יד): "סוֹד ה' לִירֵאָיו וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעָם", וְאוֹמֵר (עָמוֹס ג, ז): "כִּי לֹא יַעֲשֶׂה ה' אֱלֹהִים דָּבָר כִּי אִם גָּלָה סוֹדוֹ אֶל עֲבָדָיו הַנְּבִיאִים". צֵא אֱמוֹר לָהֶן: אַל תָּחוּשׁוּ לְמִנְיָנְכֶם, כְּךָ מְקֻבָּלַנִי מֵרַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי, שֶׁקִּבֵּל מִן הַזּוּגוֹת, וְהַזּוּגוֹת מִן הַנְּבִיאִים, וְהַנְּבִיאִים מִמֹּשֶׁה, הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי, שֶׁעַמּוֹן וּמוֹאָב מְעַשְּׂרִין מַעֲשֵׂר עָנִי בַּשְּׁבִיעִית.

ח. בּוֹ בַּיּוֹם עָמַד יְהוּדָה גֵּר עַמּוֹנִי לִפְנֵיהֶם בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ, אָמַר לָהֶן: מַה אֲנִי לָבוֹא בַּקָּהָל? אָמַר לוֹ רַבָּן גַּמְלִיאֵל: אָסוּר אַתָּה! אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: וְכִי עַמּוֹנִי וּמוֹאָבִי בִּמְקוֹמָן הֵן? כְּבָר עָלָה סַנְחֵרִיב וְעֵרְבֵּב אֶת כָּל הָאֻמּוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר (יְשַׁעְיָה י, יג): "וָאָסִיר גְּבוּלוֹת עַמִּים וַעֲתִידוֹתֵיהֶם שׁוֹשְׁתִּי"? אָמַר לוֹ רַבָּן גַּמְלִיאֵל: וַהֲלֹא כְּבָר נֶאֱמַר (יִרְמְיָה מט, ו): "וְאַחֲרֵי כֵן אָשִׁיב אֶת שְׁבוּת בְּנֵי עַמּוֹן נְאוּם ה' כְּבָרִאשׁוֹנָה", וּכְבָר שָׁבוּ. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה: וַהֲלֹא כְּתִיב (עָמוֹס ט, יד): "וְשַׁבְתִּי אֶת שְׁבוּת עַמִּי יִשְׂרָאֵל", וַעֲדַיִן לֹא שָׁבוּ, מַה הֵם לֹא שָׁבוּ - אַף הֵם לֹא שָׁבוּ. אָמַר לָהֶן יְהוּדָה גֵּר עַמּוֹנִי: מַה אֶעֱשֶׂה אֲנִי? אָמְרוּ לוֹ: כְּבָר שָׁמַעְתָּ מִפִּי זָקֵן - הֲרֵי אַתָּה מְתָּר לָבוֹא בַּקָּהָל. אָמַר לוֹ רַבָּן גַּמְלִיאֵל: אַף מִצְרִי

תּוֹסֶפְתָּא

כֵּיוֹצֵא בָּהֶם. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה: לְמִצְרִים נָתַן לָהֶם הַכָּתוּב קִצְבָה, שֶׁנֶּאֱמַר (יְחֶזְקֵאל כט, יג): "מִקֵּץ אַרְבָּעִים שָׁנָה אֲקַבֵּץ אֶת מִצְרַיִם מִן הָעַמִּים אֲשֶׁר נְפֹצוּ שָׁמָּה".

ט. אָמַר לָהֶן רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי: כְּתִבֵי הַקֹּדֶשׁ - חִבָּתָם מְטַמְּאָתָן, שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה אוֹתָן שְׁטִיחִים לִבְהֵמָה. אָמְרוּ בַּיְתוֹסִים: קוֹבְלִין עֲלֵיכֶם פְּרוּשִׁין, מַה אִם בַּת בְּנִי הַבָּא מִכֹּחַ בְּנִי, שֶׁבָּא מִכֹּחוֹ - הֲרֵי יוֹרְשָׁתַנִי, בִּתִּי הַבָּאָה מִכֹּחִי, אֵינוֹ דִּין שֶׁתִּירָשֵׁנִי? אָמְרוּ לָהֶן: לֹא, אִם אֲמַרְתֶּם בְּבַת הַבֵּן שֶׁכֵּן חוֹלְקִין עִם הָאַחִים, תֹּאמְרוּ בְּבַת שֶׁאֵינָהּ חוֹלֶקֶת עִם הָאַחִים? אוֹמְרִים טוֹבְלֵי שַׁחֲרִית: קוֹבְלִנוּ עֲלֵיכֶם פְּרוּשִׁים שֶׁאַתֶּם מַזְכִּירִין אֶת הַשֵּׁם בְּשַׁחֲרִית בְּלֹא טְבִילָה. אוֹמְרִים פְּרוּשִׁים: קוֹבְלִנוּ עֲלֵיכֶם טוֹבְלֵי שַׁחֲרִית, שֶׁאַתֶּם מַזְכִּירִין אֶת הַשֵּׁם מִן הַגּוּף שֶׁיֵּשׁ בּוֹ טֻמְאָה.

מַסֶּכֶת עֲקָצִין פֶּרֶק רִאשׁוֹן

א. הָעוֹקֵץ עֵנָב - מְטַמֵּא וּמְטַמֵּא וּמְצָטָרֵף. עֲלֵי שׁוּם וַעֲלֵי בְצָלִים וְהַקְּפָלוּטוֹת לַחִין - מְטַמְּאִין וּמְטַמְּאִין וְאֵין מְצָטָרְפִים. שָׁרְשֵׁי הַשֶּׁבֶת - מְטַמְּאִין וּמְטַמְּאִין וּמְצָטָרְפִין; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הַנּוֹגֵעַ בָּעַמּוּד - טָמֵא. בַּסִּיב וּבַשֵּׁעָר - טָהוֹר.

ב. רַבִּי אֶלִיעֶזֶר אוֹמֵר: הַסִּיג שֶׁל אֶשְׁכּוֹל שֶׁל רַצָּפָת - מְצָטָרְפִין, מִפְּנֵי שֶׁהוּא שׁוֹמֵר אֶת הָאֹכֶל. שָׁרְשֵׁי כָּל הַנִּקְצָרִים - לֹא מְטַמְּאִין וְלֹא מְצָטָרְפִים. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מַלְעִין שֶׁל שִׁבֳּלִים כָּל שֶׁהֵן - מְצָטָרְפִין, מִפְּנֵי שֶׁהֵן נִכְסָסִין. אָגַד אֶת הַכְּרִיכָה, בֵּין לִפְנִים מִכַּשָּׁעוּר בֵּין יָתֵר מִכַּשָּׁעוּר - אֵינוֹ טָמֵא אֶלָּא כַּשָּׁעוּר בִּלְבַד. וְהַמְקַטֵּף מְלִילוֹת לְהַכְנִיסָן לְתוֹךְ בֵּיתָן - שְׁעוּרָן טָפַח. מִכְבֶּדֶת שֶׁל תְּמָרָה שֶׁשִּׁיר בָּהֶן תְּמָרָה אַחַת - טְמֵאָה. וְכֵן הַיָּד חִבּוּר לָהּ, וְהַשַּׁרְבִיטִין - אֵינָן חִבּוּר זֶה לָזֶה.

ג. יַד הַפְּרָכִיל כָּל שֶׁהוּא. יְתֵרָה טָפַח מִכָּאן וְטָפַח מִכָּאן. יַד מִכְבֶּדֶת שֶׁל תְּמָרָה שֶׁהִיא יְתֵרָה מֵאַרְבָּעָה טְפָחִים, וְכֵן שְׁאָר כָּל

הַשָּׁלֵם

הַנִּקְצָרִים - לֹא מְטַמְּאִין, וְלֹא מְטַמְּאִין, וְלֹא מְצָטָרְפִין. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אִם לִקְטָן לְתוֹלְתָן בְּחָפְתּוֹ אוֹ עַל פֶּתַח חֲנוּתוֹ - הֲרֵי אֵלּוּ מְטַמְּאִין. וְכֵן הָיָה רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: עֲקָצֵי הָאֲגָסִים, וְהַתַּפּוּחִים, וְהָאֲתְרוֹגִים, שֶׁלִּקְטָן לְתוֹלְתָן עַל פֶּתַח חֲנוּתוֹ - הֲרֵי אֵלּוּ הֵן טְמֵאִין. וְכֵן הָיָה רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: שָׁרְשֵׁי חֲלִפּוֹת הַתַּרְדִּין - טְמֵאִין, מִפְּנֵי שֶׁהֵן נִמְכָּרִין עִמָּהֶן. וְכֵן הָיָה רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: עֹקֶץ דְּלַעַת - טָמֵא, מִפְּנֵי שֶׁנִּשְׁלַךְ עִמָּהּ. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: עֹקֶץ מְרַחֲפוֹת - טָמֵא, מִפְּנֵי שֶׁנֶּאֱכָל עִמָּהּ. וְרַבִּי אֶלִיעֶזֶר בְּרַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: עֹקֶץ הַקִּתְרֵס שְׁלֹשָׁה טְפָחִים.

ד. תְּבוּאָה שֶׁבְּסָהּ בַּגֹּרֶן - לֹא מִטַּמְּאָה, וְלֹא מְטַמְּאָה, וְלֹא מְצָטָרֶפֶת. וְרַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: מְטַמְּאָה וּמְטַמְּאָה, מִפְּנֵי שֶׁהוֹפְכָהּ בְּעֶתֶר. קֶלְפָּה שֶׁל שׁוּם שֶׁנָּפַל מַשְׁקִין עַל אֶחָד מֵהֶן, הוּא טָמֵא וַחֲבֵרוֹ טָהוֹר, שֶׁאֵין חִבּוּר אָדָם חִבּוּר. אֶתְרוֹג שֶׁנִּפְרַץ וְתָחַבּוֹ בְּכוּשׁ אוֹ בְּקֵיסָם - הֲרֵי זֶה אֵינוֹ חִבּוּר, שֶׁאֵין חִבּוּרֵי אָדָם חִבּוּר. עִסָּה שֶׁנִּלּוֹשָׁה בְּמֵי פֵרוֹת - הֲרֵי זוֹ טְהוֹרָה, שֶׁאֵין לְךָ שֶׁהוּא מְחַבֵּר אֶת הָאוֹכְלִין אֶלָּא שִׁבְעָה מַשְׁקִין בִּלְבַד. אָמְרוּ לוֹ לְרַבִּי יוֹסֵי: לֹא יַד וְלֹא שׁוֹמֵר הִיא, לֹא מְטַמְּאָה, וְלֹא מִטַּמְּאָה וְלֹא מִצְטָרֶפֶת עִמָּהֶן. עֹקֶץ הָרִימוֹן - טָמֵא. רַבִּי אֶלִיעֶזֶר אוֹמֵר: הַנּוֹגֵעַ בָּעַמּוּד - טָמֵא. בַּשֵּׁעָר וּבַמַּסְרֵק - טָהוֹר.

מַסֶּכֶת עֲקָצִין פֶּרֶק שֵׁנִי

א. רֹטֶב שֶׁנֶּאֱכַל חֶצְיוֹ וְחֶצְיוֹ קַיָּם, גַּרְעִין שֶׁהוּא כְּנֶגֶד הָאֹכֶל - מִצְטָרֵף. שֶׁלֹּא כְּנֶגֶד הָאֹכֶל - אֵין מִצְטָרֵף. בֵּיצָה כְּנֶגֶד הָאֹכֶל - טָמֵא. שֶׁלֹּא כְּנֶגֶד הָאֹכֶל - טָהוֹר; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: בֵּיצָה - הַכֹּל טָהוֹר. הָרֹטֶב שֶׁנִּמּוֹחַ חֶצְיוֹ וְחֶצְיוֹ קַיָּם, שֶׁכְּנֶגֶד הָאֹכֶל - מִצְטָרֵף. שֶׁלֹּא כְּנֶגֶד הָאֹכֶל - אֵין מִצְטָרֵף. אֵיזֶהוּ כְּנֶגֶד הָאֹכֶל? רַבִּי אוֹמֵר: עַד חָלָל. חֲבִילֵי אֲזוֹב, וְהַסִּיאָה, וְהַקּוֹרָנִית, כְּנֶגֶד הָאֹכֶל - מִצְטָרֵף, שֶׁלֹּא כְּנֶגֶד הָאֹכֶל - אֵין מִצְטָרֵף. אֵיזֶה כְּנֶגֶד הָאֹכֶל? רַבִּי אֶלִיעֶזֶר

תּוֹסֶפְתָּא

אוֹמֵר: עַד חָלָל. עֻצֶּם שֶׁיֵּשׁ עָלָיו בָּשָׂר. וְכַן מֹחַ שֶׁבָּרֹאשׁ, וְשֶׁבְּקוּלִית, כְּנֶגֶד הָאֹכֶל - מִצְטָרֵף. שֶׁלֹּא כְּנֶגֶד הָאוֹכֶל - אֵין מִצְטָרֵף, וְאֵיזֶהוּ כְּנֶגֶד הָאוֹכֶל? אִם יֵּשׁ שָׁם חָלָל - עַד הֶחָלָל. וְאִם אֵין שָׁם חָלָל - אֵינוֹ טָמֵא אֶלָּא חִסּוּם הָעֶלְיוֹן בִּלְבַד. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: קוֹלִית שֶׁיֵּשׁ עָלֶיהָ כַּזַּיִת בָּשָׂר - גּוֹרֵר אֶת כֻּלָּהּ לְטַמְאָה. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אַף עַל פִּי שֶׁאֵין עָלֶיהָ אֶלָּא כְּפוֹל, גּוֹרֵר אֶת כֻּלָּהּ לְטַמְאָה. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר: רוֹאִין אֶת הַבָּשָׂר שֶׁעָלֶיהָ, שֶׁאִם יִמָּתַח וְיֵשׁ בּוֹ כְּדֵי לְהַקִּיפוֹ בְּחוּט הָעֵרֶב - כְּנֶגְדּוֹ מִצְטָרֵף.

ב. הָעֶצְמוֹת, וְהַגִּידִין, הַקְּרָנַיִם, וְהַטְּלָפַיִם - מִצְטָרְפִין לְטַמֵּא טְמֵאת אוֹכָלִין, אֲבָל לֹא טְמֵאת נְבֵלוֹת. אֲבָל נַעֲשִׂין הֵן יָדוֹת לְטַמֵּא טְמֵאת נְבֵלוֹת. הָרִטָּב שֶׁנִּתְּנוּ עַל גַּבֵּי חֲתִיכוֹת לְהַקְפּוֹתָן, וְכֵן גְּרִיסִין שֶׁנִּתְּנָן עַל גַּבֵּי פְּרוּסוֹת לְלוֹתָתָן, הַנּוֹגֵעַ, בֵּין בְּרִטָּב, בֵּין בַּחֲתִיכוֹת, בֵּין בַּמַּקָּפָה, בֵּין בַּגְּרִיסִין - כֻּלּוֹ חִבּוּר. הַתְּמָרִים וְהַגְּרוֹגָרוֹת שֶׁשְּׁלָקָן וְנַעֲשׂוּ אוֹם - הֲרֵי אֵלּוּ חִבּוּר. רַבִּי אוֹמֵר: אִם לְלוֹתָתָן - חִבּוּר, אִם לְהוֹצִיא אֶת מֵימֵיהֶן - אֵינָן חִבּוּר. הָרִימּוֹן תְּפוּחָה - מְשַׁעֲרָהּ כְּמוֹ שֶׁהִיא, וְאִם הוּא חָלָל - צָרִיךְ לְמַעֲךְ, הָאֱגוֹז וְהַשֵּׁקֵד וְהַתְּמָרָה הַמְקֻשְׁקָשִׁים - מְשַׁעֲרִין כְּמוֹת שֶׁהֵן.

ג. הַמְחַתֵּךְ לְבַשֵּׁל, כֵּיוָן שֶׁקָּרְצוֹ - אֵינוֹ חִבּוּר. לִכְבּוֹשׁ וְלִשְׁלוֹק וּלְהַנִּיחַ עַל הַשֻּׁלְחָן - חִבּוּר, עַד שֶׁיַּתְחִיל לְפָרֵק. קְלִיפֵּי פּוֹלִין וּקְלִפֵּי תּוּרְמוֹסִין, זְרָקָן - אֵין מִטַּמְּאִין טְמֵאת אוֹכָלִין. כְּנָסָן לְאוֹכָלִין - מִטַּמְּאִין טְמֵאת אוֹכָלִין. קְלִיפֵּי מְלָפְפִין, אַף עַל פִּי שֶׁאֵין בָּהֶן אוֹכָלִין - מִטַּמְּאִין טְמֵאת אוֹכָלִין. גַּרְעִינֵי זֵיתִים וְגַרְעִינֵי תְּמָרִים, אַף עַל פִּי שֶׁשְּׁלָקָן לְאוֹכָלִין - אֵינָן מִטַּמְּאִין טְמֵאת אוֹכָלִין. גַּרְעִינֵי חָרוּבִין אַף עַל פִּי שֶׁכְּנָסָן לְאוֹכָלִין - אֵין מִטַּמְּאִין טְמֵאת אוֹכָלִין. שְׁלָקָן לְאוֹכָלִין - מִטַּמְּאִין טְמֵאת אוֹכָלִין. הַחַרְצַנִּין וְהַזַּגִּין, אַף עַל פִּי שֶׁכְּנָסָן לְמַשֶּׁקֶה - בָּטְלָה דַּעְתּוֹ. יְרָקוֹת שֶׁיָּבְשׁוּ בְּאִיבֵּיהֶן, כְּגוֹן כְּרוּב וּדְלַעַת - אֵין מִטַּמְּאִין טְמֵאת אוֹכָלִין. לְקָטָן וְיִבְּשָׁן - מִטַּמְּאִין טְמֵאת אוֹכָלִין.

הַשָּׁלֵם

ד. אֵילָן שֶׁנִּפְשַׁח וּבוֹ פֵּרוֹת - הֲרֵי הֵן כִּתְלוּשִׁין, יָבֵשׁ וּבוֹ פֵּרוֹת - הֲרֵי הֵן כִּמְחֻבָּרִין. שֶׁנִּמּוֹק חֲצָיָהּ וְחֲצָיָהּ קַיָּם - הֲרֵי זֶה אֵינוֹ חִבּוּר. נִמּוֹק הָאֶמְצָעִי וְהַצְּדָדִין קַיָּמִין - אֵין הַצְּדָדִין חִבּוּר זֶה לָזֶה. רִמּוֹן שֶׁנִּמּוֹק חֲצָיוֹ וְחֲצָיוֹ קַיָּם - הֲרֵי זֶה אֵינוֹ חִבּוּר. נִמּוֹק הָאֶמְצָעִי וְהַצְּדָדִין קַיָּמִין - אֵין הַצְּדָדִין חִבּוּר זֶה לָזֶה. הִתְחִיל לְפָרֵק בָּאֱגוֹזִין וּלְפַקֵּל בַּבְּצָלִים, אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ לְפָנָיו מֵאָה כּוֹר, הִתְחִיל בְּאֶחָד מֵהֶן - אֵינוֹ חִבּוּר. הָיוּ שְׁנַיִם אוֹ שְׁלֹשָׁה וְהִתְחִיל בְּאֶחָד מֵהֶן, זֶה שֶׁהִתְחִיל בּוֹ אֵינוֹ חִבּוּר, וְהַשְּׁאָר חִבּוּר. בֶּן עַזַּאי אוֹמֵר: טְהֲרוּ שִׁלְשְׁתָּן.

ה. מְלָפְפִין שֶׁחָתְכוּ וּנְתָנוּ עַל הַשֻּׁלְחָן - חִבּוּר עַד שֶׁיַּתְחִיל לְפָרֵק, הִתְחִיל לְפָרֵק - חֲתִיכָה וְכָל הָעוֹלֶה עִמָּהּ - חִבּוּר. וְהַשְּׁאָר - אֵינוֹ חִבּוּר. פִּיקָה הַתַּחְתּוֹנָה - חִבּוּר הִיא לְעַצְמָהּ, וְאֵינָהּ חִבּוּר לִשְׁאָר הַחֲתִיכוֹת. הָיוּ שְׁנַיִם וְשָׁלֹשׁ, וְהִתְחִיל בְּאַחַת מֵהֶן, זוֹ שֶׁהִתְחִיל בָּהּ אֵינוֹ חִבּוּר, וְהַשְּׁאָר חִבּוּר. בֶּן עַזַּאי אוֹמֵר: טְהֲרוּ שִׁלְשְׁתָּן. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֲפִלּוּ אָמַר חֲצִיוֹ אֲנִי אוֹכֵל שַׁחֲרִית, וְחֲצִיוֹ אֲנִי אוֹכֵל בֵּין הָעַרְבַּיִם - זוֹ שֶׁהִתְחִיל בָּהּ אֵינָהּ חִבּוּר וְהַשְּׁאָר חִבּוּר. הָאֱגוֹזִין וְהַשְּׁקָדִים, אַף עַל פִּי שֶׁרִיסֵּס חִבּוּר, עַד שֶׁיַּתְחִיל לְפָרֵק.

ו. בֵּיצַת טוּרְמִיטָה אַף עַל פִּי שֶׁרִיסֵּס - חִבּוּר, עַד שֶׁיַּגִּיעַ לְקַלָּף. בֵּיצָה שֶׁנִּתְבַּשְּׁלָה בְּקַלְפָּתָהּ - כֻּלָּהּ חִבּוּר. צֶמֶר שֶׁבְּרָאשֵׁי כְּבָשִׂים וְשֵׂעָר שֶׁבְּזָקָן תְּיָשִׁים, אַף עַל פִּי שֶׁפְּשָׁפְשָׁן בְּאוּר - חִבּוּר, עַד שֶׁיַּתְחִיל לַתֶּלֶשׁ. כַּנְפֵי חֲגָבִים וְקַשְׁקַשֵּׁי דָּגִים, אַף עַל פִּי שֶׁהֶעֱבִיר סַכִּין עֲלֵיהֶן - חִבּוּר, עַד שֶׁיַּתְחִיל לְקַלֵּף.

ז. עָצִיץ נָקוּב שֶׁנִּתְּנוּ עַל גַּבֵּי שְׁתֵּי יְתֵדוֹת, אֲפִלּוּ גְּבוֹהַּ מִן הָאָרֶץ אַמָּה - אֵינוֹ מַכְשִׁיר אֶת הַזְּרָעִים. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? מִלְמַטָּה, אֲבָל מִן הַצַּד - הֲרֵי זֶה מַכְשִׁיר אֶת הַזְּרָעִים. אִם יֵּשׁ עַל גַּב הַנָּקֵב עָפָר כָּל שֶׁהוּא - אֵינוֹ מַכְשִׁיר אֶת הַזְּרָעִים.

ח. טַבְלָא שֶׁיֵּשׁ לָהּ לְבִזְבִּזִין וְהִטָּהּ עַל צִדָּהּ - מַכְשֶׁרֶת אֶת הַזְּרָעִים, הָיָה מַשְׁקֶה בְּעָצִיץ

תּוֹסֶפְתָּא

הַשָּׁלֵם

שֶׁאֵינוֹ נָקוּב, וְנָפְלוּ מַשְׁקִין עַל גַּבֵּי הַקְּשׁוּת וְנִטְמֵאת. הִגְדִּילָהּ וְיָצָאת חוּץ לֶעָצִיץ - טְהוֹרָה.

ישעיהו פרק לט

א בָּעֵת הַהִ֣יא שָׁלַ֣ח מְרֹדַךְ֩ בַּלְאֲדָ֨ן בֶּן־בַּלְאֲדָ֜ן
מֶלֶךְ־בָּבֶ֗ל סְפָרִים֙ וּמִנְחָ֔ה אֶל־חִזְקִיָּ֖הוּ וַיִּשְׁמַ֣ע כִּי
חָלָ֑ה וַיֶּחֱזָֽק׃ **ב** וַיִּשְׂמַ֤ח עֲלֵיהֶם֙ חִזְקִיָּ֔הוּ וַיַּרְאֵ֕ם
אֶת־בֵּ֖ית נְכֹתֹ֑ה אֶת־הַכֶּ֣סֶף וְאֶת־הַזָּהָ֗ב וְאֶת־
הַבְּשָׂמִ֛ים וְאֶת | הַשֶּׁ֥מֶן הַטּ֖וֹב וְאֵ֣ת כָּל־בֵּ֣ית כֵּלָ֑יו
וְאֵ֨ת כָּל־אֲשֶׁ֤ר נִמְצָא֙ בְּאֹצְרֹתָ֔יו לֹא־הָ֥יָה דָבָ֖ר
אֲשֶׁ֣ר לֹא־הֶרְאָ֣ם חִזְקִיָּ֔הוּ בְּבֵיתוֹ֙ וּבְכָל־מֶמְשַׁלְתּ֔וֹ׃
{ס} **ג** וַיָּבֹ֣א יְשַׁעְיָ֣הוּ הַנָּבִיא֮ אֶל־הַמֶּ֣לֶךְ חִזְקִיָּ֒הוּ֒
וַיֹּ֣אמֶר אֵלָ֗יו מָ֚ה אָמְר֣וּ | הָאֲנָשִׁ֣ים הָאֵ֔לֶּה וּמֵאַ֥יִן
בָּ֖אוּ אֵלֶ֑יךָ וַיֹּ֣אמֶר חִזְקִיָּ֗הוּ מֵאֶ֤רֶץ רְחוֹקָה֙ בָּ֣אוּ
אֵלַ֔י מִבָּבֶֽל׃ **ד** וַיֹּ֖אמֶר מָ֣ה רָא֑וּ בְּבֵיתֶ֗ךָ וַיֹּ֨אמֶר
חִזְקִיָּ֜הוּ אֵ֤ת כָּל־אֲשֶׁ֙ר בְּבֵיתִ֣י רָא֔וּ לֹא־הָ֥יָה דָבָ֛ר
אֲשֶׁ֥ר לֹא־הֶרְאִיתִ֖ים בְּאוֹצְרֹתָֽי׃ **ה** וַיֹּ֥אמֶר יְשַׁעְיָ֖הוּ
אֶל־חִזְקִיָּ֑הוּ שְׁמַ֥ע דְּבַר־יְהוָ֖ה צְבָאֽוֹת׃ **ו** הִנֵּ֤ה יָמִים֙
בָּאִ֔ים וְנִשָּׂ֗א | כָּל־אֲשֶׁ֤ר בְּבֵיתֶךָ֙ וַאֲשֶׁ֣ר אָצְרוּ֔
אֲבֹתֶ֖יךָ עַד־הַיּ֣וֹם הַזֶּ֑ה בָּבֶ֣ל לֹא־יוֹתֵ֔ר דָּבָ֖ר אָמַ֥ר
יְהוָֽה׃ **ז** וּמִבָּנֶ֙יךָ֙ אֲשֶׁ֣ר יֵצְא֔וּ מִמְּךָ֖ אֲשֶׁ֣ר תּוֹלִ֑יד
יִקָּ֗חוּ וְהָי֤וּ סָרִיסִים֙ בְּהֵיכַ֣ל מֶ֔לֶךְ בָּבֶֽל׃ **ח** וַיֹּ֤אמֶר
חִזְקִיָּהוּ֙ אֶל־יְשַׁעְיָ֔הוּ טוֹב֙ דְּבַר־יְהוָ֔ה אֲשֶׁ֖ר דִּבַּ֑רְתָּ
וַיֹּ֣אמֶר כִּֽי־יִהְיֶ֥ה שָׁל֛וֹם וֶאֱמֶ֖ת בְּיָמָֽי׃ {פ}

ישעיהו פרק מ

א נַחֲמ֥וּ נַחֲמ֖וּ עַמִּ֑י יֹאמַ֖ר אֱלֹהֵיכֶֽם׃ **ב** דַּבְּר֣וּ עַל־
לֵ֔ב יְרוּשָׁלַ֖͏ִם וְקִרְא֣וּ אֵלֶ֔יהָ כִּ֚י מָלְאָ֣ה צְבָאָ֔ה כִּי
נִרְצָ֖ה עֲוֹנָ֑הּ כִּ֚י לָקְחָ֣ה מִיַּד־יְהוָ֔ה כִּפְלַ֖יִם בְּכָל־
חַטֹּאתֶֽיהָ׃ {ס} **ג** קוֹל֙ קוֹרֵ֔א בַּמִּדְבָּ֖ר פַּנּ֣וּ דֶ֣רֶךְ
יְהוָ֑ה יַשְּׁרוּ֙ בָּעֲרָבָ֣ה מְסִלָּ֔ה לֵאלֹהֵ֖ינוּ׃ **ד** כָּל־גֶּ֥יא
יִנָּשֵׂ֖א וְכָל־הַ֣ר וְגִבְעָ֑ה יִשְׁפָּ֗לוּ וְהָיָ֤ה הֶֽעָקֹב֙ לְמִישׁ֔וֹר
וְהָרְכָסִ֖ים לְבִקְעָֽה׃ **ה** וְנִגְלָ֥ה כְּבוֹד־יְהוָ֖ה וְרָא֣וּ כָל־
בָּשָׂ֑ר יַחְדָּ֗ו כִּ֚י פִּ֣י יְהוָ֔ה דִּבֶּ֖ר׃ {פ}
ו קוֹל֙ אֹמֵ֣ר קְרָ֔א וְאָמַ֖ר מָ֣ה אֶקְרָ֑א כָּל־הַבָּשָׂ֣ר

חָצִ֔יר וְכָל־חַסְדּ֖וֹ כְּצִ֥יץ הַשָּׂדֶֽה׃ **ז** יָבֵ֤שׁ חָצִיר֙ נָבֵ֔ל
צִ֥יץ כִּֽי רוּחַ֙ יְהוָ֣ה נָשְׁבָ֣ה בּ֑וֹ אָכֵ֥ן חָצִ֖יר
הָעָֽם׃ **ח** יָבֵ֤שׁ חָצִיר֙ נָבֵ֣ל צִ֔יץ וּדְבַר־אֱלֹהֵ֖ינוּ יָק֥וֹם
לְעוֹלָֽם׃ {ס} **ט** עַל֩ הַר־גָּבֹ֨הַ עֲלִי־לָ֜ךְ מְבַשֶּׂ֣רֶת צִיּ֗וֹן
הָרִ֤ימִי בַכֹּ֙חַ֙ קוֹלֵ֔ךְ מְבַשֶּׂ֥רֶת יְרוּשָׁלִַ֖͏ם הָרִ֑ימִי אַל־
תִּירָ֔אִי אִמְרִ֥י לְעָרֵ֖י יְהוּדָ֑ה הִנֵּ֖ה אֱלֹהֵיכֶֽם׃ **י** הִנֵּ֤ה
אֲדֹנָי֙ יְהוִ֣ה בְּחָזָ֔ק יָבֹ֖וא וּזְרֹע֣וֹ מֹשְׁלָ֑ה לֹ֚ו הִנֵּ֣ה שְׂכָרוֹ֔
אִתּ֖וֹ וּפְעֻלָּתֽוֹ לְפָנָֽיו׃ **יא** כְּרֹעֵ֥ה עֶדְרֹ֖ו יִרְעֶ֑ה
בִּזְרֹע֗וֹ יְקַבֵּץ֙ טְלָאִ֔ים וּבְחֵיקֹ֖ו יִשָּׂ֑א עָל֥וֹת יְנַהֵֽל׃
{ס} **יב** מִֽי־מָדַ֤ד בְּשָׁעֲלוֹ֙ מַ֔יִם וְשָׁמַ֖יִם בַּזֶּ֣רֶת תִּכֵּ֑ן
וְכָ֤ל בַּשְּׁלִשׁ֙ עֲפַ֣ר הָאָ֔רֶץ וְשָׁקַ֖ל בַּפֶּ֣לֶס הָרִ֑ים
וּגְבָעוֹת֙ בְּמֹאזְנָֽיִם׃ **יג** מִֽי־תִכֵּ֤ן אֶת־רוּחַ֙ יְהוָ֔ה
וְאִ֥ישׁ עֲצָתֽוֹ יוֹדִיעֶֽנּוּ׃ **יד** אֶת־מִ֥י נוֹעָ֖ץ וַיְבִינֵ֑הוּ
וַיְלַמְּדֵ֗הוּ בְּאֹרַח֙ מִשְׁפָּ֔ט וַיְלַמְּדֵ֥הוּ דַ֖עַת וְדֶ֣רֶךְ
תְּבוּנ֑וֹת יוֹדִיעֶֽנּוּ׃ **טו** הֵ֤ן גּוֹיִם֙ כְּמַ֣ר מִדְּלִ֔י וּכְשַׁ֥חַק
מֹאזְנַ֖יִם נֶחְשָׁ֑בוּ הֵ֚ן אִיִּ֣ים כַּדַּ֔ק יִטּֽוֹל׃ **טז** וּלְבָנ֣וֹן אֵ֔ין
דֵּ֖י בָּעֵ֑ר וְחַיָּתֹ֖ו אֵ֥ין דֵּ֖י עוֹלָֽה׃ {פ}
יז כָּל־הַגּוֹיִ֥ם כְּאַ֖יִן נֶגְדּ֑וֹ מֵאֶ֥פֶס וָתֹ֖הוּ נֶחְשְׁבוּ־
לֽוֹ׃ **יח** וְאֶל־מִ֥י תְדַמְּיוּן֙ אֵ֔ל וּמָה־דְּמ֥וּת תַּעַרְכוּ
לֽוֹ׃ **יט** הַפֶּ֙סֶל֙ נָסַ֣ךְ חָרָ֔שׁ וְצוֹרֵ֥ף בַּזָּהָ֖ב יְרַקְּעֶ֑נּוּ
וּרְתֻקֹ֖ות כֶּ֥סֶף צוֹרֵֽף׃ **כ** הַמְסֻכָּ֞ן תְּרוּמָ֣ה עֵ֗ץ לֹא־
יִרְקַ֤ב יִבְחָר֙ חָרָ֣שׁ חָכָ֔ם יְבַקֶּשׁ־לֹ֖ו לְהָכִ֥ין פֶּ֖סֶל לֹ֥א
יִמּֽוֹט׃ {ס} **כא** הֲלֹ֥וא תֵדְע֖וּ הֲלֹ֣וא תִשְׁמָ֑עוּ הֲלֹ֥וא
הֻגַּ֖ד מֵרֹ֥אשׁ לָכֶ֛ם הֲלֹוא֙ הֲבִינוֹתֶ֣ם מוֹסְדֹ֔ות
הָאָֽרֶץ׃ **כב** הַיֹּשֵׁ֖ב עַל־חוּג֙ הָאָ֔רֶץ וְיֹשְׁבֶ֖יהָ כַּחֲגָבִ֑ים
הַנּוֹטֶ֤ה כַדֹּק֙ שָׁמַ֔יִם וַיִּמְתָּחֵ֖ם כָּאֹ֥הֶל
לָשָֽׁבֶת׃ **כג** הַנֹּתֵ֤ן רוֹזְנִים֙ לְאָ֔יִן שֹׁפְטֵ֖י אֶ֥רֶץ כַּתֹּ֖הוּ
עָשָֽׂה׃ **כד** אַף֩ בַּל־נִטָּ֨עוּ אַ֜ף בַּל־זֹ֣רְעוּ אַ֗ף בַּל־
שֹׁרֵ֤שׁ בָּאָ֙רֶץ֙ גִּזְעָ֔ם וְגַם־נָשַׁ֥ף בָּהֶ֖ם וַיִּבָּ֑שׁוּ וּסְעָרָ֥ה
כַקַּ֖שׁ תִּשָּׂאֵֽם׃ {ס} **כה** וְאֶל־מִ֥י תְדַמְּיוּנִ֖י וְאֶשְׁוֶ֑ה
יֹאמַ֖ר קָדֽוֹשׁ׃ **כו** שְׂאוּ־מָר֙וֹם עֵֽינֵיכֶ֔ם וּרְא֕וּ מִי־
בָרָ֖א אֵ֑לֶּה הַמּוֹצִ֤יא בְמִסְפָּר֙ צְבָאָ֔ם לְכֻלָּ֖ם בְּשֵׁ֥ם

יִקְרָא מֵרָב אוֹנִים וְאַמִּיץ כֹּחַ אִישׁ לֹא נֶעְדָּר׃
{ס} **כז** לָמָּה תֹאמַר יַעֲקֹב וּתְדַבֵּר יִשְׂרָאֵל נִסְתְּרָה
דַרְכִּי מֵיְהוָה וּמֵאֱלֹהַי מִשְׁפָּטִי יַעֲבוֹר׃ **כח** הֲלוֹא
יָדַעְתָּ אִם־לֹא שָׁמַעְתָּ אֱלֹהֵי עוֹלָם | יְהוָה בּוֹרֵא
קְצוֹת הָאָרֶץ לֹא יִעַף וְלֹא יִיגָע אֵין חֵקֶר
לִתְבוּנָתוֹ׃ **כט** נֹתֵן לַיָּעֵף כֹּחַ וּלְאֵין אוֹנִים עָצְמָה
יַרְבֶּה׃ **ל** וְיֵעָפוּ נְעָרִים וְיִגָּעוּ וּבָחוּרִים כָּשׁוֹל
יִכָּשֵׁלוּ׃ **לא** וְקוֵי יְהוָה יַחֲלִיפוּ כֹחַ יַעֲלוּ אֵבֶר
כַּנְּשָׁרִים יָרוּצוּ וְלֹא יִיגָעוּ יֵלְכוּ וְלֹא יִיעָפוּ׃ {ס}

ישעיהו פרק מא

א הַחֲרִישׁוּ אֵלַי אִיִּים וּלְאֻמִּים יַחֲלִיפוּ כֹחַ יִגְּשׁוּ אָז
יְדַבֵּרוּ יַחְדָּו לַמִּשְׁפָּט נִקְרָבָה׃ **ב** מִי הֵעִיר מִמִּזְרָח
צֶדֶק יִקְרָאֵהוּ לְרַגְלוֹ יִתֵּן לְפָנָיו גּוֹיִם וּמְלָכִים יַרְדֶּ֫
יִתֵּן כֶּעָפָר חַרְבּוֹ כְּקַשׁ נִדָּף קַשְׁתּוֹ׃ **ג** יִרְדְּפֵם
יַעֲבֹר שָׁלוֹם אֹרַח בְּרַגְלָיו לֹא יָבוֹא׃ **ד** מִי־פָעַל
וְעָשָׂה קֹרֵא הַדֹּרוֹת מֵרֹאשׁ אֲנִי יְהוָה רִאשׁוֹן וְאֶת־
אַחֲרֹנִים אֲנִי־הוּא׃ **ה** רָאוּ אִיִּים וְיִרָּאוּ קְצוֹת
הָאָרֶץ יֶחֱרָדוּ קָרְבוּ וַיֶּאֱתָיוּן׃ **ו** אִישׁ אֶת־רֵעֵהוּ
יַעְזֹרוּ וּלְאָחִיו יֹאמַר חֲזָק׃ **ז** וַיְחַזֵּק חָרָשׁ אֶת־צוֹרֵף
מַחֲלִיק פַּטִּישׁ אֶת־הוֹלֶם פָּעַם אֹמֵר לַדֶּבֶק טוֹב
הוּא וַיְחַזְּקֵהוּ בְמַסְמְרִים לֹא יִמּוֹט׃ {ס} **ח** וְאַתָּה
יִשְׂרָאֵל עַבְדִּי יַעֲקֹב אֲשֶׁר בְּחַרְתִּיךָ זֶרַע אַבְרָהָם
אֹהֲבִי׃ **ט** אֲשֶׁר הֶחֱזַקְתִּיךָ מִקְצוֹת הָאָרֶץ
וּמֵאֲצִילֶיהָ קְרָאתִיךָ וָאֹמַר לְךָ עַבְדִּי־אַתָּה
בְּחַרְתִּיךָ וְלֹא מְאַסְתִּיךָ׃ **י** אַל־תִּירָא כִּי עִמְּךָ־אָנִי
אַל־תִּשְׁתָּע כִּי־אֲנִי אֱלֹהֶיךָ אִמַּצְתִּיךָ אַף־עֲזַרְתִּיךָ
אַף־תָּמַכְתִּיךָ בִּימִין צִדְקִי׃ **יא** הֵן יֵבֹשׁוּ וְיִכָּלְמוּ כָּל
הַנֶּחֱרִים בָּךְ יִהְיוּ כְאַיִן וְיֹאבְדוּ אַנְשֵׁי
רִיבֶךָ׃ **יב** תְּבַקְשֵׁם וְלֹא תִמְצָאֵם אַנְשֵׁי מַצֻּתֶךָ יִהְיוּ
כְאַיִן וּכְאֶפֶס אַנְשֵׁי מִלְחַמְתֶּךָ׃ **יג** כִּי אֲנִי יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ מַחֲזִיק יְמִינֶךָ הָאֹמֵר לְךָ אַל־תִּירָא אֲנִי
עֲזַרְתִּיךָ׃ {ס} **יד** אַל־תִּירְאִי תּוֹלַעַת יַעֲקֹב מְתֵי
יִשְׂרָאֵל אֲנִי עֲזַרְתִּיךְ נְאֻם־יְהוָה וְגֹאֲלֵךְ קְדוֹשׁ
יִשְׂרָאֵל׃ **טו** הִנֵּה שַׂמְתִּיךְ לְמוֹרַג חָרוּץ חָדָשׁ בַּעַל
פִּיפִיּוֹת תָּדוּשׁ הָרִים וְתָדֹק וּגְבָעוֹת כַּמֹּץ
תָּשִׂים׃ **טז** תִּזְרֵם וְרוּחַ תִּשָּׂאֵם וּסְעָרָה תָּפִיץ
אוֹתָם וְאַתָּה תָּגִיל בַּיהוָה בִּקְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל
תִּתְהַלָּל׃ {ס} **יז** הָעֲנִיִּים וְהָאֶבְיוֹנִים מְבַקְשִׁים מַיִם
וָאַיִן לְשׁוֹנָם בַּצָּמָא נָשְׁתָּה אֲנִי יְהוָה אֶעֱנֵם אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל לֹא אֶעֱזֹבֵם׃ **יח** אֶפְתַּח עַל־שְׁפָיִים נְהָרוֹת
וּבְתוֹךְ בְּקָעוֹת מַעְיָנוֹת אָשִׂים מִדְבָּר לַאֲגַם־מָיִם
וְאֶרֶץ צִיָּה לְמוֹצָאֵי מָיִם׃ **יט** אֶתֵּן בַּמִּדְבָּר אֶרֶז
שִׁטָּה וַהֲדַס וְעֵץ שֶׁמֶן אָשִׂים בָּעֲרָבָה בְּרוֹשׁ תִּדְהָר
וּתְאַשּׁוּר יַחְדָּו׃ **כ** לְמַעַן יִרְאוּ וְיֵדְעוּ וְיָשִׂימוּ
וְיַשְׂכִּילוּ יַחְדָּו כִּי יַד־יְהוָה עָשְׂתָה זֹּאת וּקְדוֹשׁ
יִשְׂרָאֵל בְּרָאָהּ׃ {פ}
כא קָרְבוּ רִיבְכֶם יֹאמַר יְהוָה הַגִּישׁוּ עֲצָמוֹתֵיכֶם
יֹאמַר מֶלֶךְ יַעֲקֹב׃ **כב** יַגִּישׁוּ וְיַגִּידוּ לָנוּ אֵת אֲשֶׁר
תִּקְרֶינָה הָרִאשֹׁנוֹת | מָה הֵנָּה הַגִּידוּ וְנָשִׂימָה
לִבֵּנוּ וְנֵדָעָה אַחֲרִיתָן אוֹ הַבָּאוֹת
הַשְׁמִיעֵנוּ׃ **כג** הַגִּידוּ הָאֹתִיּוֹת לְאָחוֹר וְנֵדְעָה כִּי
אֱלֹהִים אַתֶּם אַף־תֵּיטִיבוּ וְתָרֵעוּ וְנִשְׁתָּעָה
ונרא וְנִרְאֶה יַחְדָּו׃ **כד** הֵן־אַתֶּם מֵאַיִן וּפָעֳלְכֶם
מֵאָפַע תּוֹעֵבָה יִבְחַר בָּכֶם׃ {פ}
כה הֲעֵירוֹתִי מִצָּפוֹן וַיֶּאֱת מִמִּזְרַח־שֶׁמֶשׁ יִקְרָא
בִשְׁמִי וְיָבֹא סְגָנִים כְּמוֹ־חֹמֶר וּכְמוֹ יוֹצֵר יִרְמָס־
טִיט׃ **כו** מִי־הִגִּיד מֵרֹאשׁ וְנֵדָעָה וּמִלְפָנִים וְנֹאמַר
צַדִּיק אַף אֵין־מַגִּיד אַף אֵין מַשְׁמִיעַ אַף אֵין־שֹׁמֵעַ
אִמְרֵיכֶם׃ **כז** רִאשׁוֹן לְצִיּוֹן הִנֵּה הִנָּם וְלִירוּשָׁלַם
מְבַשֵּׂר אֶתֵּן׃ **כח** וְאֵרֶא וְאֵין אִישׁ וּמֵאֵלֶּה וְאֵין
יוֹעֵץ וְאֶשְׁאָלֵם וְיָשִׁיבוּ דָבָר׃ **כט** הֵן כֻּלָּם אָוֶן אֶפֶס
מַעֲשֵׂיהֶם רוּחַ וָתֹהוּ נִסְכֵּיהֶם׃ {פ}

ישעיהו פרק מב

א הֵן עַבְדִּי אֶתְמָךְ־בּוֹ בְּחִירִי רָצְתָה נַפְשִׁי נָתַתִּי רוּחִי עָלָיו מִשְׁפָּט לַגּוֹיִם יוֹצִיא: **ב** לֹא יִצְעַק וְלֹא יִשָּׂא וְלֹא־יַשְׁמִיעַ בַּחוּץ קוֹלוֹ: **ג** קָנֶה רָצוּץ לֹא יִשְׁבֹּור וּפִשְׁתָּה כֵהָה לֹא יְכַבֶּנָּה לֶאֱמֶת יוֹצִיא מִשְׁפָּט: **ד** לֹא יִכְהֶה וְלֹא יָרוּץ עַד־יָשִׂים בָּאָרֶץ מִשְׁפָּט וּלְתוֹרָתוֹ אִיִּים יְיַחֵלוּ: {פ}

ה כֹּה־אָמַר הָאֵל | יְהוָה בּוֹרֵא הַשָּׁמַיִם וְנוֹטֵיהֶם רֹקַע הָאָרֶץ וְצֶאֱצָאֶיהָ נֹתֵן נְשָׁמָה לָעָם עָלֶיהָ וְרוּחַ לַהֹלְכִים בָּהּ: **ו** אֲנִי יְהוָה קְרָאתִיךָ בְצֶדֶק וְאַחֲזֵק בְּיָדֶךָ וְאֶצָּרְךָ וְאֶתֶּנְךָ לִבְרִית עָם לְאוֹר גּוֹיִם: **ז** לִפְקֹחַ עֵינַיִם עִוְרוֹת לְהוֹצִיא מִמַּסְגֵּר אַסִּיר מִבֵּית כֶּלֶא יֹשְׁבֵי חֹשֶׁךְ: **ח** אֲנִי יְהוָה הוּא שְׁמִי וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא־אֶתֵּן וּתְהִלָּתִי לַפְּסִילִים: **ט** הָרִאשֹׁנוֹת הִנֵּה־בָאוּ וַחֲדָשׁוֹת אֲנִי מַגִּיד בְּטֶרֶם תִּצְמַחְנָה אַשְׁמִיעַ אֶתְכֶם: {פ}

י שִׁירוּ לַיהוָה שִׁיר חָדָשׁ תְּהִלָּתוֹ מִקְצֵה הָאָרֶץ יֹורְדֵי הַיָּם וּמְלֹאוֹ אִיִּים וְיֹשְׁבֵיהֶם: **יא** יִשְׂאוּ מִדְבָּר וְעָרָיו חַצֵּרִים תֵּשֵׁב קֵדָר יָרֹנּוּ יֹשְׁבֵי סֶלַע מֵרֹאשׁ הָרִים יִצְוָחוּ: **יב** יָשִׂימוּ לַיהוָה כָּבוֹד וּתְהִלָּתוֹ בָּאִיִּים יַגִּידוּ: **יג** יְהוָה כַּגִּבּוֹר יֵצֵא כְּאִישׁ מִלְחָמוֹת יָעִיר קִנְאָה יָרִיעַ אַף־יַצְרִיחַ עַל־אֹיְבָיו יִתְגַּבָּר: {ס} **יד** הֶחֱשֵׁיתִי מֵעוֹלָם אַחֲרִישׁ אֶתְאַפֵּק כַּיּוֹלֵדָה אֶפְעֶה אֶשֹּׁם וְאֶשְׁאַף יָחַד: **טו** אַחֲרִיב הָרִים וּגְבָעוֹת וְכָל־עֲשְׂבָּם אוֹבִישׁ וְשַׂמְתִּי נְהָרוֹת לָאִיִּים וַאֲגַמִּים אוֹבִישׁ: **טז** וְהוֹלַכְתִּי עִוְרִים בְּדֶרֶךְ לֹא יָדָעוּ בִּנְתִיבוֹת לֹא־יָדְעוּ אַדְרִיכֵם אָשִׂים מַחְשָׁךְ לִפְנֵיהֶם לָאוֹר וּמַעֲקַשִּׁים לְמִישׁוֹר אֵלֶּה הַדְּבָרִים עָשִׂיתִם וְלֹא עֲזַבְתִּים: **יז** נָסֹגוּ אָחוֹר יֵבֹשׁוּ בֹּשֶׁת הַבֹּטְחִים בַּפֶּסֶל הָאֹמְרִים לְמַסֵּכָה אַתֶּם אֱלֹהֵינוּ: {פ}

יח הַחֵרְשִׁים שְׁמָעוּ וְהָעִוְרִים הַבִּיטוּ לִרְאוֹת: **יט** מִי עִוֵּר כִּי אִם־עַבְדִּי וְחֵרֵשׁ כְּמַלְאָכִי אֶשְׁלָח מִי עִוֵּר כִּמְשֻׁלָּם וְעִוֵּר כְּעֶבֶד יְהוָה: **כ** רֹאִית רַבּוֹת וְלֹא תִשְׁמֹר פָּקוּחַ אָזְנַיִם וְלֹא יִשְׁמָע: **כא** יְהוָה חָפֵץ לְמַעַן צִדְקוֹ יַגְדִּיל תּוֹרָה וְיַאְדִּיר: **כב** וְהוּא עַם־בָּזוּז וְשָׁסוּי הָפֵחַ בַּחוּרִים כֻּלָּם וּבְבָתֵּי כְלָאִים הָחְבָּאוּ הָיוּ לָבַז וְאֵין מַצִּיל מִשְׁסֶּה וְאֵין־אֹמֵר הָשֵׁב: **כג** מִי בָכֶם יַאֲזִין זֹאת יַקְשֵׁב וְיִשְׁמַע לְאָחוֹר: **כד** מִי־נָתַן למשוסה לְמִשְׁסָּה יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל לְבֹזְזִים הֲלוֹא יְהוָה זּוּ חָטָאנוּ לוֹ וְלֹא־אָבוּ בִדְרָכָיו הָלוֹךְ וְלֹא שָׁמְעוּ בְּתוֹרָתוֹ: **כה** וַיִּשְׁפֹּךְ עָלָיו חֲמָה אַפּוֹ וְעֻזּוּז מִלְחָמָה וַתְּלַהֲטֵהוּ מִסָּבִיב וְלֹא יָדָע וַתִּבְעַר־בּוֹ וְלֹא־יָשִׂים עַל־לֵב:

ישעיהו פרק מג

א וְעַתָּה כֹּה־אָמַר יְהוָה בֹּרַאֲךָ יַעֲקֹב וְיֹצֶרְךָ יִשְׂרָאֵל אַל־תִּירָא כִּי גְאַלְתִּיךָ קָרָאתִי בְשִׁמְךָ לִי־אָתָּה: **ב** כִּי־תַעֲבֹר בַּמַּיִם אִתְּךָ־אָנִי וּבַנְּהָרוֹת לֹא יִשְׁטְפוּךָ כִּי־תֵלֵךְ בְּמוֹ־אֵשׁ לֹא תִכָּוֶה וְלֶהָבָה לֹא תִבְעַר־בָּךְ: **ג** כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל מוֹשִׁיעֶךָ נָתַתִּי כָפְרְךָ מִצְרַיִם כּוּשׁ וּסְבָא תַּחְתֶּיךָ: **ד** מֵאֲשֶׁר יָקַרְתָּ בְעֵינַי נִכְבַּדְתָּ וַאֲנִי אֲהַבְתִּיךָ וְאֶתֵּן אָדָם תַּחְתֶּיךָ וּלְאֻמִּים תַּחַת נַפְשֶׁךָ: **ה** אַל־תִּירָא כִּי אִתְּךָ־אָנִי מִמִּזְרָח אָבִיא זַרְעֶךָ וּמִמַּעֲרָב אֲקַבְּצֶךָּ: **ו** אֹמַר לַצָּפוֹן תֵּנִי וּלְתֵימָן אַל־תִּכְלָאִי הָבִיאִי בָנַי מֵרָחוֹק וּבְנוֹתַי מִקְצֵה הָאָרֶץ: **ז** כֹּל הַנִּקְרָא בִשְׁמִי וְלִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו יְצַרְתִּיו אַף־עֲשִׂיתִיו: **ח** הוֹצִיא עַם־עִוֵּר וְעֵינַיִם יֵשׁ וְחֵרְשִׁים וְאָזְנַיִם לָמוֹ: **ט** כָּל־הַגּוֹיִם נִקְבְּצוּ יַחְדָּו וְיֵאָסְפוּ לְאֻמִּים מִי בָהֶם יַגִּיד זֹאת וְרִאשֹׁנוֹת יַשְׁמִיעֻנוּ יִתְּנוּ עֵדֵיהֶם וְיִצְדָּקוּ וְיִשְׁמְעוּ וְיֹאמְרוּ

אֱמֶת: **י** אַתֶּם עֵדַי נְאֻם־יְהוָה וְעַבְדִּי אֲשֶׁר בָּחָרְתִּי
לְמַעַן תֵּדְעוּ וְתַאֲמִינוּ לִי וְתָבִינוּ כִּי־אֲנִי הוּא לְפָנַי
לֹא־נוֹצַר אֵל וְאַחֲרַי לֹא יִהְיֶה: {ס} **יא** אָנֹכִי אָנֹכִי
יְהוָה וְאֵין מִבַּלְעָדַי מוֹשִׁיעַ: **יב** אֲנִכֹּי הִגַּדְתִּי
וְהוֹשַׁעְתִּי וְהִשְׁמַעְתִּי וְאֵין בָּכֶם זָר וְאַתֶּם עֵדַי
נְאֻם־יְהוָה וַאֲנִי־אֵל: **יג** גַּם־מִיּוֹם אֲנִי הוּא וְאֵין
מִיָּדִי מַצִּיל אֶפְעַל וּמִי יְשִׁיבֶנָּה: {ס} **יד** כֹּה־אָמַר
יְהוָה גֹּאַלְכֶם קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל לְמַעַנְכֶם שִׁלַּחְתִּי
בָבֶלָה וְהוֹרַדְתִּי בָרִיחִים כֻּלָּם וְכַשְׂדִּים בָּאֳנִיּוֹת
רִנָּתָם: **טו** אֲנִי יְהוָה קְדוֹשְׁכֶם בּוֹרֵא יִשְׂרָאֵל
מַלְכְּכֶם: {ס} **טז** כֹּה אָמַר יְהוָה הַנּוֹתֵן בַּיָּם דֶּרֶךְ
וּבְמַיִם עַזִּים נְתִיבָה: **יז** הַמּוֹצִיא רֶכֶב־וְסוּס חַיִל
וְעִזּוּז יַחְדָּו יִשְׁכְּבוּ בַל־יָקוּמוּ דָּעֲכוּ כַּפִּשְׁתָּה
כָבוּ: **יח** אַל־תִּזְכְּרוּ רִאשֹׁנוֹת וְקַדְמֹנִיּוֹת אַל־
תִּתְבֹּנָנוּ: **יט** הִנְנִי עֹשֶׂה חֲדָשָׁה עַתָּה תִצְמָח הֲלוֹא
תֵּדָעוּהָ אַף אָשִׂים בַּמִּדְבָּר דֶּרֶךְ בִּישִׁמּוֹן
נְהָרוֹת: **כ** תְּכַבְּדֵנִי חַיַּת הַשָּׂדֶה תַּנִּים וּבְנוֹת יַעֲנָה
כִּי־נָתַתִּי בַמִּדְבָּר מַיִם נְהָרוֹת בִּישִׁימֹן לְהַשְׁקוֹת
עַמִּי בְחִירִי: **כא** עַם־זוּ יָצַרְתִּי לִי תְּהִלָּתִי יְסַפֵּרוּ:
{ס} **כב** וְלֹא־אֹתִי קָרָאת יַעֲקֹב כִּי־יָגַעְתָּ בִּי
יִשְׂרָאֵל: **כג** לֹא־הֵבֵיאת לִי שֵׂה עֹלֹתֶיךָ וּזְבָחֶיךָ
לֹא כִבַּדְתָּנִי לֹא הֶעֱבַדְתִּיךָ בִּמִנְחָה וְלֹא הוֹגַעְתִּיךָ
בִּלְבוֹנָה: **כד** לֹא־קָנִיתָ לִי בַכֶּסֶף קָנֶה וְחֶלֶב זִבָחֶיךָ
לֹא הִרְוִיתָנִי אַךְ הֶעֱבַדְתַּנִי בְּחַטֹּאוֹתֶיךָ הוֹגַעְתַּנִי
בַּעֲוֹנֹתֶיךָ: **כה** אָנֹכִי אָנֹכִי הוּא מֹחֶה פְשָׁעֶיךָ
לְמַעֲנִי וְחַטֹּאתֶיךָ לֹא אֶזְכֹּר: **כו** הַזְכִּירֵנִי נִשָּׁפְטָה
יָחַד סַפֵּר אַתָּה לְמַעַן תִּצְדָּק: **כז** אָבִיךָ הָרִאשׁוֹן
חָטָא וּמְלִיצֶיךָ פָּשְׁעוּ בִי: **כח** וָאֲחַלֵּל שָׂרֵי קֹדֶשׁ
וָאֶתְּנָה לַחֵרֶם יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל לְגִדּוּפִים: {פ}

ישעיהו פרק מד

א וְעַתָּה שְׁמַע יַעֲקֹב עַבְדִּי וְיִשְׂרָאֵל בָּחַרְתִּי
בוֹ: **ב** כֹּה־אָמַר יְהוָה עֹשְׂךָ וְיֹצֶרְךָ מִבֶּטֶן יַעְזְרֶךָּ
אַל־תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב וְיֵשֻׁרוּן בָּחַרְתִּי בוֹ: **ג** כִּי
אֶצֹק־מַיִם עַל־צָמֵא וְנֹזְלִים עַל־יַבָּשָׁה אָצֹק רוּחִי
עַל־זַרְעֶךָ וּבִרְכָתִי עַל־צֶאֱצָאֶיךָ: **ד** וְצָמְחוּ בְּבֵין
חָצִיר כַּעֲרָבִים עַל־יִבְלֵי־מָיִם: **ה** זֶה יֹאמַר לַיהוָה
אָנִי וְזֶה יִקְרָא בְשֵׁם־יַעֲקֹב וְזֶה יִכְתֹּב יָדוֹ לַיהוָה
וּבְשֵׁם יִשְׂרָאֵל יְכַנֶּה: {פ}
ו כֹּה־אָמַר יְהוָה מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וְגֹאֲלוֹ יְהוָה צְבָאוֹת
אֲנִי רִאשׁוֹן וַאֲנִי אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדַי אֵין
אֱלֹהִים: **ז** וּמִי־כָמוֹנִי יִקְרָא וְיַגִּידָהּ וְיַעְרְכָהּ לִי
מִשּׂוּמִי עַם־עוֹלָם וְאֹתִיּוֹת וַאֲשֶׁר תָּבֹאנָה יַגִּידוּ
לָמוֹ: **ח** אַל־תִּפְחֲדוּ וְאַל־תִּרְהוּ הֲלֹא מֵאָז
הִשְׁמַעְתִּיךְ וְהִגַּדְתִּי וְאַתֶּם עֵדָי הֲיֵשׁ אֱלוֹהַּ
מִבַּלְעָדַי וְאֵין צוּר בַּל־יָדָעְתִּי: **ט** יֹצְרֵי־פֶסֶל כֻּלָּם
תֹּהוּ וַחֲמוּדֵיהֶם בַּל־יוֹעִילוּ וְעֵדֵיהֶם הֵמָּה בַל־יִרְאוּ
וּבַל־יֵדְעוּ לְמַעַן יֵבֹשׁוּ: **י** מִי־יָצַר אֵל וּפֶסֶל נָסָךְ
לְבִלְתִּי הוֹעִיל: **יא** הֵן כָּל־חֲבֵרָיו יֵבֹשׁוּ וְחָרָשִׁים
הֵמָּה מֵאָדָם יִתְקַבְּצוּ כֻלָּם יַעַמְדוּ יִפְחֲדוּ יֵבֹשׁוּ
יָחַד: **יב** חָרַשׁ בַּרְזֶל מַעֲצָד וּפָעַל בַּפֶּחָם
וּבְמַקָּבוֹת יְצָרֲהוּ וַיִּפְעָלֵהוּ בִּזְרוֹעַ כֹּחוֹ גַּם־רָעֵב
וְאֵין כַּח לֹא־שָׁתָה מַיִם וַיִּיעָף: **יג** חָרַשׁ עֵצִים נָטָה
קָוֹ יְתָאֲרֵהוּ בַשֶּׁרֶד יַעֲשֵׂהוּ בַּמַּקְצֻעוֹת וּבַמְּחוּגָה
יְתָאֲרֵהוּ וַיַּעֲשֵׂהוּ כְּתַבְנִית אִישׁ כְּתִפְאֶרֶת אָדָם
לָשֶׁבֶת בָּיִת: **יד** לִכְרֹת־לוֹ אֲרָזִים וַיִּקַּח תִּרְזָה
וְאַלּוֹן וַיְאַמֵּץ־לוֹ בַּעֲצֵי־יָעַר נָטַע אֹרֶן וְגֶשֶׁם
יְגַדֵּל: **טו** וְהָיָה לְאָדָם לִבְעֹר וַיִּקַּח מֵהֶם וַיָּח�om אַף־
יַשִּׁיק וְאָפָה לֶחֶם אַף־יִפְעַל־אֵל וַיִּשְׁתָּחוּ עָשָׂהוּ
פֶּסֶל וַיִּסְגֹּד־לָמוֹ: **טז** חֶצְיוֹ שָׂרַף בְּמוֹ־אֵשׁ עַל־חֶצְיוֹ
בָּשָׂר יֹאכֵל יִצְלֶה צָלִי וְיִשְׂבָּע אַף־יָח�om וְיֹאמַר הֶאָח
חַמּוֹתִי רָאִיתִי אוּר: **יז** וּשְׁאֵרִיתוֹ לְאֵל עָשָׂה
לְפִסְלוֹ יִסְגוֹד־יִסְגֹּד־לוֹ וְיִשְׁתַּחוּ וְיִתְפַּלֶּל אֵלָיו

וְיֹאמַר הַצִּילֵנִי כִּי אֵלַי אָתָּה: **יח** לֹא יָדְעוּ וְלֹא
יָבִינוּ כִּי טָח מֵרְאוֹת עֵינֵיהֶם מֵהַשְׂכִּיל
לִבֹּתָם: **יט** וְלֹא־יָשִׁיב אֶל־לִבּוֹ וְלֹא דַעַת וְלֹא־
תְבוּנָה לֵאמֹר חֶצְיוֹ שָׂרַפְתִּי בְמוֹ־אֵשׁ וְאַף אָפִיתִי
עַל־גֶּחָלָיו לֶחֶם אֶצְלֶה בָשָׂר וְאֹכֵל וְיִתְרוֹ לְתוֹעֵבָה
אֶעֱשֶׂה לִבְוּל עֵץ אֶסְגּוֹד: **כ** רֹעֶה אֵפֶר לֵב הוּתַל
הַטֶּהוּ וְלֹא־יַצִּיל אֶת־נַפְשׁוֹ וְלֹא יֹאמַר הֲלוֹא שֶׁקֶר
בֵּימִינִי: {ס} **כא** זְכָר־אֵלֶּה יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל כִּי
עַבְדִּי־אָתָּה יְצַרְתִּיךָ עֶבֶד־לִי אַתָּה יִשְׂרָאֵל לֹא
תִנָּשֵׁנִי: **כב** מָחֵיתִי כָעָב פְּשָׁעֶיךָ וְכֶעָנָן חַטֹּאותֶיךָ
שׁוּבָה אֵלַי כִּי גְאַלְתִּיךָ: **כג** רָנּוּ שָׁמַיִם כִּי־עָשָׂה
יְהוָה הָרִיעוּ תַּחְתִּיּוֹת אָרֶץ פִּצְחוּ הָרִים רִנָּה יַעַר
וְכָל־עֵץ בּוֹ כִּי־גָאַל יְהוָה יַעֲקֹב וּבְיִשְׂרָאֵל יִתְפָּאָר:
{ס} **כד** כֹּה־אָמַר יְהוָה גֹּאֲלֶךָ וְיֹצֶרְךָ מִבֶּטֶן אֲנֹכִי
יְהוָה עֹשֶׂה כֹּל נֹטֶה שָׁמַיִם לְבַדִּי רֹקַע הָאָרֶץ מִי
אִתִּי מֵאָתִּי: **כה** מֵפֵר אֹתוֹת בַּדִּים וְקֹסְמִים יְהוֹלֵל
מֵשִׁיב חֲכָמִים אָחוֹר וְדַעְתָּם יְסַכֵּל: **כו** מֵקִים דְּבַר
עַבְדּוֹ וַעֲצַת מַלְאָכָיו יַשְׁלִים הָאֹמֵר לִירוּשָׁלַם
תּוּשָׁב וּלְעָרֵי יְהוּדָה תִּבָּנֶינָה וְחָרְבוֹתֶיהָ
אֲקוֹמֵם: **כז** הָאֹמֵר לַצּוּלָה חֳרֵבִי וְנַהֲרֹתַיִךְ
אוֹבִישׁ: **כח** הָאֹמֵר לְכוֹרֶשׁ רֹעִי וְכָל־חֶפְצִי יַשְׁלֵם
וְלֵאמֹר לִירוּשָׁלַם תִּבָּנֶה וְהֵיכָל תִּוָּסֵד: {פ}

ישעיהו פרק מה

א כֹּה־אָמַר יְהוָה לִמְשִׁיחוֹ לְכוֹרֶשׁ אֲשֶׁר־הֶחֱזַקְתִּי
בִּימִינוֹ לְרַד־לְפָנָיו גּוֹיִם וּמָתְנֵי מְלָכִים אֲפַתֵּחַ
לְפָתֵחַ לְפָנָיו דְּלָתַיִם וּשְׁעָרִים לֹא יִסָּגֵרוּ: **ב** אֲנִי
לְפָנֶיךָ אֵלֵךְ וַהֲדוּרִים אושר אֲיַשֵּׁר דַּלְתוֹת נְחוּשָׁה
אֲשַׁבֵּר וּבְרִיחֵי בַרְזֶל אֲגַדֵּעַ: **ג** וְנָתַתִּי לְךָ אוֹצְרוֹת
חֹשֶׁךְ וּמַטְמֻנֵי מִסְתָּרִים לְמַעַן תֵּדַע כִּי־אֲנִי יְהוָה
הַקּוֹרֵא בִשְׁמְךָ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל: **ד** לְמַעַן עַבְדִּי
יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל בְּחִירִי וָאֶקְרָא לְךָ בִּשְׁמֶךָ אֲכַנְּךָ
וְלֹא יְדַעְתָּנִי: **ה** אֲנִי יְהוָה וְאֵין עוֹד זוּלָתִי אֵין
אֱלֹהִים אֲאַזֶּרְךָ וְלֹא יְדַעְתָּנִי: **ו** לְמַעַן יֵדְעוּ
מִמִּזְרַח־שֶׁמֶשׁ וּמִמַּעֲרָבָה כִּי־אֶפֶס בִּלְעָדָי אֲנִי
יְהוָה וְאֵין עוֹד: **ז** יוֹצֵר אוֹר וּבוֹרֵא חֹשֶׁךְ עֹשֶׂה
שָׁלוֹם וּבוֹרֵא רָע אֲנִי יְהוָה עֹשֶׂה כָל־אֵלֶּה: {פ}
ח הַרְעִיפוּ שָׁמַיִם מִמַּעַל וּשְׁחָקִים יִזְלוּ־צֶדֶק
תִּפְתַּח־אֶרֶץ וְיִפְרוּ־יֶשַׁע וּצְדָקָה תַּצְמִיחַ יַחַד אֲנִי
יְהוָה בְּרָאתִיו: {ס} **ט** הוֹי רָב אֶת־יֹצְרוֹ חֶרֶשׂ אֶת־
חַרְשֵׁי אֲדָמָה הֲיאמַר חֹמֶר לְיֹצְרוֹ מֶה־תַּעֲשֶׂה
וּפָעֳלְךָ אֵין־יָדַיִם לוֹ: {ס} **י** הֲוֹי אֹמֵר לְאָב מַה־
תּוֹלִיד וּלְאִשָּׁה מַה־תְּחִילִין: {ס} **יא** כֹּה־אָמַר
יְהוָה קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל וְיֹצְרוֹ הָאֹתִיּוֹת שְׁאָלוּנִי עַל־
בָּנַי וְעַל־פֹּעַל יָדַי תְּצַוֻּנִי: **יב** אֲנֹכִי עָשִׂיתִי אֶרֶץ
וְאָדָם עָלֶיהָ בָּרָאתִי אֲנִי יָדַי נָטוּ שָׁמַיִם וְכָל־צְבָאָם
צִוִּיתִי: **יג** אֲנֹכִי הַעִירֹתִהוּ בְצֶדֶק וְכָל־דְּרָכָיו אְיַשֵּׁר
הוּא־יִבְנֶה עִירִי וְגָלוּתִי יְשַׁלַּח לֹא בִמְחִיר וְלֹא
בְשֹׁחַד אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת: {ס} **יד** כֹּה | אָמַר
יְהוָה יְגִיעַ מִצְרַיִם וְסֹחַר־כּוּשׁ וּסְבָאִים אַנְשֵׁי מִדָּה
עָלַיִךְ יַעֲבֹרוּ וְלָךְ יִהְיוּ אֲחֲרַיִךְ יֵלְכוּ בַּזִּקִים יַעֲבֹרוּ
וְאֵלַיִךְ יִשְׁתַּחֲווּ אֵלַיִךְ יִתְפַּלָּלוּ אַךְ בָּךְ אֵל וְאֵין עוֹד
אֶפֶס אֱלֹהִים: **טו** אָכֵן אַתָּה אֵל מִסְתַּתֵּר אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל מוֹשִׁיעַ: **טז** בּוֹשׁוּ וְגַם־נִכְלְמוּ כֻּלָּם יַחְדָּו
הָלְכוּ בַכְּלִמָּה חָרְשֵׁי צִירִים: **יז** יִשְׂרָאֵל נוֹשַׁע
בַּיהוָה תְּשׁוּעַת עוֹלָמִים לֹא־תֵבֹשׁוּ וְלֹא־תִכָּלְמוּ
עַד־עוֹלְמֵי עַד: {פ}
יח כִּי כֹה אָמַר יְהוָה בּוֹרֵא הַשָּׁמַיִם הוּא הָאֱלֹהִים
יֹצֵר הָאָרֶץ וְעֹשֶׂהָ הוּא כוֹנְנָהּ לֹא־תֹהוּ בְרָאָהּ
לָשֶׁבֶת יְצָרָהּ אֲנִי יְהוָה וְאֵין עוֹד: **יט** לֹא בַסֵּתֶר
דִּבַּרְתִּי בְּמקוֹם אֶרֶץ חֹשֶׁךְ לֹא אָמַרְתִּי לְזֶרַע
יַעֲקֹב תֹּהוּ בַקְּשׁוּנִי אֲנִי יְהוָה דֹּבֵר צֶדֶק מַגִּיד
מֵישָׁרִים: **כ** הִקָּבְצוּ וָבֹאוּ הִתְנַגְּשׁוּ יַחְדָּו פְּלֵיטֵי
הַגּוֹיִם לֹא יָדְעוּ הַנֹּשְׂאִים אֶת־עֵץ פִּסְלָם

וּמְתְפַלְּלִים אֶל־אֵל לְאׇ יוֹשִׁיעַ: **כא** הַגִּידוּ וְהַגִּישׁוּ
אַף יִוָּעֲצוּ יַחְדָּו מִי הִשְׁמִיעַ זֹאת מִקֶּדֶם מֵאָז
הִגִּידָהּ הֲלוֹא אֲנִי יְהוָה וְאֵין־עוֹד אֱלֹהִים מִבַּלְעָדָי
אֵל־צַדִּיק וּמוֹשִׁיעַ אַיִן זוּלָתִי: **כב** פְּנוּ־אֵלַי וְהִוָּשְׁעוּ
כָּל־אַפְסֵי־אָרֶץ כִּי אֲנִי־אֵל וְאֵין עוֹד: **כג** בִּי
נִשְׁבַּעְתִּי יָצָא מִפִּי צְדָקָה דָּבָר וְלֹא יָשׁוּב כִּי־לִי
תִכְרַע כָּל־בֶּרֶךְ תִּשָּׁבַע כָּל־לָשׁוֹן: **כד** אַךְ בַּיהוָה
לִי אָמַר צְדָקוֹת וָעֹז עָדָיו יָבוֹא וְיֵבֹשׁוּ כֹּל הַנֶּחֱרִים
בּוֹ: **כה** בַּיהוָה יִצְדְּקוּ וְיִתְהַלְלוּ כָּל־זֶרַע יִשְׂרָאֵל:

הודפס לזכות
ולעילוי נשמת
האשה הכשרה
בעלת החסד
מלכה ציונה
מועלם ז"ל
בת שרה ויצחק
ת.נ.צ.ב.ה

לוח ברסלב

לפי אופק יבנאל עיר ברסלב - עיר השמחה

חג סוכות

יום **ראשון**	**ט** 24	**לימוד יומי:** **בבלי:** קידושין מב **ירושלמי:** מעשר שני טו **תוספתא:** זבים ה **נ"ך:** ישעיהו לט	**ערב יום הכיפורים** עלות השחר (72 דק') ... 5:15 | חצות היום ..... 12:30 נץ החמה ..... 6:27 | שקיעה ..... 6:32 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:52 | צאת הכוכבים ..... 6:46 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:28 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 7:44 הדלקת נרות (40 דק'): 5:52 (20 דק'): 6:12
יום **שני**	**י** 25	**לימוד יומי:** **בבלי:** קידושין מג **ירושלמי:** ----- **תוספתא:** טבול יום א **נ"ך:** ישעיהו מ	**יום הכיפורים** עלות השחר (72 דק') ... 5:16 | חצות היום ..... 12:30 נץ החמה ..... 6:28 | שקיעה ..... 6:30 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:52 | צאת הכוכבים ..... 6:45 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:29 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 7:42 צאת הצום לשיטת ר"ת: 7:42
יום **שלישי**	**יא** 26	**לימוד יומי:** **בבלי:** קידושין מד **ירושלמי:** מעשרו שני טז **תוספתא:** טבול יום ב **נ"ך:** ישעיהו מא	עלות השחר (72 דק') ... 5:16 | חצות היום ..... 12:29 נץ החמה ..... 6:28 | שקיעה ..... 6:29 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:53 | צאת הכוכבים ..... 6:43 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:29 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 7:41
יום **רביעי**	**יב** 27	**לימוד יומי:** **בבלי:** קידושין מה **ירושלמי:** מעשר שני יז **תוספתא:** ידים א **נ"ך:** ישעיהו מב	עלות השחר (72 דק') ... 5:17 | חצות היום ..... 12:29 נץ החמה ..... 6:29 | שקיעה ..... 6:28 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:53 | צאת הכוכבים ..... 6:42 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:29 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 7:40
יום **חמישי**	**יג** 28	**לימוד יומי:** **בבלי:** קידושין מו **ירושלמי:** מעשר שני יח **תוספתא:** ידים ב **נ"ך:** ישעיהו מג	עלות השחר (72 דק') ... 5:18 | חצות היום ..... 12:29 נץ החמה ..... 6:30 | שקיעה ..... 6:26 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:53 | צאת הכוכבים ..... 6:41 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:29 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 7:38
יום **ששי**	**יד** 29	**לימוד יומי:** **בבלי:** קידושין מז **ירושלמי:** מעשר שני יט **תוספתא:** עקצין א **נ"ך:** ישעיהו מד	**ערב שב"ק וחג סוכות** עלות השחר (72 דק') ... 5:18 | חצות היום ..... 12:28 נץ החמה ..... 6:30 | שקיעה ..... 6:25 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:54 | צאת הכוכבים ..... 6:39 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:29 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 7:37 הדלקת נרות (40 דק'): 5:45 (20 דק'): 6:05
שב"ק	**טו** 30	**לימוד יומי:** **בבלי:** קידושין מח **ירושלמי:** מעשר שני כ **תוספתא:** עקצין ב **נ"ך:** ישעיהו מה	**חג סוכות** עלות השחר (72 דק') ... 5:19 | חצות היום ..... 12:28 נץ החמה ..... 6:31 | שקיעה ..... 6:24 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:54 | צאת הכוכבים ..... 6:38 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:29 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 7:36 מוצש"ק לשיטת ר"ת: 7:36

הִתְנַהֲגוּת הַהוֹרִים בַּבַּיִת – עוֹבֶרֶת יְשִׁירוֹת אֶל הַיְלָדִים; מַה שֶּׁהַיְלָדִים רוֹאִים וְשׁוֹמְעִים בַּבַּיִת – אֶת זֶה הֵם מַעֲבִירִים הָלְאָה, הֵן לְטוֹב וְהֵן לְהֶפֶךְ... כְּשֶׁהוֹרִים חַיִּים יַחְדָּיו בְּאַהֲבָה וְשָׁלוֹם – הֵם זוֹכִים לְגַדֵּל יְלָדִים בְּרִיאִים בְּגוּף וּבְנֶפֶשׁ! (משיחותיו של מו"ר הרה"צ שליט"א)